

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน :
ศึกษาระดับชุมชนมัธยมศึกษาขนาด เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

นางสาวอุบลวรรณ แก้วพรหม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมิวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมิวิทยา ภาควิชาสังคมิวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

CITIZEN PARTICIPATION IN CRIME PREVENTION UTILIZING COMMUNITY POLICING
STRATEGY: CASE STUDY OF MAHANAK MOSQUE COMMUNITY, POMPRABSATTRUPAI
DISTRICT, BANGKOK METROPOLITAN

Miss Ubonwan Kaewporm

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม
ตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชน
มัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
นางสาวอุบลวรรณ แก้วพรหม
สังคมวิทยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล

โดย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ฐิติยา เพชรมณี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.กิตติ์ชนทัต เลอวงค์รัตน์)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

5480630224 : MAJOR SOCIOLOGY

KEYWORDS: COMMUNITY POLICING / COMMUNITY PARTNERSHIP / FEAR OF CRIME

UBONWAN KAEWPORN: CITIZEN PARTICIPATION IN CRIME PREVENTION UTILIZING COMMUNITY POLICING STRATEGY: CASE STUDY OF MAHANAK MOSQUE COMMUNITY, POMPRABSATTRUPAI DISTRICT, BANGKOK METROPOLITAN. ADVISOR: ASST. PROF. UNISA LERDTOMORNSAKUL, Ph.D., 151 pp.

The objectives of this study were to examine the process of building participation between the community and the police, factors supporting the community involvement and barriers to establish citizen involvement in crime prevention. The study was a qualitative research utilizing in-depth interview and participant observation.

The results of the study were as follows: the first step of the process to build partnership between the community and the police is planning and developing actions prior to field operation which include the neighborhood ministrations project, selecting qualified police personnel and providing them training of the community policing strategy. Second step is field operation which include selecting the qualified community leaders and religious leaders, recruiting volunteer citizen patrols, building relationship with the community, exploring and targeting crime problems and social disorder in the community, taking action and implementing the planed strategies in preventing and solving crime and performance evaluation.

Factors supporting the involvement of the community consist of sharing common interest and concern, a determination to change the community in the desirable direction, attaining psychological rewards, and operational results and gaining trust of the police, being informed and persuaded to participate in the different channels of participation, doctrines and religious leaders and the relationship of the members within the community.

Barriers to establish community involvement in crime prevention are building relationships with people in the community they serve, insufficient funding, discontinuation of policy implementation and uncooperativeness of the drug addicts family.

Department: Sociology and Anthropolog Student's Signature

Field of Study: Sociology Advisor's Signature

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งไม่อาจจะนำมา กล่าวได้ทั้งหมด ผู้มีพระคุณท่านแรกที่ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำแนวทางในการวิจัย ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนความเอาใจใส่ในการสอบถามความคืบหน้าของการ ศึกษาวิจัยทุกขั้นตอน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาเรื่องส่วนตัวอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้รับความ กรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.ฐิตียา เพชรมณี ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. กิตติ์ธนทัต เลอวงส์รัตน์ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งและทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร คณะกรรมการ ชุมชนของชุมชนมัสยิดมหานาค ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความร่วมมือและสละ เวลาของท่านมาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย รวมทั้งให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือ ขอขอบคุณนางสาวระพีพรรณ โปธิ์ประทับ ที่ช่วยลงพื้นที่กับผู้วิจัยในทุกๆ ครั้ง ขอขอบคุณนางสาววรรษมล บุณรัชช และนางสาวดวงหทัย ศรีสุข ที่คอยสอบถามและให้กำลังใจกันอยู่เสมอ

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ประสิทธิ์พร แก้วพรหม คุณแม่ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณ มากที่สุดในชีวิตและเป็นผู้ให้ในทุกๆ อย่าง ทั้งการให้ชีวิต ให้ความรักความอบอุ่น ให้การศึกษา คอยสอบถามและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามวิจัย.....	6
3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
5. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	7
6. ขอบเขตการวิจัย.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	9
2. แนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันอาชญากรรม.....	20
3. ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing).....	33
4. ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2564.....	50
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
6. กรอบแนวคิด.....	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
1. ประเภทของการวิจัย.....	59
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants).....	59
3. การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	60
4. วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	61
5. การเตรียมตัวของผู้วิจัย.....	62
6. การเตรียมตัวของผู้วิจัยและขั้นตอนการสัมภาษณ์.....	63

7. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล	63
8. จริยธรรมในการวิจัย	64
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	65
1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนมัสยิดมหานาค	65
2. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม	69
3. ปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม	98
4. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัสยิดมหานาค	104
5. ข้อเสนอแนะจากตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ	108
บทที่ 5 การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
1. สรุปผลการวิจัย.....	118
2. อภิปรายผล.....	119
3. ข้อจำกัดและอุปสรรคในการวิจัย	134
4. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	134
5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	135
รายการอ้างอิง	136
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	151

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ประจำปีงบประมาณ 2552 – 2555	2
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์และตำรวจผู้รับใช้ชุมชน	37
ตารางที่ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายงานของตำรวจ	51
ตารางที่ 4 แนวคิดทฤษฎีการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรม	93
ตารางที่ 5 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรม	96
ตารางที่ 6 ระดับการมีส่วนร่วม	127

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2 และตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน	12
ภาพที่ 2 แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff.....	13
ภาพที่ 3 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	14
ภาพที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วม	16
ภาพที่ 5 สามเหลี่ยมอาชญากรรม	29
ภาพที่ 6 จำแนกรอบทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม.....	31
ภาพที่ 7 องค์ประกอบที่สำคัญของการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสู่การปฏิบัติ.....	43
ภาพที่ 8 แผนที่ชุมชนมัสยิดมหานาค.....	67
ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดสรุปผลการศึกษาระบบการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรม โดยใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ชุมชนมัสยิดมหานาค	133

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“พระเจดีย์ต้องสร้างจากฐานราก” เป็นหลักการที่ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ประเวศ วสี ได้กล่าวไว้ว่าในการสร้างพระเจดีย์ต้องเริ่มจากการสร้างรากฐานที่มีความมั่นคง หากเริ่มสร้างพระเจดีย์จากยอดคงไม่สามารถกระทำได้ เพราะพระเจดีย์ย่อมพังลงมาเนื่องจากขาดฐานที่มั่นคงรองรับ “หลักการและแนวคิดในการป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วม” นั้นมีความสอดคล้องกับ “หลักการพระเจดีย์ต้องสร้างจากฐานราก” เพราะหากเปรียบเทียบการสร้างพระเจดีย์กับระบบตำรวจกับชุมชนท้องถิ่น กล่าวได้ว่าฐานพระเจดีย์คือชุมชนท้องถิ่นที่ต้องมีความมั่นคงแข็งแรง องค์พระเจดีย์คือระบบของตำรวจ และส่วนยอดของพระเจดีย์เปรียบเสมือนความถูกต้องเป็นธรรม ระบบตำรวจและชุมชนท้องถิ่นต้องเชื่อมโยงอย่างเกื้อกูลและหนุนช่วยกัน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายยอดพระเจดีย์คือความถูกต้องเป็นธรรมให้กับสังคม (เฉลิมเกียรติ ศรีวรขาน, 2553) เพราะการปฏิบัติงานของตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจะประสบความสำเร็จได้ยากหากขาดความร่วมมือจากประชาชน

ปัญหาอาชญากรรมและสภาพไร้ระเบียบที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ควรเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องมีบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมมีความซับซ้อนและหลากหลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รวบรวมสถิติคดีอาญาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นภาพรวมของปัญหาอาชญากรรมในแต่ละปี โดยการแบ่งเป็นสถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ประกอบด้วยความผิด การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาตัวเรียกค่าไถ่ วางเพลิง
2. คดีที่เป็นความผิดต่อชีวิต ร่างกายและเพศ ประกอบด้วยความผิด คือ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา
3. คดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์ ประกอบด้วยความผิด ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์
4. คดีที่น่าสนใจ ประกอบด้วยความผิด โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ โจรกรรม

โค-กระป๋อง โครงการเครื่องมือการเกษตร ปล้น-ชิงทรัพย์รถยนต์โดยสาร ปล้น – ชิงทรัพย์รถแท็กซี่
ข่มขืนและฆ่า ลักพาเรียกค่าไถ่ ฉ้อโกงทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย พ.ร.บ.อาวุธปืน พ.ร.บ.การพนัน พ.ร.บ.ยาเสพติด พ.ร.บ.ปรามการค้า
ประเวณี พ.ร.บ.สถานบริการ พ.ร.บ.โรงแรม มีหรือเผยแพร่วัตถุลามกอนาจาร คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย
เป็นกลุ่มคดีที่มีสถิติสูงสุด โดยเฉพาะคดียาเสพติดและการค้าประเวณีซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาอมตะของ
สังคมไทย พิจารณารายละเอียดได้จากตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ประจำปีงบประมาณ 2552 – 2555

ประเภทความผิด	ปีงบประมาณ			
	2552	2553	2554	2555
1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ				
- รับแจ้ง	5,935	5,530	4,652	4,820
- จับได้	3,215	3,046	2,784	2,984
2. คดีที่เป็นความผิดต่อชีวิต ร่างกายและเพศ				
- รับแจ้ง	32,670	29,253	25,478	25,457
- จับได้	18,675	16,805	16,017	16,001
3. คดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือประทุษร้าย ต่อทรัพย์				
- รับแจ้ง	59,509	56,789	50,545	49,939
- จับได้	25,474	26,840	24,635	24,193
4. คดีที่น่าสนใจ				
- รับแจ้ง	43,282	39,947	31,640	32,176
- จับได้	8,797	8,824	8,751	9,395

ตารางที่ 1 (ต่อ) สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ประจำปีงบประมาณ 2552 – 2555

ประเภทความผิด	ปีงบประมาณ			
	2552	2553	2554	2555
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย				
- จับได้ (ราย)	369,840	385,032	437,854	461,805
- ผู้ต้องหา (คน)	511,796	501,203	530,449	554,761

ที่มา: (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2556)

จากสถิติข้างต้นแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของปัญหาอาชญากรรมที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมและการค้าประเวณีที่อยู่ในกลุ่มคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายมีสถิติสูงที่สุดในการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้ หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำฝ่ายเดียวอาจกลายเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ อีกทั้งจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อคิดเป็นสัดส่วนต่อประชากรแล้วนั้นถือว่ามีความน้อยและไม่พอเพียงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ไม่ทั่วถึง และเนื่องจากปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทั้งภาคประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในเชิงบูรณาการ ตลอดจนจนเป็นการแก้ไขโดยมุ่งไปที่รากเหง้าของปัญหาซึ่งจะเป็นหนทางในการคลี่คลายปัญหาอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้วิธีการแก้ปัญหการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรมคือ กระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและสอดคล้องในการควบคุมปัญหาอาชญากรรมภายในท้องถิ่นของตน สำหรับในประเทศไทยได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในปี พ.ศ. 2523 ประเทศไทยได้มีการบรรจุแนวคิดเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ในปี พ.ศ. 2525 กรมตำรวจได้กำหนดแนวทางการบริการประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ตำรวจ กำหนดโครงสร้างและการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ โดยกล่าวถึงการประสานความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนในการรักษาความมั่นคงและการป้องกันอาชญากรรมซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งของงานชุมชนสัมพันธ์ การปฏิบัติงานตามแผนชุมชนสัมพันธ์ได้เริ่มปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ. 2531 โดยกำหนดให้เป็นโครงการเรียกชื่อว่า “โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์” ที่กำหนดไว้ในแผนกรมตำรวจ ปี พ.ศ. 2530-2534 ซึ่งโครงการนี้มีความสอดคล้องส่งเสริมและสนับสนุนเป้าหมายโดยส่วนรวมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ทั้งในส่วนแผนงานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และแผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐบาลจึงให้การ

สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการตามโครงการนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าเป็น การเริ่มต้นวางรากฐานให้มีการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ ในแผนกรมตำรวจปี พ.ศ. 2535-2539 มีจุดเน้นที่จะขยายงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมวิธีการ ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ให้แก่ข้าราชการตำรวจ เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธาและมีทัศนคติ ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ก็จะเสริมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชนจากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ และปัญหาสังคมภายในท้องถิ่น ตลอดจน ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น แต่ต่อมาภายใต้แผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติปี พ.ศ. 2540-2544 เป็นการธำรงรักษา ความต่อเนื่องและขยายการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ให้กว้างขวางออกไปทั่วประเทศโดยปรับรูปแบบ การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย (เฉลิมเกียรติ ศรีวรขาน, 2553) จึงเป็นระยะเวลากว่ายี่สิบปีที่มีการนำทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์เข้ามาปรับใช้ใน ประเทศไทย

การนำทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยถือได้ว่าประสบความสำเร็จ ในระดับหนึ่ง แต่จุดบกพร่องของทฤษฎีนี้คือ เป็นเพียงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจกับ ประชาชนด้วยเหตุนี้จึงไม่สามารถทำให้ความหวาดกลัวอาชญากรรม (Fear of Crime) ของประชาชน ลดลงไปอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (พงศพัฒน์ ฉายาพันธุ์, 2540) อีกทั้งทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ อาจจะทำให้ได้เพียงการ “สร้างความร่วมมือ” กับประชาชน แต่ยังไม่สามารถ “สร้างการมีส่วนร่วม” ของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมให้เกิดขึ้นได้ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติตำรวจ แห่งชาติ พ.ศ. 2547 ที่ว่าด้วยเรื่องการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การทำงานของตำรวจมากขึ้น จากจุดบกพร่องของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ทำให้เกิดการพัฒนา แก่ไขจนเกิดแนวคิดใหม่คือ “ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน” (Community Policing) ซึ่งถูกคิดค้นและพัฒนา โดยศาสตราจารย์ โรเบิร์ต โทรจาโนวิช และคณะทำงาน และได้มีการทดลองใช้แล้วประสบ ความสำเร็จมากกว่าหลักการทำงานในแบบเดิม เป็นทฤษฎีที่ตำรวจกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ทั่วโลกยอมรับ รวมทั้งมีการนำมาใช้ในประเทศอาเซียนด้วย เช่น ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น และในขณะนี้ แนวคิดทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือหลักการการทำงานใหม่ของตำรวจไทยด้วยเช่นกัน สำหรับ ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนในประเทศไทยเริ่มถูกพูดถึงโดย ดร. ปรัชย์ เปี่ยมสมบูรณ์ ที่กล่าวถึงแนวคิด ของศาสตราจารย์โทรจาโนวิช ในขณะที่ ดร.วรเดช จันทรศร ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ หลากหลายประการ รวมทั้งให้ความหมายภาษาไทยของคำ “Community Policing” ว่า “ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน” จนกระทั่งถึงช่วงปลายปี พ.ศ. 2538 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนได้ปรากฏอย่าง เป็นทางการในวงการตำรวจไทย เมื่อโรงเรียนนายร้อยส่งอาจารย์ไปศึกษาดูงานเรื่องตำรวจ ผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ณ ศูนย์กลางตำรวจผู้รับใช้ชุมชนแห่งชาติ มหาวิทยาลัย มิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกาต้นกำเนิดของทฤษฎี เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน นักเรียนนายร้อยตำรวจ แต่การกระจายความรู้ในเรื่องนี้ยังจำกัดอยู่ในแวดวงนักวิชาการตำรวจ

จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2539 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนได้ถูกนำมาปฏิบัติจริงครั้งแรกที่ ชุมชนหลังวัดบางขุนนนท์ ในซอยจรัญสนิทวงศ์ 37 แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดย พ.ต.ท.พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์ (ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีในขณะนั้น) ได้เริ่มโครงการทดลองตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและคัดเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (CPO) ชุดแรกของประเทศ การดำเนินโครงการเป็นไปตามหลักทฤษฎี โดยมีที่ปรึกษาโครงการด้านตำรวจผู้มีประสบการณ์ด้านตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและชุมชนสัมพันธ์ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ให้คำแนะนำ หลังสิ้นสุดโครงการจึงได้ทำการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนจากการสุ่มตัวอย่างประมาณ 20 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผลปรากฏประชาชน 100 เปอร์เซ็นต์ มีความพอใจและยังพบว่าการดำเนินโครงการนี้สามารถลดปัญหาอาชญากรรม การพนัน โจรกรรมและอาชญากรรมลงได้ 80-90 เปอร์เซ็นต์ และต้องการให้มีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต่อไป และมีการนำโครงการนี้ไปปรับใช้อีกหลายสถานีตำรวจจึงถือเป็นกรณีตัวอย่างในการดำเนินงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนของวงการตำรวจไทย (กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2555)

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยทฤษฎีนี้มีหลักการที่สำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นส่วนหนึ่งกับประชาชน และมุ่งเน้นแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เป็นกระบวนการที่ตำรวจและชุมชนจะต้องร่วมกันบ่งชี้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ควรได้รับการแก้ไข รวมไปถึงการเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา และปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาหลักการการทำงานของตำรวจแบบเดิมคือสายตรวจป้องกันแก้ไขเหตุร้าย แต่สำหรับการปฏิบัติงานของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือการมุ่งเข้าหาประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมน้อยลง หลักในการปฏิบัติงานแบบนี้นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาในชุมชนได้ตรงเป้าหมายแล้วยังสามารถทำให้ตำรวจและประชาชนมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีและเสริมความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อตำรวจด้วย ในขณะนี้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนได้ถูกบรรจุให้เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่อยู่ในยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจ แผนยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555 – 2564 โดยให้ข้าราชการตำรวจทั่วประเทศใช้เป็นนโยบายและกรอบแนวทางในการปฏิบัติงาน 10 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของตำรวจและเป้าหมายในการทำงานของหน่วยงานทุกระดับ โดยให้ยึดถือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานตามทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing)

จากที่กล่าวในข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของตำรวจไทยในยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมและการให้บริการประชาชนมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ทำให้ตำรวจและประชาชนสามารถกำหนดทิศทางในการแก้ปัญหาอาชญากรรมร่วมกัน และเมื่อพิจารณาประเด็นที่น่าสนใจคือหากนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ไปปฏิบัติจริงแล้วจะมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างไร และจะมีปัจจัยใดที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาใน

ชุมชนของตน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาชุมชนมัสยิดมหานครเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ซึ่งแต่เดิมภายในชุมชนมีปัญหาด้านยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และยังมีความเกี่ยวเนื่องกับจำนวนคดีการลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน แต่ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้สร้างความร่วมมือกับประชาชนโดยการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านโครงการบ้านสีขาวและโครงการมัสยิดเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด 84 พรรษา เทิดไท้องค์ราชัน การดำเนินโครงการได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีทั้งจากผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน รวมไปถึงประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังได้มีการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนโดยมีแนวคิดจากทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการโดยประชาชนในพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชุมชนมัสยิดมหานครเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและสามารถดูแลความปลอดภัยของชุมชนได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้จะทำให้ปัญหา ยาเสพติดและปัญหาการลักทรัพย์มีจำนวนที่ลดลงแล้ว ยังมีโครงการให้ผู้เสพบำบัดรักษาตนเองภายในชุมชนและสามารถบำบัดให้หายเด็ดขาด จำนวน 4 คน โครงการนี้ยังได้รับการยกย่องจากกรุงเทพมหานครให้เป็นโครงการต้นแบบให้อีก 10 ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครไปดำเนินการ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและชุมชนมัสยิดมหานครเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการศึกษาถึงปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

2. คำถามวิจัย

- 2.1 การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีกระบวนการอย่างไร
- 2.2 ปัจจัยใดที่ช่วยเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
- 2.3 การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 3.1 เพื่อศึกษาถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัสยิดมหานคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
- 3.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัสยิดมหานคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
- 3.3 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ทำให้ทราบถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัสยิดมทานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

4.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัสยิดมทานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

4.3 ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

4.4 ทำให้ทราบถึงรูปแบบที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชุมชนในภูมิภาคอื่นๆ ได้

5. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนมัสยิดมทานาค หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน สามารถมีส่วนร่วมใน การคิดริเริ่ม การแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนา การพิจารณาและตัดสินใจ การวางแผน ตลอดจนร่วมปฏิบัติการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

5.2 ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) หมายถึง หลักการทำงานของตำรวจที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน ในการบ่งชี้ปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อเป็นหนทางในการลดปัญหาอาชญากรรม รวมทั้งปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน ซึ่งจะทำความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนลดลง

5.3 “ผู้นำ” ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน หมายถึง หัวหน้าตำรวจคือ ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ที่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรัชญาในการทำงาน มีความมุ่งมั่นและจริงจังในการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ โดยการถลงนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนอย่างเป็นทางการ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการวางแผน และลงไปติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติถึงระดับผู้ปฏิบัติอย่างใกล้ชิด ผู้นำต้องทำหน้าที่เป็นครู เป็นพี่เลี้ยงให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใต้บังคับบัญชารวมทั้งชุมชนได้

5.4 พันธมิตรในเชิงหุ้นส่วนกับชุมชน (Community Partnerships) หมายถึง ตำรวจและชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งสองฝ่ายต้องรับผิดชอบผลที่เกิดจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

5.5 ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม (Fear of Crime) หมายถึง ประชาชนรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของตนเองหรือบุคคลคนในครอบครัว

และมีความหวาดกลัวที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทต่างๆ เช่น การปล้นทรัพย์ การลักทรัพย์ การถูกข่มขืน เป็นต้น

5.6 การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก (Proactive Crime Prevention) หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่ตำรวจนำมาใช้เพื่อป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่การนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมไปถึงการกระจายกำลังและการปรากฏตัวของตำรวจให้ทั่วทั้งชุมชน เพื่อยับยั้งและลดช่องโอกาสในการกระทำผิดของผู้ที่ตั้งใจละเมิดกฎหมาย

5.7 ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นประธานชุมชนของชุมชนมัสยิดมฮานาค โดยมาจากคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจะทำการเลือกตั้งประธานชุมชน

5.8 คณะกรรมการชุมชน หมายถึง ตัวแทนของสมาชิกในชุมชนมัสยิดมฮานาคที่มาจากการคัดเลือก เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในการเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับส่วนราชการสำนักงานเขต และกรุงเทพมหานคร ตลอดจนการพัฒนาและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

5.9 สถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชน หมายถึง หน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยและป้องกันปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัสยิดมฮานาค โดยมีการคัดเลือกคนในชุมชนมาเป็นอาสาสมัครในการดำเนินงานป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชน

5.10 อาสาสมัครประชาอาสาพิทักษ์ชุมชน หมายถึง บุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนมัสยิดมฮานาคและเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน

5.11 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บุคคล/กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานต่างๆ ภายนอกที่อาจจะมีผลกระทบหรือได้รับผลกระทบ ได้รับประโยชน์หรือได้รับความเสียหายจากการดำเนินโครงการ

6. ขอบเขตการวิจัย

6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา : ในการศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมประเด็นการศึกษาในเรื่องของการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาและการร่วมกันพัฒนาชุมชน ตลอดจนการศึกษาถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม และทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

6.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ : พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนมัสยิดมฮานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎี ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัธยมมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. แนวคิด ทฤษฎีในการป้องกันอาชญากรรม
3. ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน
4. ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2564
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” นั้นได้มีทั้งนักวิชาการต่างประเทศและไทยให้ความหมายไว้ เช่น James L. Creighton ซึ่งเป็นนักวิชาการที่เป็นที่ปรึกษาและนักปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีชื่อเสียง เป็นผู้บรรยาย วิทยากรฝึกอบรมที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันอย่างแพร่หลายในระดับนานาชาติ อีกทั้งมีประสบการณ์ทำงานที่ยาวนาน (จุฑารัตน์ ชมพันธ์ุ, 2555) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของประชาชน ความต้องการและคุณค่าของประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องถูกรวบรวมเข้าไปสู่กระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ และเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างภาครัฐและประชาชน โดยมีเป้าหมายคือการตัดสินใจที่ดีกว่าและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน (Creighton, 2005) นอกจากนี้ อรรถัย ก๊กผล ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น การวางแผนยุทธศาสตร์และนโยบายท้องถิ่น ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือ “กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง” (อรรถัย ก๊กผล, 2552)

จากการให้นิยามในข้างต้นนั้นมีความหมายที่ใกล้เคียงกับที่ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (พิบูล กันทะวง, 2547) ได้กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วมเป็นการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบ

มาถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไข ปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญา ของการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับความ ปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจ ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการ ชี้แนะที่ถูกต้อง” อีกทั้งนักวิชาการอีกท่านหนึ่ง คือ ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม ของประชาชนไว้ว่า “เป็นกระบวนการดำเนินการรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กร เอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยยึดหลักการว่า สมาชิกในชุมชนนั้นๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชนใน ชุมชน” (ชินวัฒน์ เสือป่า, 2544) จากความหมายข้างต้นทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ของประชาชนซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- กระบวนการที่เป็นการสื่อสารสองทางระหว่างองค์กรของรัฐและประชาชน ในการรับฟัง ความคิดเห็น การแสดงทัศนะและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

- กระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรของรัฐและประชาชน การเข้ามามีส่วน ร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ร่วมตัดสินใจ การวางแผน การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในการ พัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมไปถึงการติดตามและการประเมินผล

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังสามารถให้ความหมายได้หลายนัย อีกทั้งสามารถอธิบายได้ใน หลายมิติ ดังเช่น พรชัย รัตมีแพทย์ (กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2551) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนมีความหมายเป็น 2 นัย ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนของ การกำหนดนโยบายประเทศและการบริหารประเทศ โดยกระทำการผ่านกระบวนการทางการเมือง
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนสามารถเข้าไปช่วยปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็น หน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐโดยกระทำการภายในกรอบของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ

ถวิลวดี บุรีกุล ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่สามารถอธิบายได้หลายมิติ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการพิจารณา โครงการสาธารณะต่างๆ โดยสมัครใจ แต่ไม่ได้มีการหวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง ประชาชนรู้สึกตื่นตัวในการที่จะได้รับทราบ ถึงความช่วยเหลือและการตอบสนองต่อโครงการพัฒนา และในขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่ม ของคนในท้องถิ่น

3. ในมิติด้านการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินการ และรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา ตลอดจน การประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อประชาชน

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ในการเข้าร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน ตระหนักถึงการสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น ตลอดจนการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา

6. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมจะเป็นผู้ริเริ่มความคิดและใช้ความพยายาม รวมไปถึงความเป็นตัวของตัวเองในการดำเนินการตามความคิดที่ตนได้ริเริ่ม

7. การมีส่วนร่วม คือ การจัดการที่ใช้ความพยายามในการเพิ่มความสามารถต่อการควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ของสภาพสังคมนั้นๆ กลุ่มบุคคลที่ดำเนินการ ตลอดจนความเคลื่อนไหวไม่ควรถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551)

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมใน การคิดริเริ่ม การแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนา การพิจารณาและตัดสินใจ การวางแผน พัฒนาหาข้อตกลงร่วมกัน ตลอดจนร่วมปฏิบัติการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในโครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน

1.2 ระดับและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางและครอบคลุมในหลายระดับ ดังนั้นนักวิชาการหลายท่านจึงนำเสนอตัวแบบของการมีส่วนร่วมไว้เพื่อทำให้เห็นภาพความชัดเจนของระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งมีดังนี้

ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นำเสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ขั้น ซึ่งแสดงให้เห็นดังแผนภาพต่อไปนี้

เพิ่มระดับหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร Inform	ขั้นรับฟังความคิดเห็น Consult	ขั้นเข้ามามีบทบาท Involve	ขั้นสร้างความร่วมมือ Collaborate	ขั้นเสริมอำนาจ Empower
เป้าหมาย				
เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน และเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางเลือกและทางแก้ไข	เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา ทางเลือก และแนวทางแก้ไข	เพื่อร่วมทำงานกับประชาชนเพื่อสร้างความมั่นใจกับประชาชนว่าความคิดเห็น และความ ต้องการของประชาชน จะได้รับการพิจารณา	เป็นหุ้นส่วนกับประชาชน ในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไข	เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ
สัญญาต่อประชาชน				
เราจะทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร	เราจะให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน รับฟังความคิดเห็น รวมทั้งตระหนักถึงข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนในการตัดสินใจ	เราจะทำงานกับประชาชน เพื่อให้ความคิดเห็นและข้อมูลจากประชาชนสะท้อนทางเลือก	เราจะร่วมทำงานกับประชาชน เพื่อได้ข้อเสนอแนะ และความคิดใหม่ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้	เราจะปฏิบัติสิ่งที่ประชาชนตัดสินใจ
ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน				
<ul style="list-style-type: none"> • การประชาสัมพันธ์ • จัดทำรายงานผลงานประจำปี • จดหมายข่าว 	<ul style="list-style-type: none"> • การลงพื้นที่ชุมชนของเทศบาล • การประเมินผลการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> • ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์เทศบาลโดยตัวแทนของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> • คณะกรรมการร่วมมือเอกชน-ท้องถิ่นด้านภาษี • คณะกรรมการพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> • การแก้ไขความขัดแย้งโดยประชาคม • สภาเมือง

ที่มา: อรทัย ก๊กผล, 2552

ภาพที่ 1 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2 และตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 5 ระดับนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละระดับ ทั้งในส่วนของเป้าหมาย สัญญาประชาชน ตลอดจนเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีการใช้ภาษาที่เป็นทางบวก เช่น การมีส่วนร่วมขั้นสูงสุดใช้คำว่าขั้นการเสริมอำนาจ ไม่ใช่การควบคุมโดยประชาชน (อรทัย ก๊กผล, 2552)

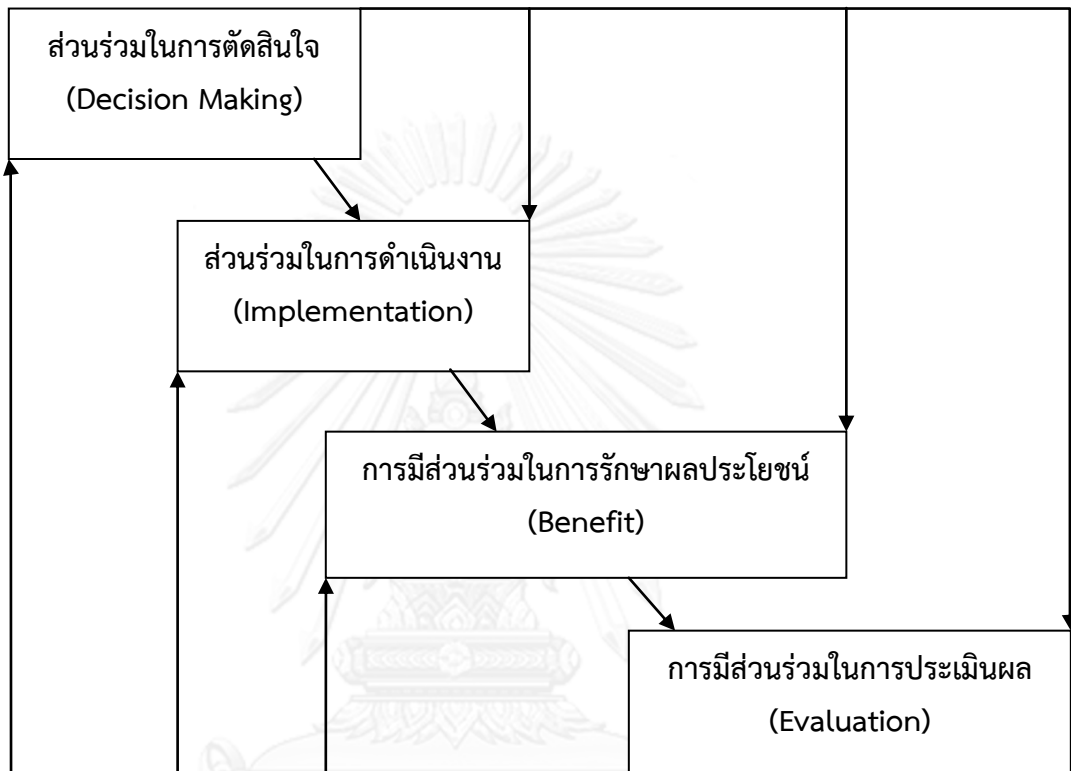
นอกจากนี้ Cohen และ Uphoff (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551) ได้จำแนกการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

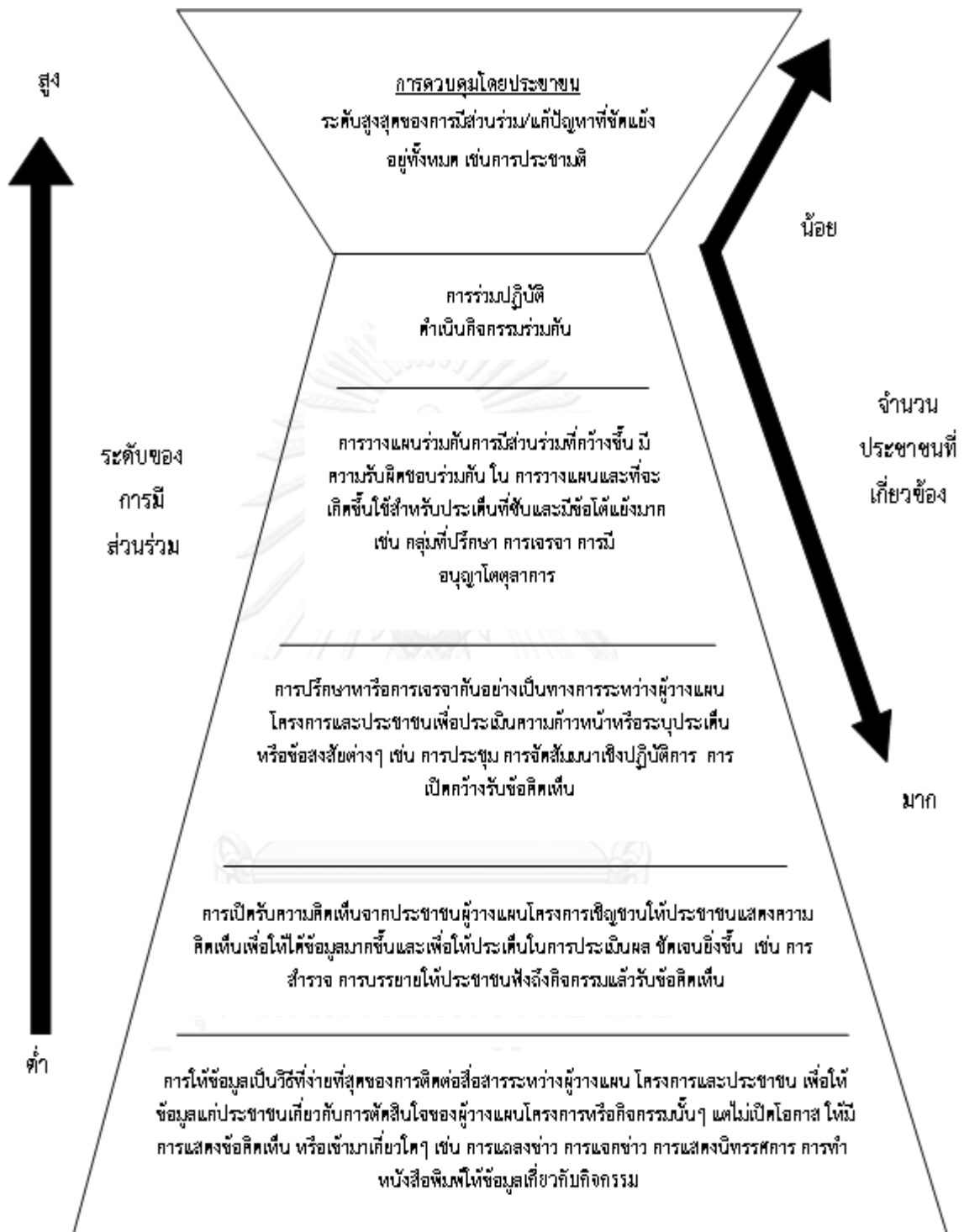
เพื่อความเข้าใจระดับขั้นตอนการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอนำเสนอวงจรการมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

ที่มา: ถวิลวดี บุรีกุล, 2551

ภาพที่ 2 แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff

เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับระดับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังสามารถแบ่งได้ 6 ระดับ ดังนี้ (คณิงกิจ ศรีบัวเอี่ยม, พัชรี ลิโรส, & ถวิลวดี บุรีกุล, 2554)

ที่มา: คณิงกิจ ศรีบัวเอี่ยม, พัชรี สิโรรส และถวิลวดี บุรีกุล, 2544

ภาพที่ 3 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากแผนภาพระดับขั้นของการมีส่วนร่วมในข้างต้น เรียงลำดับขั้นการมีส่วนร่วมใน ระดับต่ำไปสู่ระดับสูง คือ การให้ข้อมูล, การเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน, การปรึกษาหารือ, การวางแผนร่วมกัน, การร่วมปฏิบัติ และการควบคุมโดยประชาชน ซึ่งจะมีความผูกพันกับจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (อ้างถึงใน พิกุล กันทะวง, 2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มโครงการ หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนใน กระบวนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน กระบวนการตัดสินใจและกำหนดความ ต้องการของชุมชน รวมไปถึงการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

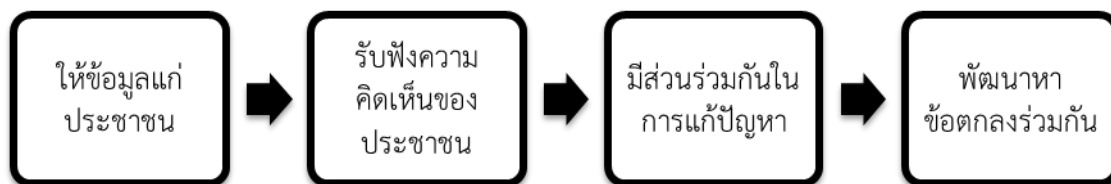
ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสามารถเข้า มาช่วยกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ตลอดจนสามารถกำหนดวิธีการและแนว ทางการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ หมายถึง ประชาชนสามารถเข้าร่วมทำประโยชน์ ให้โครงการ ด้วยการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือการบริหาร การประสานงาน รวมทั้งการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การประเมินว่า โครงการที่พวกเขาดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผล ความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative Evaluation)

หากพิจารณาในอีกแง่หนึ่งอาจสามารถอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมคือกระบวนการที่จะต้องมีความต่อเนื่องของลำดับขั้นดังต่อไปนี้ (เจมส์ แอล เครย์ตัน, 2551)

1. ให้ข้อมูลแก่ประชาชน
2. รับฟังความคิดเห็นของประชาชน
3. มีส่วนร่วมกันในการแก้ปัญหา
4. พัฒนาหาข้อตกลงร่วมกัน

ที่มา: เจมส์ แอล. เครย์ตัน, 2551

ภาพที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วม

1.3 เทคนิคของการมีส่วนร่วม

สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เทคนิควิธีการมีส่วนร่วมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมหรือการปรึกษาหารือที่มีความหมาย (Meaningful Public Participation) หมายถึง ความคิดเห็นหรือข้อมูลที่ได้จากประชาชนจะต้องมีความสำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจ และเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1) **เทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่ประชาชน** เป็นการสื่อสารทางเดียว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ประกอบไปด้วย 13 เทคนิค คือ การจัดทำเอกสารข้อเท็จจริง จัดหมายข่าวและรายงานการศึกษา การจัดทำสื่อวิทัศน์ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล ตลอดจนรูปแบบการสื่อสารกับประชาชนผ่านทางสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ

2) **เทคนิคการมีส่วนร่วมที่เน้นการรับฟังความคิดเห็น** ซึ่งประกอบไปด้วย 6 เทคนิค คือ การสัมภาษณ์บุคคล การสนทนากลุ่มย่อย การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ การสำรวจความคิดเห็น สายด่วนสายตรง และประชาพิจารณ์ หลายเทคนิคในกลุ่มนี้สามารถเป็นการสื่อสารสองทาง มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นได้ แต่จุดเน้นหรือวัตถุประสงค์หลักของเทคนิคอยู่ที่การได้ข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชน

3) **เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ** เป็นรูปแบบปรึกษาหารือ คือรูปแบบที่เป็นการศึกษาสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นในเนื้อหาของเทคนิคอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มเทคนิคที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับค่อนข้างสูง ประกอบไปด้วย 5 เทคนิค คือ เวทีสาธารณะ การพบปะแบบไม่เป็นทางการ การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแก่ชุมชน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และคณะที่ปรึกษา แต่ละเทคนิคมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น เวทีสาธารณะเหมาะสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับคนจำนวนมาก ส่วนการพบปะ

แบบไม่เป็นทางการมีความเป็นกันเองและสามารถพูดคุยแบบส่วนตัว ขณะที่เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบคณะที่ปรึกษา มีความเป็นทางการและจำกัดบุคคลเข้าร่วมเฉพาะตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้ง หากแต่มีความต่อเนื่องมากกว่ารูปแบบอื่นๆ ที่เป็นการจัดเป็นครั้งคราว (พัชรี สีโรรส, 2546)

สำหรับเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากมายและมีพัฒนาการเพิ่มเติมตลอดเวลา หลักการสำคัญคือจะต้องเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วมให้เหมาะสม เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน (อรทัย ก๊กผล, 2552) เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มย่อย ดังนี้

1) **กลุ่มการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูล** ประกอบด้วย การจัดทำเอกสาร การจัดเวทีทัศน์ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชน เช่น การแถลงข่าว การพบสื่อไม่ เป็นทางการ และการให้ข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของโครงการ

2) **กลุ่มการรับฟังความคิดเห็น** ประกอบด้วย การสัมภาษณ์รายบุคคล การสนทนา กลุ่มย่อย การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ การสำรวจความคิดเห็น สายด่วนสายตรง การทำ ประชาพิจารณ์

3) **กลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น** ประกอบด้วย เวทีสาธารณะ การพบปะแบบไม่ เป็นทางการ การจัดกิจกรรมในชุมชน การประชุมเชิงปฏิบัติการ คณะที่ปรึกษา

เทคนิคการมีส่วนร่วมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและการให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้จากประชาชน ซึ่งจะต้องถูกนำมาพิจารณา ในกระบวนการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ และจะต้องเลือกใช้เทคนิคให้มีความเหมาะสม

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติและรับผิดชอบในกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเองนั้น มีปัจจัยในหลายๆ ด้านที่จะมีผลต่อการเข้าร่วม ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ (ทศพล เฟ็งส้ม, 2544)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

ทัตดาว บุญपाल ได้กล่าวว่า สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มบุคคลที่สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงจะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่ากลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ ระดับการศึกษาและเงินจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในชุมชน จึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน นอกจากนั้นความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนนิสัย ประเพณีในบุคคลหรือกลุ่มคนก็อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมเช่นกัน

Reeder (1974) ได้สรุปปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการดังนี้คือ

- 1) การปฏิบัติตนให้คล้อยตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือบุคคลและกลุ่มบุคคลจัดตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติที่มีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
- 2) มาตรฐานคุณค่า บุคคล และกลุ่มบุคคลจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานของตนเอง
- 3) ในการตัดสินใจมีส่วนร่วม เป้าหมาย บุคคล และกลุ่มบุคคล จะต้องส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง
- 4) พฤติกรรมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
- 5) ความคาดหวังบุคคล และกลุ่มบุคคลจะมีพฤติกรรมตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องมีพฤติกรรมในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
- 6) การมองแต่ตัวเอง บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรต้องกระทำเช่นนั้น
- 7) การบีบบังคับ บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
- 8) นิสัยและประเพณี บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวกับจำนวนและชนิดของโอกาส
- 10) ความสามารถ บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนมีความสามารถ
- 11) การสนับสนุน บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติงานเมื่อเขาารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุน

ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม ทั้งระดับการศึกษา ความเชื่อ ค่านิยม นิสัย ประเพณี ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งการได้รับการยอมรับหรือการสนับสนุนจากผู้อื่น เป็นปัจจัยซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยทางการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม การติดต่อสื่อสารระหว่างตำรวจกับประชาชนจะเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างทั้งสองฝ่าย และมีผลต่อประชาชนที่จะสามารถทำให้เข้าใจการปฏิบัติงานของตำรวจก่อให้เกิดความมั่นใจในสมรรถภาพ และความตั้งใจจริงของตำรวจ และประชาชนพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการทำงานและมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ ของตำรวจ

นักวิชาการและนักจิตวิทยา ได้กล่าวถึง การติดต่อสื่อสารไว้หลากหลายแนวคิด เช่น บังอร ชินกุลกิจนิวัต (2525) กล่าวไว้ว่า

- 1) การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการ คือ เป็นกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงและดำเนินการตลอดเวลา มีการโต้ตอบกลับไปกลับมา

- 2) การติดต่อสื่อสารเป็นระบบ มีองค์ประกอบต่างๆ ประกอบเกี่ยวพันกัน
- 3) การติดต่อสื่อสารเป็นตัวกระทำ คือ กระทำให้เกิดผลนานาประการ เช่นเกิดความเข้าใจระหว่างกันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และอื่นๆ
- 4) การติดต่อสื่อสารเป็นไปได้ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา

จากที่กล่าวข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การติดต่อสื่อสารคือปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของรัฐ ซึ่งการติดต่อสื่อสารคือกระบวนการที่จะต้องดำเนินกิจกรรมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งภาครัฐและประชาชนต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน มีการตอบโต้สื่อสารกันไปมา ซึ่งจะต้องกระบวนการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน อีกทั้งการติดต่อสื่อสารนั้นต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ เช่น เกิดความเข้าใจกัน การติดต่อสื่อสารจึงอยู่ในรูปแบบโดยเจตนาหรือไม่เจตนา

นอกจากแนวคิดที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้ว World Health Organization (กรมคุมประพฤติ, 2554) เสนอว่าปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมี 2 ปัจจัย ได้แก่

- 1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ ซึ่งประกอบด้วย ประการแรกคือประชาชนได้เล็งเห็นว่าตนเองจะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการที่ตนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม จึงทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจที่อยากจะเข้าร่วม ประการที่สองคือการได้รับบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องให้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะเป็นสิ่งจูงใจให้เข้าร่วม

- 2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วม การที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และประชาชนก็ได้เล็งเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาต่างๆ แต่ประชาชนกลับต้องพบกับอุปสรรคคือไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วมหรือภายหลังที่เข้าร่วมพบว่าผลที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่ได้คาดหวังไว้ ดังนั้นในการสร้างการมีส่วนร่วมจึงควรมีปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วมทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ประการแรกต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือแบบมีตัวแทนก็ได้ ประการที่สองต้องมีการกำหนดเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขได้ ประการสุดท้ายคือปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมทางการมีส่วนร่วม กล่าวคือประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สากล สติวิทยานันท์ (2532) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

- 1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ในขั้นแรกความสนใจและความกังวลส่วนนี้อาจจะเกิดในระดับบุคคล แล้วบังเอิญเกิดการเห็นพ้องต้องกันกับคนส่วนใหญ่จนสามารถกลายเป็นความสนใจและกลายเป็นความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวมได้ในที่สุด

2) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้กลุ่มบุคคลรวมกลุ่มกันและดำเนินการวางแผน ตลอดจนร่วมกันลงมือกระทำเพื่อแก้ไขสถานการณ์นั้นๆ

3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงและมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

2. แนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันอาชญากรรม

ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม วิธีการปราบปรามมักถูกนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากให้ผลลัพธ์ที่มีความชัดเจนและมีความรวดเร็ว แต่อีกวิธีหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกันและเป็นสิ่งที่ละเลยไม่ได้ นั่นก็คือการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งจะต้องกระทำควบคู่กันทั้ง 2 วิธี ในการป้องกันอาชญากรรมนั้นจะพิจารณาจากสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมเป็นหลัก เมื่อรู้ถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาจะสามารถหาหนทางป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นหรือทำให้เกิดน้อยลงได้

การป้องกันอาชญากรรมจะได้ผลเมื่อเราสามารถลดโอกาสการเกิดอาชญากรรมได้ การประกอบอาชญากรรมจะกระทำต่อเมื่อมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- 1) ตัวผู้กระทำผิดหรืออาชญากรต้องมีความปรารถนา หรือความต้องการในการประกอบอาชญากรรม (Criminal Desire)
- 2) มีทักษะในการประกอบอาชญากรรม (Criminal Skills)
- 3) มีโอกาสซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะหากองค์ประกอบอื่นๆ พร้อม แต่ขาดโอกาสที่จะกระทำอาชญากรรมก็จะไม่เกิดขึ้น (Criminal Opportunity)

ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการป้องกันอาชญากรรมคือการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิด โดยการทำให้เป้าหมาย (Target) ของการกระทำความผิดหมดไปหรือสามารถเข้าถึงได้ยาก หรือการทำให้เป้าหมายลดความสำคัญและความน่าดึงดูดใจให้น้อยลง หากกระทำความผิดกระทำในสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยเท่ากับเป็นการเสี่ยงต่อการสัมฤทธิ์ (เป้าหมาย) ของการกระทำ แต่จะมีโอกาสสูงในการถูกจับกุมได้และถูกลงโทษ (สุดสงวน สุธีสร, 2547)

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

ในการป้องกันอาชญากรรมจะมีแนวคิดซึ่งมุ่งเน้นต่อการป้องกันอาชญากรรมก่อนเกิดเหตุ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้นหรือให้เกิดขึ้นน้อยลง ดังนั้นการป้องกันอาชญากรรมโดยทั่วไปมักจะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นตอนการป้องกันอาชญากรรมก่อนการเกิดอาชญากรรมขึ้น
- 2) ขั้นตอนการป้องกันหลังจากอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้วมิให้เกิดต่อไป

การป้องกันอาชญากรรมทั้งสองขั้นตอน มักจะพิจารณาสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมเป็นหลัก และเมื่อทราบว่าจะอะไรเป็นสาเหตุของอาชญากรรมแล้วก็จะได้ป้องกันมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นหรือให้เกิดขึ้น

น้อยลง ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญองค์การสหประชาชาติ การป้องกันอาชญากรรมสามารถกระทำได้ 3 ระดับคือ

- 1) ระดับท้องถิ่น เช่น จังหวัด อำเภอ ตำบล หรือเทศบาล
- 2) ระดับชาติ
- 3) ระดับนานาชาติ

การป้องกันอาชญากรรมใน 2 ระดับแรก คือ ระดับท้องถิ่นและระดับชาตินั้น ขั้นตอนที่สำคัญคือการวางแผนป้องกันอาชญากรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะร่วมวางแผนกับทั้ง 3 ภาคส่วน คือ หน่วยงานรัฐบาล เอกชน และประชาชน ในการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของการวางแผนแต่ละอย่าง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการวางแผนอื่น เช่น ระหว่างระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานยุติธรรม ซึ่งจะต้องมุ่งชี้ให้เห็นความจำเป็นถึงการวางแผนการป้องกันอาชญากรรมในการวางแผนพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมยังสามารถจำแนกได้อีก 2 แนวทาง คือ

1) การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อบุคคล กลุ่มบุคคลในสังคมสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1) กลุ่มแรกคือคนที่สามารถปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคมได้อย่างปกติ ไม่ได้สร้างความเดือดร้อน หรือประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากในสังคม

1.2) กลุ่มที่สองคือคนที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ทางสังคมได้อย่างถูกต้อง แต่ยังไม่ถึงขั้นจะลงมือประกอบอาชญากรรม จึงเป็นกลุ่มที่ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

1.3) กลุ่มที่สามคือคนที่ถูกจัดเป็นเด็กกระทำผิดกฎหมายหรือเป็นอาชญากรเด็กแต่ก็ยังไม่ยึดการประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพ ซึ่งจะเป็นกลุ่มคนที่จะพบอยู่ในความควบคุมของระบบงานยุติธรรมต่างๆ

1.4) กลุ่มที่สี่คือคนที่ยึดอาชญากรรมเป็นการประกอบอาชีพ

จากการจำแนกกลุ่มบุคคลทำให้การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อบุคคล จะต้องมียุทธวิธี การดำเนินการกับแต่ละกลุ่มซึ่งจะมีความแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่การป้องกันอาชญากรรมในลักษณะนี้ จะมีที่มาจาก 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้ง มาจากนักอาชญาวิทยา Classic และทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาจากนักอาชญาวิทยาสำนัก Positive

2) การป้องกันที่มุ่งต่อสภาพแวดล้อม คือการแก้ไขและปรับปรุงสภาพแวดล้อมก่อนที่อาชญากรรมจะเกิดขึ้น โดยการทำให้สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการก่ออาชญากรรม และเพิ่มความเสี่ยงในการถูกจับและถูกนำมาลงโทษ

ในการป้องกันอาชญากรรมจะต้องมีหลักการในการปฏิบัติโดยการใช้ทฤษฎีเป็นพื้นฐานซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ทฤษฎี ดังนี้

1) ทฤษฎีลดช่องโอกาสในการกระทำผิด คือ การขจัดหรือลดช่องโอกาสการกระทำผิดของคนร้าย ซึ่งสามารถกระทำได้ด้วยการสร้างสิ่งกีดขวางเพื่อทำให้คนร้ายไม่สามารถเข้าไปถึงบริเวณสิ่งของ หรือบุคคลได้โดยง่าย นอกจากนี้การลดช่องโอกาสของคนร้ายยังสามารถดำเนินการโดยหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือการเข้าขัดขวางของเจ้าหน้าที่ ขณะที่คนร้ายลงมือกระทำผิด รวมไปถึงการเพิ่มความเสี่ยงในการถูกจับกุม

2) ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าอาชญากรรมสาเหตุจากความอ่อนแอของชุมชนและความล้มเหลวในการควบคุมทางสังคมของสถาบันครอบครัว ศาสนา โรงเรียน และอื่นๆ ดังนั้นการแก้ปัญหาอาชญากรรมด้วยทฤษฎีนี้จึงต้องมุ่งเน้นไปที่การนำเอาสถาบันดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งกระทำได้ด้วยการใช้มาตรการในการให้รางวัลหรือลงโทษทางสังคมจากสมาชิกของชุมชน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีนี้จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ การป้องกันอาชญากรรมที่เน้นบุคคลเป้าหมาย (เหยื่ออาชญากรรม หรืออาชญากร) และการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นพื้นที่เป้าหมาย (ชุมชน โรงเรียน ธุรกิจ หรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม) ดังนั้นการพิจารณาเพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรม จึงต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ ผู้รับผิดชอบหลักในการนำกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติคือใคร วิธีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการคืออะไร ประเภทของการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังคืออะไร ประชาชนและตำรวจจะต้องดำเนินการร่วมกันเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงซึ่งเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542)

นอกจากนี้ สุตสงวน สุธีสร ได้กล่าวถึงหลักการที่ใช้ในการป้องกันอาชญากรรม และรูปแบบต่างๆ ในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย

1) หลักการด้านความเสี่ยงต่อการถูกลงโทษ (Punitive-Threat of Punishment) คือ การกระทำความผิดของคนร้ายมีอัตราความเสี่ยงสูงที่จะถูกจับกุมได้ จึงเป็นการส่งผลให้ผู้กระทำผิดเกิดความวิตกกังวลที่ยังชี้แจงว่าจะลงมือกระทำหรือไม่ เพราะตนอาจจะถูกจับกุมไปลงโทษได้ การป้องกันอาชญากรรมตามหลักเกณฑ์นี้จึงสามารถทำได้โดยการจัดตำรวจสายตรวจเพื่อตรวจตราความเรียบร้อย การปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถยับยั้งการกระทำผิดของคนร้ายได้ การจัดสภาพพื้นที่สาธารณะให้มีสภาพปลอดภัยจากการเกิดอาชญากรรม และการป้องกันที่อยู่อาศัยโดยเจ้าของบ้านเอง เป็นต้น

2) หลักการแก้ไขตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมในชุมชน (Corrective)

- มุ่งที่ตัวบุคคล คือ การดำเนินการซึ่งเป็นการป้องกันกลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มบุคคลอื่นๆ ไม่ให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรม กระทำโดยการอบรม แนะนำ และปลูกฝังแนวความคิดของการเป็นพลเมืองแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนกลุ่มต่างๆ

- มุ่งจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยจากอาชญากรรม คือ การปรับปรุงและแก้ไขสภาพแวดล้อม ด้วยวิธีการถกเถียงที่รกร้างให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การปรับปรุงแหล่งสลัม การติดตั้งไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างในเวลากลางคืนบริเวณซึ่งเป็นจุดเปลี่ยวหรือจุดล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม การจัดเวรยามตามหมู่บ้าน การติดตั้งตู้แดงตามที่ต่างๆ เป็นต้น

3) หลักการด้านเครื่องมือป้องกันการจัดตัวอาคารสถานที่ (Mechanical)

หนึ่งในแนวคิดของการป้องกันอาชญากรรม คือ การสร้างอุปสรรคให้การกระทำผิดทำได้ยากขึ้น โดยการติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดตัวอาคารสถานที่ เช่น การติดสัญญาณเตือนภัยป้องกันขโมย การติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดตามอาคารบ้านเรือน การปรับปรุงกุญแจ ประตู หน้าต่าง ให้แข็งแรง การติดเหล็กตัดประตูหน้าต่าง การสร้างรั้วบ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้การป้องกันอาชญากรรมสามารถแยกการป้องกันออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านข่าวสาร (Information) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแก่ประชาชน ตลอดจนการนำเสนอข่าวสารที่จะทำให้ประชาชนได้ทราบถึงสถานการณ์อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

2) การให้ความช่วยเหลือประชาชน (Aid) ในด้านที่ประชาชนร้องขอ เช่น การสำรวจอาคารตึกแถวและแนะนำในเรื่องระบบรักษาความปลอดภัยแก่ธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่ออาชญากรรม คือ โรงแรม ร้านค้าเพชรพลอย ธนาคาร ตลอดจนแนะนำให้ภาคเอกชนจัดเจ้าหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยด้วยตนเอง

3) การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วย ประการแรกคือการจัดกำลังสายตรวจในการตรวจท้องที่ นอกจากการตรวจตราความสงบเรียบร้อยแล้ว จะต้องให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์อาชญากรรม สภาพพื้นที่ และเป้าหมายในการออกตรวจ ประการที่สองคือการวางแผนด้านกำลังพลให้มีความเหมาะสมกับสภาพของอาชญากรรมในชุมชน เช่น ในแหล่งชุมชนแออัดที่มีปัญหาเสพติด ต้องมีการวางแผนและจัดกำลังพลให้เหมาะสม เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันและจับกุม ประการที่สามคือการวางแผนป้องกันอาชญากรรมตามประเภทความผิด

รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรม (Models of Crime Prevention) ประกอบด้วยหลายรูปแบบ หลักการพิจารณาว่าควรจะใช้รูปแบบใดจึงจะมีความเหมาะสมในการป้องกันปัญหานั้นๆ อันดับแรกจะต้องทำความเข้าใจถึงลักษณะการประกอบอาชญากรรมแต่ละประเภทมีรายละเอียดเป็นอย่างไร โดยพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

- 1) อัตราการเกิดอาชญากรรมโดยโอกาส
- 2) วิธีการจู่โจมที่อาชญากรนิยมใช้
- 3) วัน เวลา เดือน ที่อาชญากรมักกระทำผิด
- 4) บุคลิกภาพที่น่าสงสัย
- 5) รูปแบบของการแจ้งความ
- 6) ลักษณะการสูญเสีย ค่าเสียหายเป็นอย่างไร

องค์ประกอบที่ได้กล่าวในข้างต้นจะเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สามารถทราบได้ถึงรูปแบบของการประกอบอาชญากรรม มุมมองของผู้ตกเป็นเหยื่อเกี่ยวกับอาชญากรรม และสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการให้ความรู้แก่ประชาชนที่อาจจะตกเป็นเหยื่อและความสนใจของเหยื่อเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้ตระหนักถึงภัยที่อาจจะเกิดขึ้นและมีวิธีในการระวังและดูแลตนเองในจุดอ่อนแหลม จุดเสี่ยงที่อาจจะเกิดอาชญากรรม รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรมที่น่าสนใจมี 7 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบของสังคมไร้ระเบียบ (Social Disorganization Model) จากปัจจัยในด้านสถาบันทางสังคมที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ความเชื่อและวัฒนธรรมถูกลดทอนความสำคัญลงไป คนในสังคมมีปฏิสัมพันธ์กันค่อนข้างน้อย จึงทำให้ไม่มีความผูกพัน ผู้คนไม่ใส่ใจซึ่งกันและกัน เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ทำให้สังคมเกิดความแตกแยกและกลายเป็นสังคมที่ไร้ระเบียบ ดังนั้นในการแก้ปัญหาต้องมีการจัดระเบียบสังคม ทำให้สถาบันทางสังคมและกลไกการควบคุมที่ไม่เป็นทางการกลับมาใช้การได้ตามปกติ นำกฎระเบียบเข้ามาบังคับใช้กับพฤติกรรมของคนในสังคม เสริมสร้างเรื่องการปะทะสังสรรค์ในสังคม จึงจะทำให้สังคมเกิดความสามัคคีและเป็นชุมชนที่มีความเหนียวแน่น ประชาชนก็จะเข้าร่วมในการป้องกันอาชญากรรมเพราะทุกคนเล็งเห็นถึงความสำคัญและรักสังคมที่ตัวเองอาศัย

2) รูปแบบการควบคุมทางสังคม (Social Control Model) แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ การควบคุมทางสังคมแบบเป็นทางการ (Formal Social Control) ซึ่งเป็นแนวทางในการทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมไปในทิศทางของบรรทัดฐานของสังคม และอีกส่วนหนึ่งคือ การควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ (Informal Social Control) เป็นการควบคุมในลักษณะที่ทำให้ประชาชนเกิดความผูกพันทางสังคม โดยการดำเนินการต่างๆ ที่จะทำให้ประชาชนได้เรียนรู้บรรทัดฐานของสังคม

เพราะจากแนวคิดการควบคุมทางสังคมเชื่อว่าเมื่อผู้คนปฏิบัติตามบรรทัดฐานตามที่ได้รับ การขัดเกลาทางสังคมแล้วอาชญากรรมจะไม่เกิดขึ้นเท่ากับเป็นการป้องกันสังคมในตัวเอง

3) รูปแบบการสนับสนุนทางสังคม (Social Support Model) หมายความว่า การที่ชุมชน หรือสังคมหนึ่งมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น คนในสังคมมีความรัก ความสามัคคีให้แก่กัน มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จะทำให้สังคมนั้นๆ ไม่เห็นชอบกับบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ละเมิดกฎระเบียบของสังคม แต่จะส่งเสริมและสนับสนุนพฤติกรรมที่ดีจึงทำให้คนที่ประพฤติดีมีกำลังจึงทำให้เกิดการป้องกัน อาชญากรรมภายในชุมชน

4) รูปแบบการลดช่องโอกาส หรือตัดโอกาสของการประกอบอาชญากรรม (Opportunity Reduction Model) คือการสร้างสิ่งกีดขวางหรือการจัดสภาพแวดล้อมซึ่งทำให้การกระทำความผิด นั้นทำได้ยากมากขึ้นและมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกจับกุม รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมเช่นนี้ สามารถ ทำได้ด้วย การติดไฟฟ้าให้เกิดแสงสว่าง หรือการปรับปรุงพื้นที่รกร้างให้เกิดความเป็นระเบียบ เรียบร้อย อีกวิธีหนึ่งคือการนำแนวคิดทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activities) มาใช้ในการ ลดช่องโอกาสด้วย

5) การป้องกันอาชญากรรมโดยการออกแบบสภาพแวดล้อม (Crime Prevention through Environment Design Model) คือ การออกแบบสภาพแวดล้อมที่สามารถทำให้กลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยง ต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะได้รับความปลอดภัยมากที่สุด เป้าหมายในการป้องกันจึงมุ่งเน้น ไปที่เหยื่ออาชญากรรมและสิ่งของมีค่ามากกว่าการป้องกันการกระทำผิดของอาชญากร

6) รูปแบบการจู่โจมอาชญากรรม (Crime Attack Model) คือ การจัดทำลั้งสายตรวจออก ลาดตระเวนพื้นที่ที่เกิดอาชญากรรมสูง การเฝ้าระวังถนน เพราะการปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อย่างสม่ำเสมอจะมีผลทำให้คนร้ายยับยั้งการกระทำความผิด และหากอาชญากรรมเกิดขึ้นจะต้อง เข้าถึงจุดเกิดเหตุและพยายามสืบสวนให้เร็วที่สุด และต้องจับกุมผู้กระทำผิดให้ได้

7) รูปแบบการบริการชุมชน หรือทีมเพื่อนบ้าน-ตำรวจ (Community Service Model or Neighborhood-Police Team) รูปแบบนี้จะมีความชัดเจนในเรื่องของภูมิศาสตร์ของบริเวณที่ ควบคุมดูแล เพราะประชาชนนั้นรู้จักชุมชนของตนเองได้ดีที่สุด การปฏิบัติงานของตำรวจจะต้อง ทำงานเป็นหนึ่งเดียวกับประชาชน อีกทั้งตำรวจจะต้องกระจายอำนาจให้กับชุมชนในการเข้ามามี ส่วนร่วมในการดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นรูปแบบการป้องกันอาชญากรรม ที่มีประสิทธิภาพ (สุดสงวน สุธีสร, 2547)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

แต่เดิมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมถือว่าเป็นหน้าที่รับผิดชอบของตำรวจฝ่ายเดียว นั้นจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชนเป็นแบบแบ่งแยก และการ

ปฏิบัติงานของตำรวจจะมุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นแนวคิดแบบตำรวจสมัยเก่า ในปัจจุบันการดำเนินงานของตำรวจยึดถือแนวคิดตำรวจสมัยใหม่ กล่าวคือตำรวจกับประชาชนต้องรวมเป็นเนื้อเดียวกัน ต้องร่วมมือกันในการควบคุมและป้องกันอาชญากรรม ดังนั้นการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมเป็นหน้าที่ที่ทุกคนในสังคมต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจและชุมชนที่เรียกกันว่า “พันธมิตรในเชิงหุ้นส่วนกับชุมชน” (Community Partnerships) คือทั้งสองฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ตำรวจจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถดูแลความสงบเรียบร้อยได้ด้วยตนเอง แนวคิดเกี่ยวกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม มีแนวทางดังต่อไปนี้

1) การรณรงค์เสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันตนเอง

การให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมด้วยการเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจจะเป็นแผ่นพับหรือโบปลิว ตลอดจนการนำเสนอต่อที่ประชุมสัมมนา องค์ประกอบของเนื้อหาสาระที่ควรนำเสนอต่อประชาชนคือ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Risk Avoidances) การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับต่อสู้ขัดขวางและการป้องกันตนเอง (Resistance and Self-Defense Activities) และการให้บริการเหยื่ออาชญากรรม (Victim Service) ทั้งด้านสวัสดิการสังคม การบริการให้คำปรึกษา การให้ความช่วยเหลือและบริการเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง

2) การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

2.1) โครงการจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเตือนภัยและแจ้งข่าวอาชญากรรม (Watch Program) เช่น โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย โดยสมาชิกกลุ่มช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรม ความเคลื่อนไหวต่างๆ ให้กับตำรวจในท้องที่ทราบและดำเนินการตรวจสอบ เป็นต้น

2.2) โครงการจัดตั้งสายตรวจประชาชน (Citizen Patrols) โดยการจัดสมาชิกหรืออาสาสมัครผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนการตรวจตราออกพื้นที่ คอยเฝ้าระวังภัยและดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชน โดยการออกตรวจด้วยการเดินเท้า จักรยาน หรือพาหนะอื่นๆ พร้อมวิทยุสื่อสาร โครงการสายตรวจประชาชนนี้ได้มีการนำมาใช้ในย่านที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลางตามชานเมือง

2.3) การเสริมสร้างพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนกับองค์กรชุมชน (Partnerships with Neighborhood Organization) เนื่องจากองค์กรในระดับท้องถิ่น ได้แก่ โรงเรียน องค์กรทางศาสนา ธุรกิจเอกชน สถาบันครอบครัว องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ต่างๆ และหน่วยงานระดับท้องถิ่น จะมีบทบาทในชุมชนค่อนข้างมาก จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ตำรวจจะต้องร่วมมือกับองค์กรเหล่านี้ เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน องค์กรระดับท้องถิ่นเหล่านี้ ก็มีบทบาทในการสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรมอย่างเปิดเผยชัดเจน และพร้อมที่จะทำงานกับตำรวจอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ดังนั้น ตำรวจจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่นเหล่านี้ เพื่อวางแนวทางการเข้าถึงและเสริมสร้าง “พันธมิตรเชิงหุ้นส่วน” ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

2.4) คณะกรรมการประชาชน (Boards, Councils, and Commissions) เป็นรูปแบบหนึ่งในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกหรือตัวแทนของประชาชนที่เข้ามาทำหน้าที่คณะกรรมการเพื่อดำเนินกิจกรรมและดูแลผลประโยชน์ของกลุ่ม ดังนั้นคณะกรรมการประชาชนมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด จนถึงระดับชาติ นอกจากนี้หน่วยงานตำรวจยังสามารถตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาในระดับต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับทราบ ให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจสอบการทำงานของตำรวจได้อย่างใกล้ชิด

2.5) การตำรวจชุมชน (Community Policing) การป้องกันปัญหาอาชญากรรมโดยใช้แนวคิดการตำรวจชุมชนคือวิธีการแก้ไขปัญหามองในเชิงกลยุทธ์ ซึ่งนอกจากจะสามารถป้องกันและควบคุมอาชญากรรมได้แล้ว ยังทำให้ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลดลง กลยุทธ์ที่นำมาประยุกต์ใช้จึงประกอบด้วย การขยายขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของงานตำรวจให้กว้างขวางขึ้น การให้ความสำคัญเน้นหนักที่การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างตำรวจกับประชาชนอย่างใกล้ชิด ลึกซึ้ง สม่ำเสมอ และต่อเนื่องตลอดไป การให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาและการป้องกันอาชญากรรม ประการสุดท้ายคือความพยายามที่จะปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของตำรวจ เพื่อกระจายการให้บริการและการวางแผนระดับชุมชนมากขึ้น แนวทางในการนำไปปฏิบัติจึงมีรูปแบบที่น่าสนใจ 4 ประการ ดังนี้

1) สายตรวจเดินเท้า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจชุมชนนอกจากการตรวจท้องที่และการจับกุมผู้กระทำความผิดตามปกติแล้ว บทบาทที่เพิ่มขึ้นมากก็คือตำรวจจะต้องเข้าร่วมในการประชุมของชุมชน ค้นหาสาเหตุและวิเคราะห์ระบุปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน รวมไปถึงการจัดตั้งองค์กรชุมชน หรือกิจกรรมกลุ่ม และการแก้ไขปัญหาใกล้เคียงข้อพิพาทระหว่างประชาชน หรือส่งมอบปัญหาต่อให้กับหน่วยงานบริการสังคมที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงไปดำเนินการ

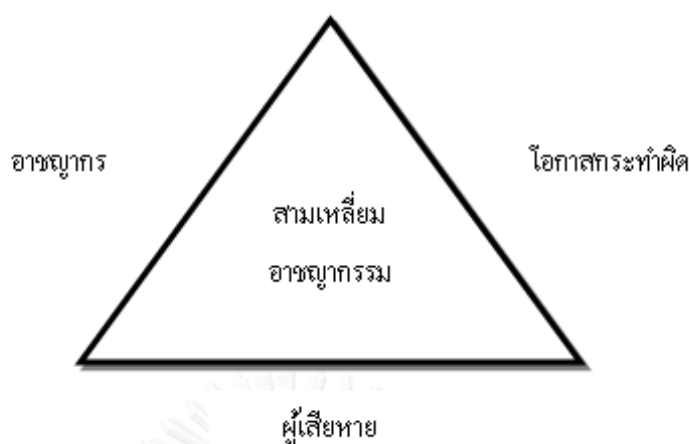
2) สถานีตำรวจชุมชน (Neighborhood Ministrations) และศูนย์ประสานงานชุมชน (Community Centers) สถานีตำรวจชุมชนคือรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงการกระจายอำนาจและงานบริการของตำรวจลงสู่ระดับชุมชน เป็นการทำให้ทั้งสองฝ่ายได้มีโอกาสใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างการดำเนินงานสถานีตำรวจชุมชนในต่างประเทศ ได้แก่ เมืองดีทรอยท์ รัฐมิชิแกน ซึ่งได้จัดตั้งสถานีตำรวจชุมชนเป็นที่ทำการขนาดเล็ก และตั้งอยู่ในบริเวณริมถนนที่มีประชาชนพลุกพล่าน (Small Storefront operations) มีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนประจำการเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชน บริการข้อมูลด้านการป้องกันอาชญากรรมในการประชุมของชุมชนต่างๆ ออกตรวจท้องที่บริเวณใกล้เคียงด้วยการเดินเท้า หรือใช้ยานพาหนะ และการให้บริการอื่นๆ และในปีค.ศ. 1983 - 1984 (พ.ศ. 2526 - 2527) ที่เมืองฮูสตัน มลรัฐเท็กซัส และเมืองนิวยอร์ก มลรัฐนิวยอร์ก ได้มีการนำร่องศูนย์ประสานงานชุมชน (Storefront Community Centers)

ตามโครงการลดความหวาดกลัวอาชญากรรม วิธีในการดำเนินงานคือการจัดทำจดหมายเวียน แจกจ่ายแก่ประชาชน ใช้สถานที่ของสถานีตำรวจชุมชนหรือศูนย์ประสานงานชุมชนในการจัดประชุม ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อย่างใกล้ชิด และออกเยี่ยมเยียนเคาะประตูบ้านของ ประชาชนผล การดำเนินงานพบว่าสามารถลดความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนได้ตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ

3) ยุทธศาสตร์การเข้าถึงและการจัดตั้งองค์กรชุมชน (Police Organizing and Outreach Strategies) สำหรับยุทธศาสตร์ในการเข้าถึงประชาชน ตำรวจจะใช้วิธีการการเคาะประตูบ้าน เยี่ยมเยียนชาวบ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและทัศนคติที่ดีระหว่างทั้งสองฝ่าย และจะทำให้ได้ ข้อมูลเกี่ยวกับความเดือดร้อนของชุมชน และนำไปแก้ไขจนส่งผลทำให้ลดความหวาดกลัวภัย อาชญากรรม ในส่วนของการจัดตั้งองค์กรชุมชนมีหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มเพื่อนบ้านเตือนภัย และแจ้งข่าวอาชญากรรม (Block Watch Programs) ซึ่งเมื่อได้จัดตั้งและกำหนดกิจกรรมต่างๆ แล้ว ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานเพื่อเป็นการวางรากฐานให้มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มในการป้องกัน อาชญากรรมอย่างต่อเนื่องต่อไป เช่น การประชุมเพื่อจัดทำโครงการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน เป็นต้น

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนที่อาชญากรรม ข้อมูลที่ตำรวจได้รับจากกระบวนการ วางแผน การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนร่วมกับประชาชน และทำให้ได้รับทราบถึงสถิติ อาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำเป็นแผนที่ อาชญากรรม ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับสายตรวจ สายสืบ และองค์กรชุมชนในการนำข้อมูลนั้น ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพปัญหา อาชญากรรมที่เกิดขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542)

การเข้าร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมจะมากหรือน้อยนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ “ความรู้สึกผูกพันร่วม” (Shared Commitment) ของคนในชุมชนนั้นๆ ว่าได้เล็งเห็นความสำคัญใน การแก้ปัญหาอาชญากรรมมากเพียงใด หรือประชาชนได้ตระหนักถึงผลกระทบจากอาชญากรรมที่ เกิดขึ้นในชุมชนของตนหรือไม่ หากประชาชนมีความรู้สึกผูกพันร่วมกับปัญหาที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิด ความร่วมมือกันของชุมชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาและขจัดปัจจัยเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรม นอกจากทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น การนำหลักทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) มาดำเนินกิจกรรมของชุมชนก็เป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งอธิบายสาเหตุ อาชญากรรมที่เกิดจากการประกอบกิจวัตรประจำวันของประชาชน ผู้เสียหาย คือ ผู้กระทำผิด, เหยื่อ, โอกาสกระทำผิด

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ม.ป.ป.

ภาพที่ 5 สามเหลี่ยมอาชญากรรม

สิ่งสำคัญในการลดปัจจัยเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรมก็คือ ชุมชนที่จะสามารถลดผู้กระทำผิด ผู้เสียหายหรือเหยื่อ อาชญากรรม ผู้ด้อยโอกาส และสภาพแวดล้อมเงื่อนไขที่ทำให้เกิดอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี การดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่ผ่านมา จะประกอบไปด้วย 4 แนวทาง

- 1) การบังคับใช้กฎหมายเพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมทำให้คนในสังคมมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายและบทลงโทษ คือ เป็นการข่มขู่ยับยั้งเป็นสิ่งสำคัญ สามารถตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด
- 2) การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรม
- 3) การลดช่องโอกาสการกระทำผิด
- 4) การมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

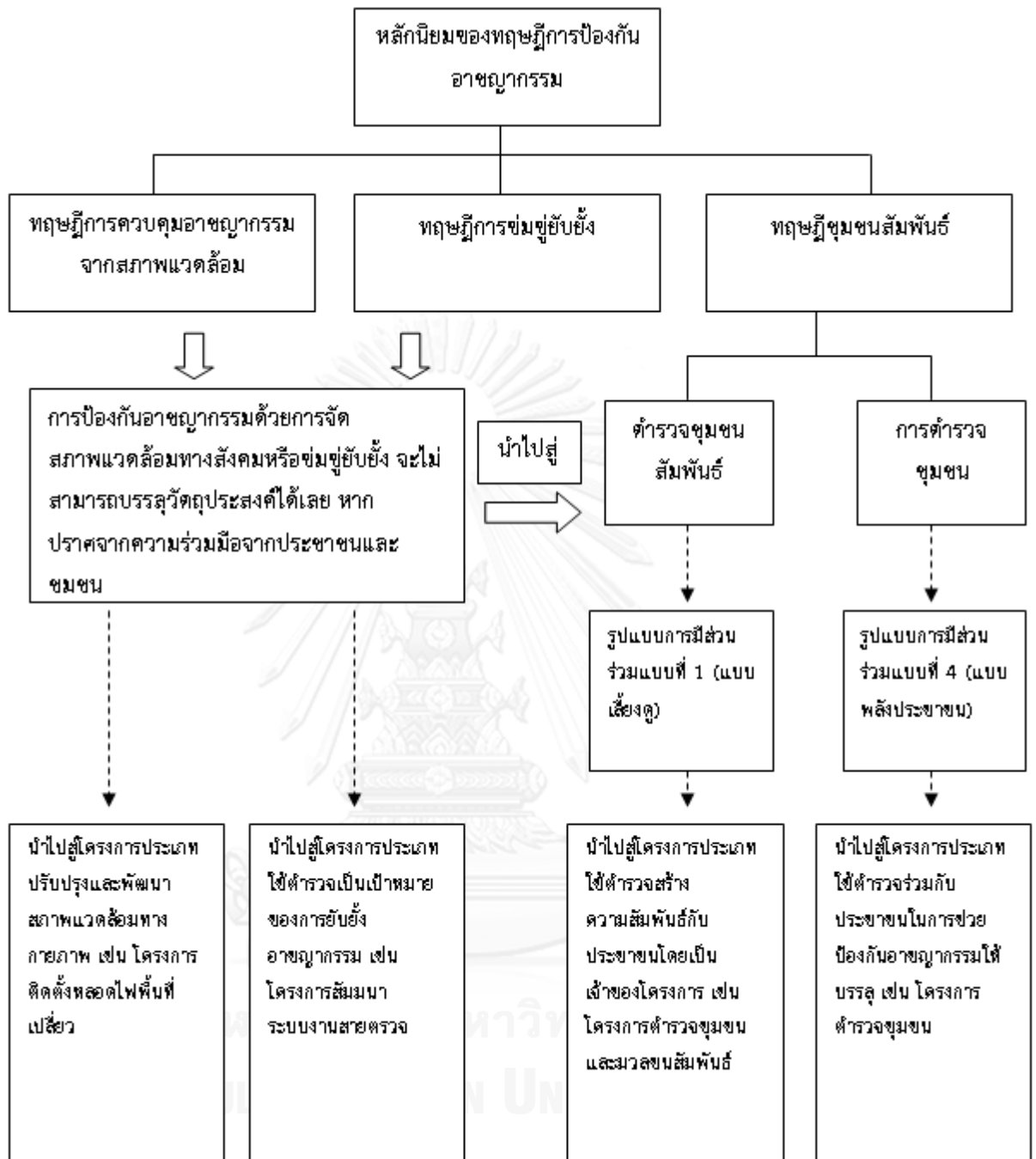
จากที่กล่าวมาในข้างต้นเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงสามารถจำแนกรอบทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมได้เป็น 3 รูปแบบตามหลักนิยมของทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมดังนี้

- 1) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control through Environmental Design)
- 2) ทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory)
- 3) ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ตำรวจชุมชนสัมพันธ์และการตำรวจชุมชน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม และทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้งจะถูกนำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม แต่หากขาดความร่วมมือจากภาคประชาชน

การป้องกันอาชญากรรมอาจไม่สามารถบรรลุผลได้ และแนวทางที่ถูกนำมาใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม คือ ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ประกอบด้วยแนวทางตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และแนวทางการตำรวจชุมชน

ที่มา: เอลิมเกียรติ ศรีวรรณ, 2553

ภาพที่ 6 จำแนกรอบทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

จากแผนภาพข้างต้นแสดงให้เห็นถึงทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) **รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบเลี้ยงดู** เป็นรูปแบบที่ชุมชน และประชาชนได้รับการเลี้ยงดูด้วยโครงการที่ดำเนินการทั้งหมดโดยเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้จัดการปัญหาของชุมชน จัดหางบประมาณและสิ่งต่างๆ ให้ทุกอย่าง เช่น โครงการป้องกันภัยอาชญากรรมและยาเสพติดแก่เยาวชนในสถานศึกษา โครงการตำรวจประสานชุมชน โครงการให้ความรู้เรื่องจราจร เป็นต้น

2) **รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบช่วยเหลือ** โครงการที่เกิดจากรูปแบบนี้ทางภาครัฐจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเกือบทุกปัญหาให้กับชุมชน และประชาชน ตัวอย่างโครงการ เช่น โครงการฝึกอบรมแกนนำเยาวชน โครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจ โครงการสถานประกอบการสีขาว

3) **รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ** เป็นรูปแบบที่เจ้าหน้าที่รัฐและชุมชนประชาชนร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ ตัวอย่างเช่น โครงการเยาวชนอาสาแก้ปัญหา ยาเสพติด โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการเครือข่ายภาคประชาชน เป็นต้น

4) **รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบพลังประชาชน** ชุมชน และประชาชน ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยตนเอง ทางภาครัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน เสนอแนะและพี่เลี้ยงเท่านั้น ตัวอย่างเช่น โครงการชุมชนเข้มแข็ง โครงการอาสาสมัครตำรวจประจำชุมชน โครงการหมู่บ้านสีขาว เป็นต้น

แนวทางตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะสอดคล้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบเลี้ยงดู ซึ่งมีความยั่งยืนน้อย ส่วนแนวทางการตำรวจชุมชนมีความสอดคล้องรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบพลังประชาชนที่มีความยั่งยืนที่ดีกว่าแต่ก็ยังอยู่ในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าของโครงการบ้าง และในส่วนถัดไปเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) หรือจะเรียกอีกอย่างว่าการตำรวจชุมชน จะนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหมายและกระบวนการที่กล่าวถึงแนวทางในการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอไว้ในข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดและหลักการที่ใช้ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ประกอบด้วย การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อบุคคลและมุ่งต่อสภาพแวดล้อม หลักการด้านความเสี่ยงต่อการถูกลงโทษ หลักการการแก้ไขบุคคลและสภาพแวดล้อม และหลักการด้านเครื่องมือป้องกันและจัดตัวอาคารสถานที่

ทฤษฎีที่ใช้ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม คือ การลดช่องโอกาสในการกระทำความผิด การควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ การบังคับใช้กฎหมาย การปรับสภาพแวดล้อม และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์

3. ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing)

การทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คือเป้าหมายในการปฏิบัติงานของตำรวจ จากแนวความคิดนี้จึงทำให้เกิดการพัฒนากลยุทธ์และเทคนิคเพื่อนำมาปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้หลักปรัชญาของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) จึงถูกสร้างขึ้นจากพื้นฐานของการลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน (Fear of Crime) รวมไปถึงการเป็นพันธมิตรในเชิงหุ้นส่วนกับชุมชน (Community Partnerships) และสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน ในการร่วมกันป้องกันอาชญากรรมหรือแก้ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่พัฒนาทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ที่มีข้อบกพร่องและพบปัญหาต่างๆ หลายประการ ในจำนวนปัญหาเหล่านั้น อย่างหนึ่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนคือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจและประชาชนยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ “ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม” (Fear of Crime) ของประชาชนลดลง “ถึงระดับที่ยอมรับได้” ด้วยเหตุนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงสร้างทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ขึ้นมาทดแทน ทฤษฎีนี้ก่อกำเนิดอย่างไม่เป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1970 จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1983 ศาสตราจารย์โทรจาโนวิช (Trojanowicz) ได้ทำการคิดค้นและพัฒนาทฤษฎีขึ้น และมีการเผยแพร่และสนับสนุนจากหน่วยงานสืบสวนอาชญากรรมของสหรัฐอเมริกา (F.B.I.) การทำงานเกี่ยวกับชุมชนของตำรวจสหรัฐอเมริกาจึงเป็นการเสนอตัวต่อประชาชนด้วยรูปแบบใหม่ โดยเริ่มจากการแสดงความจริงใจที่จะพัฒนาระบบชุมชนไปสู่เป้าหมาย คือ การลดความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนในชุมชน (พงศ์พัฒน ฉายาพันธ์, 2540) ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงมีหลักการที่สำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหุ้นส่วนกับประชาชน และมุ่งเน้นแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ

3.1 ความหมายของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

การให้ความหมายของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) นั้นมีความหลากหลาย ทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับการให้ความหมายโดยการยึดตามวัตถุประสงค์และหน้าที่ หรืออาจจะยึดตามโครงสร้างและโครงการนั้นๆ สำหรับความหมายของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ศาสตราจารย์ Robert Trojanowicz ผู้ริเริ่มทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนในช่วงศตวรรษที่หกสิบ และ Bonnie Bucqueroux หนึ่งในคณะทำงาน ได้ร่วมกันให้ความหมายของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไว้ว่าทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือปรัชญาและกลยุทธ์ขององค์กรที่เป็นการส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนแบบใหม่ระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจ หลักในการปฏิบัติงานตามทฤษฎีคือการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนต้องทำงานร่วมกันในการระบุปัญหา จัดลำดับความสำคัญของ

ปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด ความหวาดกลัว อาชญากรรม ความไม่เป็นระเบียบของสังคม รวมไปถึงแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความเสื่อมโทรม และเป้าหมายของการดำเนินงานคือการร่วมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับชุมชนและประชาชนในพื้นที่ (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994)

Sadd และ Grinc (Skogan, 1994) ได้ให้นิยามไว้ว่า ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน คือ กระบวนการที่ตำรวจและชุมชนจะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันเสนอแนวทางต่างๆ ตลอดจนการปฏิบัติงานร่วมกันในการกำหนด ค้นหา และพัฒนาแก้ไขปัญหต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน

McCarthy (Miller & Hess, 2008) นิยามความหมายของ ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน คือ ความพยายามของการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการบ่งชี้ปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบในสังคม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหในชุมชน และจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจและชุมชน

Skogan ให้ความหมายไว้ว่า ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือการกระจายอำนาจขององค์กรและบทบาทของตำรวจที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารสองทางระหว่างตำรวจกับประชาชน ในการรับฟังปัญหาของชุมชน และตำรวจต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนในการแก้ปัญหานั้นๆ โดยการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหอาชญากรรมด้วยหลักการจัดระเบียบชุมชนและโครงการป้องกันอาชญากรรม (Skogan, 1994)

ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับความหมายของ ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไว้ว่า เป็นแนวคิดที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรม ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และปัญหาอื่นๆ ของชุมชน โดยการอาศัยความร่วมมือในการวิเคราะห์ การหาแนวทางแก้ไข และการป้องกันปัญหาต่างๆ เหล่านี้ร่วมกันระหว่างชุมชนหรือภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2553)

สมาคมตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing Consortium) ให้คำนิยามตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไว้ว่า “การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) ระหว่างตำรวจและชุมชนในการบ่งชี้และแก้ไขปัญหของชุมชน ซึ่งตำรวจจะไม่เป็นเพียงผู้รักษากฎหมายและความเรียบร้อยของสังคมเพียงฝ่ายเดียว แต่สมาชิกจากภาคส่วนต่างๆ ของชุมชนจะเป็นพันธมิตรที่สำคัญกับฝ่ายตำรวจในการยกระดับความปลอดภัยคุณภาพชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2555)

จากนิยามตำรวจผู้รับใช้ชุมชนข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชนในการร่วมกันค้นหา และบ่งชี้ปัญหาอาชญากรรมรวมไปถึงความไม่เป็นระเบียบในชุมชน โดยที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในชุมชนและตำรวจจะต้องร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นๆ

3.2 ทฤษฎีพื้นฐานของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยา 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎี Normative Sponsorship และทฤษฎี Critical Social

1) ทฤษฎี Normative Sponsorship เป็นทฤษฎีที่มีสมมติฐานที่ว่าผู้คนส่วนใหญ่มีจิตใจที่ดี และเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและช่วยทำประโยชน์ต่อสังคม (Sower, 1957) และมีกลุ่มต่างๆ ที่มีความหลากหลายร่วมแบ่งปันค่านิยม ความเชื่อ และเป้าหมายร่วมกัน และพวกเขาจะมีความคิดเห็นที่ตรงกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย โดยพวกเขาจะมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชน

2) ทฤษฎี Critical Social ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มุ่งสนใจว่าประชาชนเข้ามารวมตัวกันแก้ปัญหาได้อย่างไร และเพราะเหตุใดประชาชนจึงเข้ามารวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาและเอาชนะอุปสรรคในด้านสังคม เศรษฐกิจ และอุปสรรคด้านการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่กีดกันพวกเขาไม่ได้ในสิ่งที่ปรารถนา (Fay, 1984) หลักแนวคิดของ ทฤษฎี Critical Social มีสามประการ ดังนี้

- Enlightenment ประชาชนต้องได้รับการศึกษาการให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ของพวกเขาก่อนที่จะตัดสินใจในการเลือกเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ
- Empowerment ประชาชนต้องดำเนินการด้วยตนเองในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเขา
- Emancipation ประชาชนสมควรที่จะได้รับเสรีภาพผ่านผลลัพธ์และการกระทำทางสังคมที่พวกเขาได้กระทำ (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994)

3.3 หลักการสำคัญ 9 ประการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (The Nine P's of Community Policing)

“The police are the public and the public are the police” นี้คือคำกล่าวของ Sir Robert Peel ผู้ก่อตั้งตำรวจนครบาลในลอนดอน ซึ่งเป็นหลักฐานที่ชัดเจนว่าหลักการที่ตำรวจต้องทำงานร่วมกับชุมชนนั้นไม่ใช่หลักการใหม่ แต่เป็นหลักการที่มีมากกว่าสองร้อยปี จากคำกล่าวของ Sir Robert Peel แสดงให้เห็นถึงความเชื่อพื้นฐานของเขาว่าการทำงานของตำรวจที่มีประสิทธิภาพนั้นควรเป็นเช่นไร การทำงานร่วมกับชุมชนจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนประกอบไปด้วยหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ การเป็นหุ้นส่วนกับชุมชน (Community Partnership) คือการเข้าถึง เข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนเป็นอย่างดี ส่วนหลักการที่สองคือการแก้ไขปัญหาของชุมชน (Problem Solving) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน อีกทั้งทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังเป็นการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนโดยใช้แนวทางประชาธิปไตยอีกด้วย (Oliver, 2008)

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นปรัชญาในการให้บริการประชาชน โดยที่ตำรวจต้องเข้าไปฝังตัวอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพของชุมชนอย่างแท้จริง และเป็น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ ลักษณะ

ของการทำงานต้องเป็นมาตรการเชิงรุกในการเข้าเป็นหุ้นส่วน (Proactive Partnership) กับประชาชน เพื่อร่วมกันระบุปัญหาและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชน หลักการที่สำคัญของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน 9 ประการ มีดังนี้

1) Philosophy ปรัชญาของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่าความท้าทายในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันนั้นต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครบทั้ง 2 รูปแบบ กล่าวคือ ต้องมีทั้งมาตรการเชิงรุกและเชิงรับ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยตรงในฐานะของหุ้นส่วนในการร่วมระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็ปัญหาอาชญากรรม ความหวาดกลัวอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม และสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายและกระบวนการปฏิบัติงาน

2) Personalized เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ต้องปฏิบัติตัวเหมือนกับเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และต้องเข้าหาประชาชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างกันเหมือนกับเป็นคนในชุมชนที่จะต้องรู้จักและมีความสนิทสนมกัน

3) Policing ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังคงยึดถือหลักการของการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังคงมีหน้าที่ในการจับกุมคนร้ายเหมือนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไป และมุ่งเน้นไปที่มาตรการเชิงรุกในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสังคมด้วย

4) Patrols เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่ปฏิบัติงานและทำการเดินตรวจตราความเรียบร้อยภายในชุมชน เป้าหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ใช้วิธีอื่นนอกจากการตรวจตราความเรียบร้อยโดยการขี่รถยนต์ หรืออาจใช้พาหนะอื่นๆ ตามความเหมาะสม เช่น จักรยาน หรือม้า เป็นต้น

5) Permanent เป็นการมอบหมายเขตพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องรับผิดชอบอย่างถาวร ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีเวลาและโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการเข้าไปทำงานในชุมชนเป็นระยะเวลาค่อนข้างนาน จะทำให้ความสัมพันธ์มีความต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้นเคยและสนิทสนมกับประชาชน ซึ่งช่วยในการพัฒนาพันธมิตรในเชิงหุ้นส่วนกับประชาชนในพื้นที่

6) Place เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ และมีบทบาทเป็นหัวหน้าตำรวจในเขตพื้นที่นั้นๆ (Mini-Chief) เพื่อทำหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของชุมชน นอกจากนั้นผู้บังคับบัญชาต้องมอบอำนาจในการตัดสินใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนในการพิจารณารูปแบบในการแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้นๆ

7) Proactive การเน้นมาตรการเชิงรุกในการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นซึ่งจะกระทำควบคู่ไปกับมาตรการเชิงรับในกรณีของการระงับเหตุร้ายและเหตุฉุกเฉินต่างๆ

8) Partnership ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นการส่งเสริมให้เกิดพันธมิตรในเชิงหุ้นส่วนระหว่างประชาชนและตำรวจ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะให้ความยอมรับนับถือ เคารพซึ่งกันและกัน และให้ความสนับสนุนระหว่างกัน

9) Problem Solving ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือนิยามใหม่ของภารกิจเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มุ่งเน้นในการแก้ปัญหาของชุมชน และความสำเร็จหรือล้มเหลวจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลลัพธ์ของปัญหาที่ถูกแก้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้ความสำคัญมากกว่าสถิติการจับกุม อย่างไรก็ตามการวัดผลลัพธ์ในเชิงคุณภาพหรือปริมาณก็มีความสำคัญทั้งสิ้น (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994)

3.4 การเปรียบเทียบตำรวจผู้รับใช้ชุมชนกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ได้ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจและประชาชน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อตำรวจ แต่ทฤษฎีไม่ได้ตอบโจทย์การแก้ปัญหาภายในชุมชน กล่าวคือการลดปัญหาอาชญากรรมและลดความหวาดกลัวอาชญากรรมของคนในสังคม ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขจุดบกพร่องของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ “การเข้าไปฝังตัวทำงานในชุมชนเป็นระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน” แทน “การไปถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว เมื่อได้รับแจ้ง” คือแนวทางใหม่ของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างความแตกต่างของทั้งสองทฤษฎี โรเบิร์ต โทรจานอวิช (Robert Trojanowicz) และบอนนี่ บัคเคอร์รูซ (Bonnie Bucqueroux) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างไว้ 10 ประการ ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์และตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน	ตำรวจชุมชนสัมพันธ์
เป้าหมาย: แก้ไข ปรับปรุงปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน, ความสัมพันธ์กับประชาชนคือผลพลอยได้ที่ได้รับ	เป้าหมาย: เปลี่ยนท่าที ด้วยการปรับปรุงความสัมพันธ์กับประชาชนเพื่อให้ภาพพจน์ของตำรวจดีขึ้น
หน้าที่สายงาน: ตำรวจผู้ปฏิบัติงานอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน จึงติดต่อกับประชาชนในพื้นที่ประจำ	หน้าที่สายงาน: หัวหน้าตำรวจติดต่อกับผู้นำชุมชน นานๆ ครั้งจึงจะจัดฝ่ายปฏิบัติ (เช่น ทีมตำรวจชุมชนสัมพันธ์) เข้าไปพบ
ประชาชนเป็นผู้บอกปัญหา และให้ความร่วมมือในการวางแผน ดำเนินงาน	“คณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ” เป็นผู้ชี้ปัญหา และสั่งสอนตำรวจ
เมื่อมีคำถามหรือปัญหาเกี่ยวกับงานตำรวจเป็นผู้ชี้แจงเรื่องราวโดยมีประชาชนผู้รับบริการเป็นผู้ตรวจสอบรับรอง	เมื่อมีคำถามหรือปัญหาเกี่ยวกับงานตำรวจเป็นผู้ชี้แจงเรื่องราว โดยมีคณะกรรมการและผู้บังคับบัญชาตามสายงานตรวจสอบอย่างเป็นทางการ
ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญขององค์การตำรวจ และเมื่อมีโครงการใหม่จึงต้องมีการคัดเลือก-อบรมตำรวจ มีการประเมินค่าพร้อมทั้งมีการส่งเสริมตามสมควร	องค์การยังคงความปกติ ไม่เปลี่ยนแปลงเด่นชัด แม้จะมีโครงการใหม่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราก็ไม่สำคัญนัก

ตารางที่ 2 (ต่อ) เปรียบเทียบความแตกต่างของทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์และตำรวจผู้ใช้ชุมชน

ตำรวจผู้ใช้ชุมชน	ตำรวจชุมชนสัมพันธ์
เป็นปรัชญาการทำงานที่ได้รับการยอมรับอย่างทั่วถึงโดยบุคลากรทุกท่านของสถาบัน	แยกการยอมรับ กล่าวคือ จำกัดการยอมรับอยู่เฉพาะในชุดชุมชนสัมพันธ์เท่านั้น
อิทธิพลเกิดจาก “เบื้องล่างขึ้นไป” โดยประชาชนมีส่วนช่วยจัดลำดับความสำคัญที่มีผลต่อนโยบายตำรวจ	อิทธิพลเกิดจาก “เบื้องบนลงล่าง” คนที่รู้ดีที่สุด ป้อนงานและทำการตัดสินใจ
ประชาชนเรียกหาและเข้าพบตำรวจได้โดยง่าย ทั้งอัดเทป-โทรศัพท์ หรือเข้าแจ้งที่สำนักงานในชุมชน	พบปะกับประชาชนเป็นช่วงๆ เพราะรับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่หลายชุมชน การติดต่อจึงต้องผ่านหน่วยงานส่วนกลาง
ตำรวจสนับสนุนประชาชนให้แก้ปัญหาของตนเองและอาสาช่วยเหลือเพื่อนบ้าน	สนับสนุนให้ประชาชนอาสาสมัคร แต่ประชาชนก็ยังคงเรียกร้อง และยิ่งคาดหวังให้รัฐบริการมากขึ้น (รวมทั้งการใช้กฎหมายปราบปราม)
ตัดสินใจสำเร็จได้จาก การลดระดับความหวาดกลัวของประชาชน ความไม่เป็นระเบียบของชุมชน และสัดส่วนการเกิดอาชญากรรม	ตัดสินใจสำเร็จได้จาก มาตรการที่ใช้สืบทอดกัน มาคืออัตราการเกิดอาชญากรรมและสถิติการจับกุม

ที่มา: อ้างถึงใน พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2540

จากตารางแสดงความแตกต่างของตำรวจผู้ใช้ชุมชนและตำรวจชุมชนสัมพันธ์ พบว่าทฤษฎีตำรวจผู้ใช้ชุมชนจะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก การพบปะกับประชาชนจะเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ และประชาชนเจ้าของพื้นที่จะทำงานร่วมกับตำรวจในทุกขั้นตอน ผลพลอยได้คือตำรวจและประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งแตกต่างจากกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์ที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่กับประชาชนเพื่อทำให้ภาพลักษณ์ของตำรวจดีขึ้น ตำรวจผู้ใช้ชุมชนเป็นหลักปรัชญาที่ตำรวจทุกคนใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร แต่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์หลักในการปฏิบัติงานอยู่เฉพาะในชุดชุมชนสัมพันธ์เท่านั้น

การปฏิบัติงานของตำรวจผู้ใช้ชุมชนคือการทำงานในสายปกติที่ตำรวจทำกันอยู่แล้ว โดยการติดต่อพบปะกับประชาชนเพื่อสร้างความคุ้นเคยอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการลงชุมชนนำมากำหนดเป็นนโยบายในการปฏิบัติงานของตำรวจต่อไป แต่ที่มากกว่านั้นคือการที่ตำรวจสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมมือกันแก้ไขปัญหาภายในชุมชนของตนเองด้วย ซึ่งผลสำเร็จของการดำเนินการคือประชาชนมีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมน้อยลง (พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2540)

3.5 หลักบัญญัติ 10 ประการของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

“ตำรวจเป็นหุ้นส่วนกับประชาชน” เป็นอีกหลักการหนึ่งที่สำคัญของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน รวมไปถึงการลงตรวจตราพื้นที่อย่างทั่วถึง และตำรวจเป็นผู้แนะนำชุมชนรวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ในการร่วมแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ หลักบัญญัติที่ได้กล่าวถึงสามารถแยกได้เป็น 10 หลักการ ดังนี้

1) การนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นแนวคิดหรือยุทธศาสตร์หลักในการทำงาน (Core Strategy) ที่ตำรวจทุกคนต้องใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานตั้งแต่ในระดับบริหารจนถึงระดับปฏิบัติการเพื่อการทำงานที่มีเป้าหมายเดียวกัน งานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงไม่ใช่โครงการชั่วคราวชั่วคราว เมื่อหมดเวลาหรือไม่มีงบประมาณแล้วล้มเลิก แต่เป็นหลักการทำงานสำคัญที่จะต้องยึดมั่นตลอดไป

2) การกระจายอำนาจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน (Decentralized) จะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อสามารถแก้ปัญหาร่วมกับชุมชนได้

3) ตำรวจต้องเกาะติดพื้นที่ และการกระจายความรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละคน (Fixed Geographic & Accountability) ให้รับผิดชอบพื้นที่จนชาวบ้านมีความคุ้นเคยกับตำรวจและรู้สึกว่าการตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของคนชุมชน

4) ตำรวจใช้พลังความร่วมมือของประชาชน และอาสาสมัคร (Volunteers) ในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ อาทิ อาสาสมัครตำรวจชุมชน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เขี้ยวเวหาอาสาจราจร เพราะทฤษฎีนี้มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

5) การแสวงหาความร่วมมือและผู้สนับสนุน (Enhancer) ทรัพยากรในการปฏิบัติงาน เป็นอีกหนึ่งหลักการที่สำคัญ เพราะตำรวจต้องแสวงหาทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยเหลืองานตำรวจอื่นๆ เช่น การจัดอาสาสมัครช่วยแจ้งข่าวเร็วไซด์ลามก การให้ประชาชนเป็นอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ และการรับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลืองานตำรวจในด้านต่าง ๆ

6) การบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาชุมชน (Law Enforcement) ขณะเดียวกันตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายหรือการจับกุมกับความร่วมมือของชุมชน ในการแก้ไขต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมหรือความไม่เป็นระเบียบของชุมชน

7) เน้นป้องกันปัญหาอาชญากรรมมากกว่ารอให้เกิดเหตุ (Proactive Crime Prevention) หลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง

8) ใช้เทคนิคแก้ปัญหา (Problem Solving) ตำรวจชุมชนและหน่วยอื่นๆ ร่วมกันเพื่อกำหนดต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน (Scanning) แล้ววิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (Analysis) แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา (Response) ดำเนินการแก้ปัญหา แล้วประเมินผล (Assessment)

9) การเป็นหุ้นส่วนและสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน (Community Partnerships) ประชาชนในชุมชนคือหุ้นส่วนของตำรวจในการร่วมรับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรม หรือปัญหาความไม่เป็นระเบียบในชุมชน

10) ตำรวจต้องบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Integration) ในการบังคับใช้กฎหมาย หรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน โดยเฉพาะการแก้ที่ต้นเหตุของปัญหาในการทำให้เกิดปัญหาสังคมอันนำไปสู่การเกิดอาชญากรรม (สุพิศาล ภักดีนฤนาถ และคณะ, 2556)

3.6 การนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสู่การปฏิบัติ

วิธีการดำเนินงานของ “ผู้นำ” ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

หัวหน้าตำรวจที่เป็นผู้นำตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะต้องเป็นคนที่มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ด้วยการแปลงนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนอย่างเป็นทางการให้ทุกฝ่ายรับทราบ รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการวางแผน และลงไปติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติถึงระดับผู้ปฏิบัติอย่างใกล้ชิด สิ่งที่สำคัญคือผู้นำตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องทำหน้าที่เป็นครูหรือพี่เลี้ยง กล่าวคือให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งชุมชนได้ ดังนั้นผู้นำจำเป็นต้องมีความรู้ในวิธีจัดการและดำเนินงาน (กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2555)

คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

ผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน หรือเรียกว่า Community Policing Officers (CPO) ต้องเข้าทำงานและอยู่ประจำในชุมชนซึ่งต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอ และเป็นโครงการที่มีระยะเวลายาวนาน (ไม่ต่ำกว่า 18 เดือน) ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะส่งผลต่อความรู้สึกของชุมชนได้ทั้งแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งอาจส่งผลต่อภาพรวมของสถาบันตำรวจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคัดเลือกผู้ปฏิบัติที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

- 1) ผู้ถูกคัดเลือก ควรเป็นผู้สามารถทำงานประสานภายในชุมชนได้อย่างเหมาะสม
- 2) ผู้มีความเข้าใจในงานบริการ (Service Mind) สามารถค้นหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี
- 3) เป็นผู้มีความสามารถวิเคราะห์วิจัย และเข้าชุมชนนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี
- 4) สามารถประสานงานกับผู้นำชุมชน นักการเมือง (ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนกระทั่งถึงระดับชาติ) รวมไปถึงเจ้าของธุรกิจเจ้าของร้านค้าย่อยบริเวณปากซอยหรือหัวมุมถนนและเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต้องเข้าใจทรัพยากรในชุมชนนั้นๆ เป็นอย่างดี
- 5) สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มย่อยๆ
- 6) สามารถแนะนำให้ประชาชนมีการเลือกหัวหน้ากลุ่ม

- 7) สามารถจัดความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากลุ่ม
- 8) สามารถจัดแบ่งความรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนได้
- 9) สามารถหาแหล่งสนับสนุนเงิน อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้
- 10) สามารถกระตุ้นหรือทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในชุมชนได้อย่างแนบเนียน
- 11) สามารถให้คำปรึกษาได้ตลอดทุกขั้นตอน โดยแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ
- 12) สามารถทำให้ประชาชนในชุมชนทุกคนทุกกลุ่มยึดหลักการของระบอบและวิธีการประชาธิปไตยอย่างเคร่งครัด

จากคุณสมบัติในข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะที่ดีในหลายๆ ด้าน เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการจัดการ สามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

3.7 การวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนและการเข้ามีส่วนร่วม

ประเด็นสำคัญในการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน คือ การทำงานร่วมกับชุมชน (Community Involvement) แต่ในที่นี้ความหมายของชุมชนไม่ได้มีเพียงแค่งานทางภูมิศาสตร์หรือเขตปกครอง แต่ยังรวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้รับผลประโยชน์ หน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา สามารถแบ่งได้เป็น 6 กลุ่มที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนี้

1) หน่วยงานตำรวจ (The Police Department) ที่ประกอบไปด้วยบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับบริหารไปจนถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปฏิบัติการ และตัวแทนของฝ่ายพลเรือน ที่จะต้องมีความเข้าใจในหลักการปฏิบัติงานตามนโยบายขององค์กร และทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

2) ชุมชน (The Community) คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ทั้งจากผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของชุมชน เช่น ประธานชุมชน ครู อาจารย์ ผู้นำทางศาสนา ที่จะเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจัดการและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

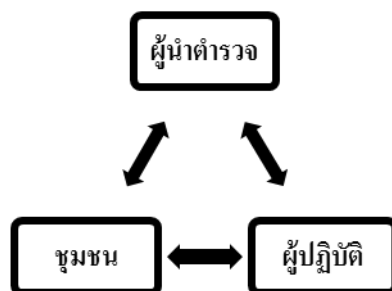
3) กลุ่มนักบริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง (Elected Civil Officials) ประกอบไปด้วยนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในส่วนกลาง ที่จะสามารถช่วยในการสนับสนุนการปฏิบัติงานและส่งผลต่อการทำงานร่วมกับชุมชนในอนาคต

4) กลุ่มธุรกิจชุมชน (The Business Community) ทั้งในส่วนของห้างร้านขนาดใหญ่ไปจนถึงกลุ่มร้านค้าขนาดเล็กที่อยู่ตามชุมชน ที่อาจจะเป็นผู้สนับสนุนในด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชน รวมไปถึงเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ

5) หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Other Agencies) ทั้งในส่วนของหน่วยงานของภาครัฐ เช่น ด้านสาธารณสุข หรือหน่วยงานด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น รวมไปถึงกลุ่มมูลนิธิ กลุ่มเยาวชนที่เป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม

6) สื่อต่างๆ (The media) ทั้งสื่อมวลชนในท้องถิ่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ที่จะเป็นกระบอกเสียงให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบถึงการทำงานของตำรวจ อีกทั้งยังถือเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลในวงกว้างอีกด้วย (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994)

ที่มา: กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2555

ภาพที่ 7 องค์ประกอบที่สำคัญของการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสู่การปฏิบัติ

3.8 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

เนื่องด้วยทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นปรัชญาที่ใช้ในการทำงาน ไม่ใช่กิจกรรมหรือโครงการ จึงทำให้ลักษณะงานที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่อาจจับต้องได้ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเปิดกว้างในการรับข้อคิดเห็นจากประชาชน และเจ้าหน้าที่ต้องคิดหาทางแก้ที่มีความสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนซึ่งปัญหาที่มีความแตกต่างกันไป และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังต้องการการทำงานที่อิสระและมีอำนาจในการตัดสินใจด้วย ดังนั้นลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงมีการกำหนดขอบเขตไว้ค่อนข้างยืดหยุ่น การดำเนินงานหรือโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้เข้ามาประชุมและประสานงานร่วมกัน ในบางครั้งอาจจะเป็นช่วงเวลาทำงาน หรือเจ้าหน้าที่อาจจะเป็นช่วงเวลาในตอนเย็นก็ได้ตามความเหมาะสม เพื่อความสะดวกของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจให้กับคนในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994) ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทั่วไปและกิจกรรมต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงมีดังต่อไปนี้

1) Law Enforcement เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเช่นเดียวกับตำรวจสายตรวจทั่วไป

2) Directed Patrol การปฏิบัติงานโดยใช้วิธีสายตรวจเดินเท้า จะช่วยเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีเวลาพูดคุยและพบปะกับประชาชน อีกทั้งยังได้ทราบปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมกับชุมชนจะส่งผลให้การเดินตรวจตราความเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่สะดวกและปลอดภัย

3) Community Involvement เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน ด้วยการให้ความเคารพทั้งสองฝ่ายและสร้างความเชื่อใจระหว่างกัน เพื่อทำให้เกิดพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและชุมชนจะ

ร่วมกันระบุปัญหาของอาชญากรรม ยาเสพติด ความหวาดกลัวอาชญากรรม หรือความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

4) Identifying and Prioritizing Problems เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะปฏิบัติงานร่วมกับผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนในการระบุปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องดำเนินการก่อนและหลัง

5) Reporting เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาของชุมชนที่ได้มาจากการปฏิบัติงานสายตรวจเดินเท้า ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในทีมเดียวกันและเจ้าหน้าที่ในฝ่ายอื่นๆ รวมไปถึงหน่วยพิเศษ เช่น หน่วยปราบปรามยาเสพติด

6) Problem Solving จากความรู้ที่ได้จากการลงไปทำงานร่วมกับชุมชนอย่างใกล้ชิด จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าใจปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี และจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาซึ่งไม่ใช่การพุ่งเป้าไปที่การจับกุมเพียงอย่างเดียว

7) Organizing เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะมีการจัดการโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาของชุมชนและการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน

8) Communicating เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะใช้การสื่อสารทั้งในแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับประชาชนแต่ละบุคคลและเป็นกลุ่มในการให้ข้อมูลกับประชาชนที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคในการป้องกันอาชญากรรม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในช่วงเวลาของการปฏิบัติงานสายตรวจ

9) Conflict Resolution เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องปฏิบัติหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยเจรจาต่อรอง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทั้งในแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

10) Referrals เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนอาจจะต้องนำปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนไปปรึกษากับหน่วยงานที่มีความเหมาะสมที่จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น สังคมสงเคราะห์ หน่วยงานบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

11) Visiting เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องไปพบปะประชาชนถึงหน้าบ้าน รวมไปถึงหน่วยธุรกิจภายในชุมชนในระหว่างที่ปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวนตรวจตราความเรียบร้อยภายในชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือหรือให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

12) Recruiting and Supervising Volunteers เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องเป็นผู้จัดหาและกำกับดูแลอาสาสมัครที่จะมาเป็นผู้ช่วยในการจัดการงานต่างๆ รวมไปถึงอาสาสมัครที่ทำงานกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่

13) Proactive Project ในอีกด้านหนึ่งผลของการมุ่งเป้าไปยังการแก้ปัญหาในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่ทำงานร่วมกับชุมชน ผลของการทำงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจะช่วยป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นอีกซึ่งเป็นการป้องกันปัญหาในเชิงรุก อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

14) Targeting Special Groups ในส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้รับใช้ชุมชนคือการดูแลกลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้หญิง เด็กและเยาวชน คนสูงอายุ คนพิการ และคนไร้บ้าน เช่นเดียวกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น กลุ่มเด็กเกรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มซึ่งจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

15) Targeting Disorder เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีอีกหนึ่งภารกิจที่ไม่เหมือนกับตำรวจทั่วไป คือการดูแลและแก้ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน รวมไปถึงที่พักอาศัยที่เสื่อมโทรม

16) Networking with the Private Sector เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องติดต่อกับหน่วยธุรกิจในชุมชนทั้งขนาดเล็กและใหญ่ในการขอความสนับสนุนด้านงบประมาณ สินค้า หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดโครงการที่ช่วยแก้ไขปัญหาในชุมชนต่อไป

17) Networking with Non-Profit Agencies เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งผู้ประสานงานและผู้อำนวยความสะดวกให้กับองค์กรไม่หวังผลกำไร ตั้งแต่ธนาคารอาหาร (Food Bank) ไปจนถึงกลุ่มลูกเสือเนตรนารี

18) Administrative/Professional Duties เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องปฏิบัติหน้าที่ในด้านธุรการในการฝึกอบรม การรับโทรศัพท์ และหน้าที่ต่างๆ ภายในสำนักงาน เช่น ตอบ e-mail การทำรายงาน เป็นต้น

3.9 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดในชุมชน

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนประกอบไปด้วย 2 หลักการที่สำคัญคือ การเป็นพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนกับชุมชน (Community Partnerships) และการแก้ปัญหาให้กับชุมชน (Problem Solving) ซึ่งเป็นหลักการทำงานที่ค่อนข้างกว้างและแนวทางในการแก้ไขปัญหาจะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของชุมชนนั้นๆ ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงยังคงต้องการตัวอย่างการแก้ปัญหาตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการทำงาน แต่ตัวอย่างที่ใช้ในการแก้ปัญหานี้ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกชุมชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงต้องเลือกตัวอย่างเหล่านี้ไปปรับใช้ตามความเหมาะสมตามสภาพของชุมชน ตัวอย่างในการแก้ปัญหามีดังต่อไปนี้

1) การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (Problem Identification) โครงการเหล่านี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสามารถนำไปปรับใช้ในการแนะนำตนเองในระยะเริ่มแรกของการเข้าไปในชุมชนซึ่งจะเป็นการช่วยสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี

1.1) การแนะนำตนเองด้วยการนำนามบัตรหรือใบปลิวที่มีหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปแจกจ่ายให้กับประชาชนถึงหน้าบ้านหรือร้านค้าในชุมชน (Door-to-Door)

1.2) การใช้วิจัยเชิงสำรวจเพื่อทำให้ทราบถึงปัญหาอาชญากรรมที่ไม่ได้รับการรายงานและปัญหาอื่นๆ

1.3) การเข้าร่วมในการประชุมของชุมชนในท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ

1.4) การใช้พาหนะอื่นๆ ที่จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสามารถรับรู้ได้ถึงสภาพแวดล้อมของชุมชนและเป็นพาหนะที่ง่ายต่อการเข้าถึง เช่น จักรยาน ม้า หรือรถกอล์ฟ เป็นต้น

2) ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน (Disorder) เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสามารถเลือกใช้ได้หลายแนวทางในการระบุปัญหาและจัดการกับความไร้ระเบียบภายในชุมชน

2.1) การตรวจตราโดยอาจจะนำกล้องถ่ายรูปไปบันทึกภาพด้วยในช่วงเวลาที่เกิดความวุ่นวายหรือความไม่เป็นระเบียบภายในชุมชนสูงที่สุด

2.2) ติดตรา ป้ายหรือสัญลักษณ์ที่เป็นข้อบังคับทางกฎหมาย เช่น ป้ายห้ามจอด เป็นต้น

2.3) การแสดงให้เห็นว่าชุมชนนี้เป็นชุมชนที่ปลอดจากผู้ค้ายาเสพติดและโสเภณี

2.4) การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในการลดปัญหาสิ่งก่อสร้างที่ถูกทิ้งให้กร้าง ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ

2.5) ตำรวจต้องทำงานร่วมกับสถาบันทางศาสนา กลุ่มธุรกิจ และอาสาสมัครในการหาที่พักอาศัยให้กับคนไร้บ้าน การรับบริจาคอาหารและเสื้อผ้า

3) การต่อต้านยาเสพติด (Anti-Drug Initiatives) เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นผู้ระบุความรุนแรงของปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นได้ชุมชนได้เป็นอย่างดี

3.1) การจัดกลุ่มอาสาสมัครในการดูแลชุมชนลงตรวจตราบริเวณที่มีผู้ค้ายาเสพติด

3.2) การปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าของบ้านเช่าหรือพาร์ทเมนท์เพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่ต้อนรับผู้ค้ายาเสพติดเข้ามาพักอาศัย

3.3) จัดตั้งสายด่วนรายงานสถานการณ์ยาเสพติดสำหรับผู้แจ้งเบาะแสไม่ต้องระบุชื่อ

3.4) การใช้กฎหมายในการปรับเงินเจ้าของบ้านเช่าที่ให้ที่พักอาศัยแก่ผู้ค้ายาเสพติด

3.5) นำโทรศัพท์สาธารณะออกจากพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ค้ายาเสพติดใช้เป็นช่องทางในการสื่อสาร

3.6) ติดป้ายประกาศตำแหน่งงานที่ว่างไว้หน้าสำนักงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเพื่อเป็นการเตือนผู้ค้ายาเสพติดให้กลับตัวมาทำอาชีพสุจริตก่อนที่จะโดนจับ

3.7) จัดกิจกรรมทางเลือกที่มีความหลากหลายให้กับเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มที่อาจจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4) เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง (At-Risk Youths) แนวทางการแก้ปัญหาสำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงมีดังนี้

4.1) จัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมที่เป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความภูมิใจในและเห็นคุณค่าของตนเอง

4.2) การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับอาสาสมัคร หรือกิจกรรมการออกกำลังกายหลังเลิกเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4.3) จัดอบรมหรือกิจกรรมที่จะทำให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักสิทธิและหน้าที่พลเมือง

4.4) เริ่มต้นการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาการทำร้ายเด็กที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อเป็นเครื่องเตือนให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงปัญหา จัดโครงการอบรมเกี่ยวกับการจัดการความเครียดให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง

4.5) ดำรวจต้องทำงานร่วมกับกลุ่มธุรกิจชุมชนและประชาชนในการสร้างพื้นที่ที่เด็กจะสามารถมาทำกิจกรรมที่ดีได้อย่างปลอดภัย

4.6) ขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยในการเขามาอบรมด้านศิลปะหรือการจัดนำหนังสือที่ดีให้เด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการทำให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น

5) กลุ่มผู้สูงอายุ (The Elderly)

5.1) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับภัยหรือความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับผู้สูงอายุได้ทราบ

5.2) รับสมัครผู้สูงอายุเพื่อมาเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชน (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างแนวทางในการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องพิจารณาและเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับปัญหาของชุมชนนั้นๆ หรืออาจจะค้นหารูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการปฏิบัติงานตามทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีรูปแบบการแก้ปัญหาที่หลากหลายตามสภาพปัญหาของชุมชน

3.10 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ในสหรัฐอเมริกา

แม้จะยังไม่มีการศึกษาวิจัยที่ชี้ชัดว่าทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้จริง เพราะเทคนิค วิธีการบางอย่างของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยากที่จะประเมินให้เห็นถึงความสำเร็จได้ แต่ในช่วงกลางศตวรรษ 1980 ซึ่งเป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกา มีนโยบายที่เข้มงวดกับปัญหาอาชญากรรม มีการวิจัยพบว่าทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสามารถลดการเกิดปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีนัยสำคัญ การนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปใช้ในแต่ละรัฐของอเมริกาที่จะมีความแตกต่างในด้านเทคนิคและวิธีการ ยกตัวอย่างเช่น

Baltimore, Maryland

ในรัฐนี้มีการนำเอาเทคนิคสายตรวจเดินเท้า (Foot Patrol) มาใช้ในย่านที่อยู่อาศัยที่มีทั้งคนอเมริกันผิวขาวและคนแอฟริกันอเมริกันอาศัยอยู่ ย่านที่มีการค้าขายซึ่งประชาชนมีระดับรายได้และคุณภาพของที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันดีว่าเป็นจุดที่มีความเสี่ยงอันตรายที่พวกมิจฉาชีพจะเข้ามาแฝงตัว ตำรวจสายตรวจเดินเท้าจะใช้เวลา 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการเดิน

ตรวจตราความเรียบร้อย และเข้าไปพบปะพูดคุยถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนกับชาวบ้านและผู้ประกอบการค้าในย่านธุรกิจ จากการพบปะประชาชนทำให้ตำรวจพบปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งเรื่องยาเสพติด และเด็กเยาวชนที่มีปัญหา รวมไปถึงความไม่เป็นระเบียบของชุมชน ตำรวจจะจดบันทึกเรื่องราวเหล่านั้นเอาไว้เพื่อไปปรึกษากับผู้บังคับบัญชาว่าจะแก้ไขปัญหาอย่างไร เมื่อพบปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชนตำรวจก็มีการจัดการรณรงค์ให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในละแวกนั้นช่วยกันทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น จากการสำรวจพบว่า 64 และ 75 เปอร์เซนต์ พึงพอใจในการทำงานของตำรวจชุมชนและอยากให้มีโครงการแบบนี้ต่อไปอีก

Oakland, California

โครงการทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนถูกนำไปใช้ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อต้องการลดปัญหา ยาเสพติดและความหวาดกลัวอาชญากรรมของคนในชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีหน่วยพิเศษในการปราบปรามยาเสพติดที่เป็นการปฏิบัติงานแบบดั้งเดิมของตำรวจปฏิบัติการในเขตพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย ด้วยการปลอมตัวล่อซื้อยาเสพติดจากผู้ค้า รวมไปถึงการติดตามจับกุมแก๊งค์ขบวนการซึ่งอีกด้วยการปฏิบัติงานของหน่วยนี้ทำให้จับกุมผู้ค้ายาเสพติดเป็นจำนวนมาก การปฏิบัติงานของตำรวจแบบดั้งเดิมมีความแตกต่างอย่างมากจากโครงการตำรวจเยี่ยมบ้าน (Home Visits) ซึ่งตำรวจจะเข้าไปเยี่ยมบ้านประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย แนะนำตนเองกับชาวบ้าน และบอกกล่าววัตถุประสงค์ให้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่และมีการให้แจกแผ่นพับที่เกี่ยวกับโครงการอาชญากรรมและยาเสพติด รวมไปถึงการไต่ถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยมีเป้าหมายในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับประชาชนซึ่งอาจนำไปสู่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ยาเสพติด อีกทั้งอาจเป็นการยับยั้งคนร้ายไม่ให้กระทำความผิดหากเห็นตำรวจเข้ามาในชุมชน การเยี่ยมบ้านและพบปะประชาชนจะดำเนินการประมาณ 60 เปอร์เซนต์ของจำนวนเป้าหมายอยู่อาศัย จากการสอบถามพบว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่มีมากถึง 50 เปอร์เซนต์ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ ข้อมูลที่ได้ไม่ถูกนำมาสานต่อในการแก้ปัญหา เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางนายอำเภอในท้องถิ่นที่มีความเชื่อว่าโครงการนี้ไม่มีสามารถแก้ปัญหาได้

Birmingham, Alabama

ในรัฐนี้มีการดำเนินการเช่นเดียวกับ Oakland กล่าวคือมีทั้งตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่แบบดั้งเดิมคือ เน้นการจับกุมและปราบปราม ซึ่งกระทำควบคู่ไปกับโครงการตำรวจเยี่ยมบ้าน ปัญหาที่พบคือเรื่องยาเสพติดมีมากถึง 60 เปอร์เซนต์จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน แต่ข้อมูลที่ได้ก็ไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเช่นกัน จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์มีคนถูกยิงตาย 11 คนในพื้นที่ใกล้เคียงกัน นั่นจึงเป็นจุดเริ่มต้นให้โครงการนี้กลับมาอีกครั้งซึ่งตำรวจที่มีอยู่ในทีม 8 คนจะผลัดเวรออกตรวจพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง จากการที่ตำรวจปรากฏตัวในชุมชนบ่อยขึ้น และมีโครงการจัดระเบียบชุมชนให้มีระเบียบ

เรียบร้อย ผลการสำรวจพบว่า 72 เปอร์เซ็นต์ของชาวบ้านที่อาศัยในพื้นที่ที่มีความเห็นว่าโครงการนี้สามารถลดปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

Houston, Texas

ในรัฐนี้ได้มีการจัดตั้งสถานีตำรวจย่อย (Police Substation) ซึ่งตั้งอยู่ในอาคารพาณิชย์ และมีที่จอดรถสำหรับประชาชนที่มาติดต่อกับตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะจัดทำรายงานอาชญากรรมและรายงานผลให้กับสาธารณชนทราบ และในบางครั้งการก็มีการจัดประชุมร่วมกับชุมชนในสถานีตำรวจย่อยแห่งนี้ โดยส่วนมากจะปฏิบัติหน้าที่สายตรวจเดินเท้าพบปะกับประชาชนในพื้นที่และนักธุรกิจในย่านนั้นๆ เพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมทั้งการจัดการกับปัญหาเหล่านั้น ต่อมาได้มีการขยายโครงการไปในพื้นที่ที่ใหญ่ขึ้น รวมไปถึงการประชุมร่วมกับชาวบ้านในชุมชนที่มาเข้าร่วมมากขึ้นโดยจัดขึ้นใกล้กับโบสถ์ เจ้าหน้าที่ได้มีการจัดสายตรวจเดินเท้าพิเศษไปในจุดเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม นอกจากนี้ยังได้มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมเผยแพร่ให้กับประชาชนและชุมชนอื่นในย่านใกล้เคียงด้วย โครงการนี้แสดงให้เห็นถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพของตำรวจ รวมไปถึงการร่วมมือกับชุมชนที่มีความเข้มแข็งที่มีการสื่อสารกันตลอดเวลาระหว่างตำรวจและชุมชน จากการสำรวจประชาชนในพื้นที่ 65 เปอร์เซ็นต์รู้จักโครงการนี้เป็นอย่างดี ต่อมาได้มีการจัดตั้ง The Community Organizing Response Team (CORT) ซึ่งมีหน้าที่เข้าไปจัดตั้งองค์การป้องกันอาชญากรรมในย่านชุมชนอื่นๆ ที่ไม่มีโครงการนี้ เป้าหมายของการทำงานคือกำหนดกลุ่มเป้าหมายของประชาชนที่คิดว่าจะให้ความร่วมมือกับตำรวจเป็นอย่างดีในการช่วยแก้ไขปัญหาในย่านชุมชนของตน ซึ่งโครงการนี้จำเป็นที่จะต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนานและต้องมีความต่อเนื่องด้วย สายตรวจเดินเท้ายังคงถูกใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานในการเข้าถึงชุมชน เพื่อสอบถามปัญหาต่างๆ ในชุมชนที่ควรได้รับการแก้ไข และยังมีการประชุมร่วมกับชาวบ้านในชุมชนซึ่งกลายเป็นที่ชาวบ้านจะได้มาพบปะกับผู้นำชุมชน และได้บอกกล่าวเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น รวมไปถึงร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไข นอกจากนี้ยังมีการส่งจดหมายให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม โครงการ CORT จะมีการทดสอบความสามารถของหน่วยงานตำรวจนั้นๆ ว่าจะสามารถพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้หรือไม่ โครงการตำรวจเยี่ยมบ้าน (Houston's Home Visit Program) ช่วยให้ตำรวจสายตรวจธรรมดาไม่ใช่คนแปลกหน้าสำหรับชุมชนอีกต่อไป และยังทำให้ตำรวจได้เรียนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนอีกด้วย ในแต่ละเดือนประชาชนจะสามารถแจ้งปัญหาภายในชุมชนผ่านทางจดหมายไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ และจากรายงานส่วนมากพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือปัญหาอาชญากรรม นอกจากนั้นก็คือปัญหาข้อพิพาทกับเพื่อนบ้าน ปัญหาสิ่งแวดล้อม รถยนต์ถูกจอดทิ้งไว้และการทำลายทรัพย์สินส่วนรวม ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะรับเรื่องไว้และลงไปแก้ไขปัญหาลงเยี่ยมชุมชนในคราวถัดไป (Skogan, 1994)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ซึ่งทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีหลากหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติคือ

การสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมกับชุมชนในเชิงรุก เช่น สายตรวจเดินเท้าที่พบปะพูดคุยกับประชาชนซึ่งทำให้ทราบข้อเท็จจริงและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะปัญหาอาชญากรรมรวมทั้งปัญหาอื่นๆ เกิดขึ้นภายในชุมชนไม่ใช่ที่สถานีตำรวจ อย่างไรก็ตามโครงการจะสามารถประสบความสำเร็จได้ไม่ได้มีเพียงปัจจัยเดียว การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีชุมชนที่เข้มแข็ง คนในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น การสื่อสารระหว่างตำรวจและประชาชนอย่างต่อเนื่อง การได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน ผู้นำในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการแทบทั้งสิ้น อีกทั้งโครงการภายใต้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นโครงการที่ต้องกระทำในระยะยาวจึงจะเห็นผล เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติจะต้องมีความทุ่มเท มีความอดทน และปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

3.11 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ในประเทศไทย

ชุมชนหลังวัดบางขุนนนท์ ถือได้ว่าเป็นแห่งแรกที่มีการนำเอาทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาสู่สนามจริงในพ.ศ. 2539 โดย พ.ต.ท. พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์ (ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีในขณะนั้น) เป็นผู้ริเริ่มโครงการทดลองตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและคัดเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (CPO) ชุดแรกของประเทศ ซึ่งการดำเนินการยึดตามหลักทฤษฎีและมีที่ปรึกษาโครงการด้านตำรวจที่มีประสบการณ์ด้านผู้รับใช้ชุมชนและชุมชนสัมพันธ์ทั้งจากในและต่างประเทศ หลังสิ้นสุดโครงการพบว่าผลการประเมินเป็นที่พอใจ ประชาชนยอมรับและอยากให้มีโครงการแบบนี้ต่อไป มีหลายสถานีตำรวจที่นำไปเป็นกรณีตัวอย่างในการปฏิบัติงาน (กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2555)

4. ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2564

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อย ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ได้จัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2564 เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากตระหนักถึงสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยมีการเปิดเสรีทางการค้า มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตและบริการ ทางด้านการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบอำนาจธิปไตยของประเทศไทยซึ่งมีลักษณะและความเป็นรัฐสูงไปสู่การรวมตัวของกลุ่มภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น สภาพความเป็นพรมแดนลดลง ทางด้านสังคมมีการเปลี่ยนแปลงของประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุ มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของผู้คนและแรงงานอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้นำมาซึ่งผลกระทบต่อความมั่นคง ปัญหาอาชญากรรม และความไร้ระเบียบต่างๆ ทำให้สังคมและประชาชนมีความต้องการและความคาดหวังที่จะได้รับการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากรัฐมากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ จะต้องประเมินแนวโน้มของปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตแล้วกำหนดแผนงานรองรับปัญหาต่างๆ เหล่านี้

ให้มีความชัดเจน ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2564 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติการหลักเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนางานตำรวจให้โปร่งใส มีมาตรฐาน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเข้มแข็งในการบริหาร

ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้มีการนำแนวคิด Community Policing มาเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายงานของตำรวจ

เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. การมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและให้บริการมีความเข้มแข็ง	ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและให้บริการมีความพึงพอใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติและ/หรือให้รางวัลตอบแทนคุณความดีแก่ประชาชน เครือข่ายภาครัฐ และภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ 2. สนับสนุนเงินค่าตอบแทนและสวัสดิการให้กับประชาชนและเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนตามความเหมาะสม 3. ปรับปรุง พัฒนารูปแบบ วิธีการปฏิบัติ ตลอดจนแนวทางการประเมินผลการเข้ามามีส่วนร่วมของ ประชาชน เครือข่าย ภาครัฐ และภาคเอกชนให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่
3. กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน	1.บูรณาการกลไกที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกองค์การ ให้มีการเชื่อมโยงการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนให้มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 3 (ต่อ) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายงานของตำรวจ

เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	2. ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง และ ข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดโอกาส ให้ประชาชน เครือข่ายภาครัฐ และภาคเอกชน
4. หน่วยงานและบุคลากรนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐ และภาคเอกชนมาใช้ในการแก้ปัญหาอาชญากรรม และให้บริการประชาชน	1. ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของข้าราชการ ตำรวจและเป้าหมายของหน่วยงานทุกระดับให้ ยึดถือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงาน ตามแนวคิด Community Policing 2. จัดทำฐานข้อมูลในเรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ได้แก่ ทะเบียนอาสาสมัครเครือข่าย ภาครัฐ และภาคเอกชน ประเภทและชนิดของ กิจกรรมที่ดำเนินการ และให้สามารถเชื่อมโยง ระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและ หน่วยงานอื่นๆ 3. ปรับโครงสร้างหน่วยงานและระบบตำแหน่งให้ สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิด Community Policing ได้ถูกบรรจุให้เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐ และภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ซึ่งอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 3 คือการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายปฏิบัติงานของตำรวจ เป็นกลยุทธ์ที่หน่วยงานในทุกระดับ และข้าราชการตำรวจจะต้องยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตลอดระยะเวลา 10 ตามยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2564 (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2555)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ชัยวัสส์ เอกภพณรงค์ (2550) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม กรณีศึกษาพื้นที่ สถานีตำรวจบุคคลโล” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัญหาอาชญากรรมและงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ความรับผิดชอบสถานีตำรวจ นครบาลบุคคลโล เพื่อศึกษาระดับทัศนคติการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตบุคคลโลในการป้องกัน อาชญากรรม และเพื่อแสวงหาแนวทางและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตบุคคลโลในการป้องกัน อาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือประชาชนที่อาศัยในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจบุคคลโล จำนวนทั้งสิ้น 265 คน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม และงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่นั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมเป็นอย่างดี และยังแสดงให้เห็นว่า การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรม รวมถึงงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าถึงประชาชนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง สำหรับทัศนคติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมพบว่าด้านการมีส่วนร่วมภายในชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น แสงสว่างทางเดินเท้าให้ดูปลอดภัยและง่ายต่อการมองเห็น ด้านการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการเข้มงวดกวดขันตรวจตราร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ในหน่วยช่วยป้องกันอาชญากรรมได้ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจควรจัดอบรมประชาชนให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา เจ้าหน้าที่ตำรวจควรสนับสนุนปลูกจิตสำนึกกระตุ้นให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปรับปรุงภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีความน่าเชื่อถือและสร้างความเชื่อใจให้กับคนในท้องถิ่นได้ และภาครัฐควรให้ความสำคัญและพัฒนาทีมงานที่เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ และฝ่ายอื่นๆ โดยการสร้างจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน

วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์ และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรมชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนคลองจรเข้ข้อย ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา” การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่องานยุติธรรมชุมชน และศึกษาแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนต่องานยุติธรรมชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชนคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนบ้านคลองจรเข้ข้อย 4 คน ประชาชนเป็นสมาชิกในชุมชนบ้านคลองจรเข้ข้อย 4 คน และเจ้าหน้าที่ยุติธรรมชุมชนจังหวัดที่ปฏิบัติงานยุติธรรมชุมชนบ้านคลองจรเข้ข้อย 3 คน ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนต่องานยุติธรรมชุมชน เนื่องจากชุมชนบ้านคลองจรเข้ข้อยมีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนตระหนักถึงปัญหานี้ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดมวลชนสัมพันธ์เข้ามาสร้างกระบวนการแก้ไขปัญหา ทำให้การศึกษาหน่วยงานยุติธรรมจังหวัดเข้ามาเชิญชวนและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานยุติธรรมชุมชนจึงเป็นโอกาสดีทำให้ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของงานยุติธรรมชุมชน และนำมาป้องกันและลดปัญหาความขัดแย้งหรือปัญหาต่างๆ ในชุมชน

แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนต่องานยุติธรรมชุมชน สอดคล้องกับกรอบแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนใน “3Ps” Factors of Public Participation on Metropolitan Police Station Administration ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งมีด้วยกัน 13 องค์ประกอบ คือ การรับรู้ (Perception) ทัศนคติ (Attitude) การเป็นตัวแทน (Representation) ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust)

การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information - sharing) ฉันทามติ (Consensus) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ความมุ่งหมาย (Purpose) การประเมินผล (Appraisal) ความโปร่งใส (Transparency) ความเป็นอิสระ (Independence) ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward - doing) และการสร้างเครือข่าย (Network)

ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำกลยุทธ์แบบ Community policing มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเขตเมือง: กรณีศึกษาในเขตลาดพร้าว บางนา และบางพลัด กรุงเทพมหานคร” วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และรูปแบบวิธีการที่เกี่ยวข้องกับ Community policing ของประเทศไทย รวมทั้งความเป็นไปได้ของการที่จะนำกลยุทธ์แบบ Community policing (ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน) มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสังคมเมืองโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการวิจัยเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการชุมชนที่ประจำในชุมชนต่างๆ ในเขตลาดพร้าว บางนา และเขตบางพลัดในลักษณะของการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 226 คน และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาไม่น้อยกว่า 2 ปี ในสถานีตำรวจในท้องที่ตั้งกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 10 นาย

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญในการหารูปแบบกลยุทธ์ตำรวจชุมชนที่เหมาะสมในการนำมาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตเมืองดังเช่นกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ประชาชนในชุมชน และหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ในส่วนของกิจกรรม การดำเนินงานที่เหมาะสมของรูปแบบกลยุทธ์ตำรวจชุมชน ควรเป็นกิจกรรมที่ประชาชนและชุมชนเป็นแกนกลางในการวิเคราะห์ปัญหา การวางนโยบาย การบริหารงานและการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากประชาชนในชุมชน จะเป็นผู้ที่ทราบปัญหาของชุมชนตนเองอย่างถ่องแท้ที่สุด และในด้านงบประมาณที่ประชาชน หรือชุมชนต้องแบกรับภาระต้องอยู่ระดับต่ำ หรือในระดับที่สามารถรับเป็นภาระอย่างต่อเนื่องในระยะยาวได้ และการดำเนินกิจกรรมตำรวจชุมชนบางกิจกรรมต้องได้รับความช่วยเหลือ การประสานความร่วมมือจากภาครัฐ ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินกิจกรรม

ชินวัฒน์ เสือป่า (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร” วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร และปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดยาเสพติด จำนวน 145 ชุมชน โดยการสอบถามผู้แทนชุมชน คือ ประธานกรรมการชุมชน จำนวน 145 คน และศึกษากรณีชุมชนตัวอย่าง จำนวน 5 ชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ประธานกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น ประธานกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง 3 ประเด็น ได้แก่ การให้ความรู้กับชุมชน การเผยแพร่ข่าวสารกับชุมชน และการฟื้นฟูยาเสพติด และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ 3 ประเด็น ได้แก่ การเข้าร่วมในกิจกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติด การติดตามเฝ้าระวังในชุมชน และการมีส่วนร่วมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ในส่วนของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของประธานในชุมชน ได้แก่ ประสบการณ์การเป็นผู้นำและการฝึกอบรม

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของประธานกรรมการชุมชน ได้แก่ การขาดงบประมาณ ความล่าช้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเข้าจับกุมผู้ค้าและเสพยาเสพติดได้ทันเวลา ความปลอดภัยในการแจ้งเบาะแสปัญหายาเสพติด ความต้องการเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำปัญหายาเสพติด และไม่มีกองทุน ความต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีการโยกย้าย ตลอดจนพลังมวลชนอ่อนแอ

ทศพล เพ็งสิม (2554) ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชน เพื่อศึกษาบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ประชาชนเขตอำเภอบางบัวทอง จำนวน 203 คน

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ไม่เคยติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่ตำรวจบนสถานีตำรวจ ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม พบเห็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในชุมชนระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับอาชญากรรมจากโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชน ผลการสัมภาษณ์บุคคลและผู้นำชุมชน พบว่าทุกคนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชน โดยเห็นว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ อาทิตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือชุมชน บุคคลต่างๆ ในชุมชนทุกคน

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการศึกษา คือ หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับชุมชน ตั้งแต่ร่วมกันวางแผน ปฏิบัติงาน ในการป้องกันอาชญากรรม การทำงานในชุมชนจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ด้วย องค์กรท้องถิ่น เช่น อบจ. อบต. เทศบาล

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Wesley G. Skogan (1994) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนและหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน” ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือกระบวนการที่ประชาชนและตำรวจจะต้องร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งร่วมกันทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น เนื่องจาก

แนวคิดที่ว่าตำรวจจะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ฝ่ายเดียวหากปราศจากความร่วมมือจากประชาชน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนรูปแบบใหม่ของเมือง Chicago ผลการศึกษาพบว่าโครงการนี้เป็นการสร้างโอกาสในการศึกษาความพยายามที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานร่วมกับตำรวจในส่วนของ การป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ของชุมชน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการทำงานของตำรวจในรูปแบบใหม่นี้ทำให้เกิดการเชื่อมโยงด้านการบริหารจัดการที่ดีขึ้นต่อการให้บริการแก่ประชาชนที่มีความหลากหลาย กลไกหลักในการทำงานคือ การประสานงาน และเพิ่มระดับความสัมพันธ์ด้วยการพบปะกับประชาชน ทำให้ตำรวจสามารถระบุปัญหา ร่วมกันปรึกษาหารือ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา รวมทั้งหาแนวทางที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนได้

และในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาถึงลักษณะบางประการที่ทำให้โครงการเกิดความสำเร็จ กล่าวคือเกิดความร่วมมือกันระหว่างตำรวจและชุมชน จากการศึกษาพบว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นหากได้รับข่าวสารหรือรับรู้ช่องทางที่จะสามารถเข้าร่วมในโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

Rhonda J. Tillman (2000) ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน” ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นแนวคิดล่าสุดที่ถูกนำมาบังคับใช้ตามกฎหมาย หลักการนี้เริ่มนำมาใช้ครั้งแรกโดยการสนับสนุนของรัฐบาลกลางสหรัฐ ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีแนวคิดที่อยู่บนสมมติฐานที่ว่า ทุกคนควรที่จะทำหน้าที่และมีส่วนร่วมในการลดความหวาดกลัวอาชญากรรมในสังคม ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงประสิทธิผลจากการนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ โดยหน่วยงานตำรวจของ Chicago และ Detroit ด้วยการศึกษาคำรู้สึกของชุมชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

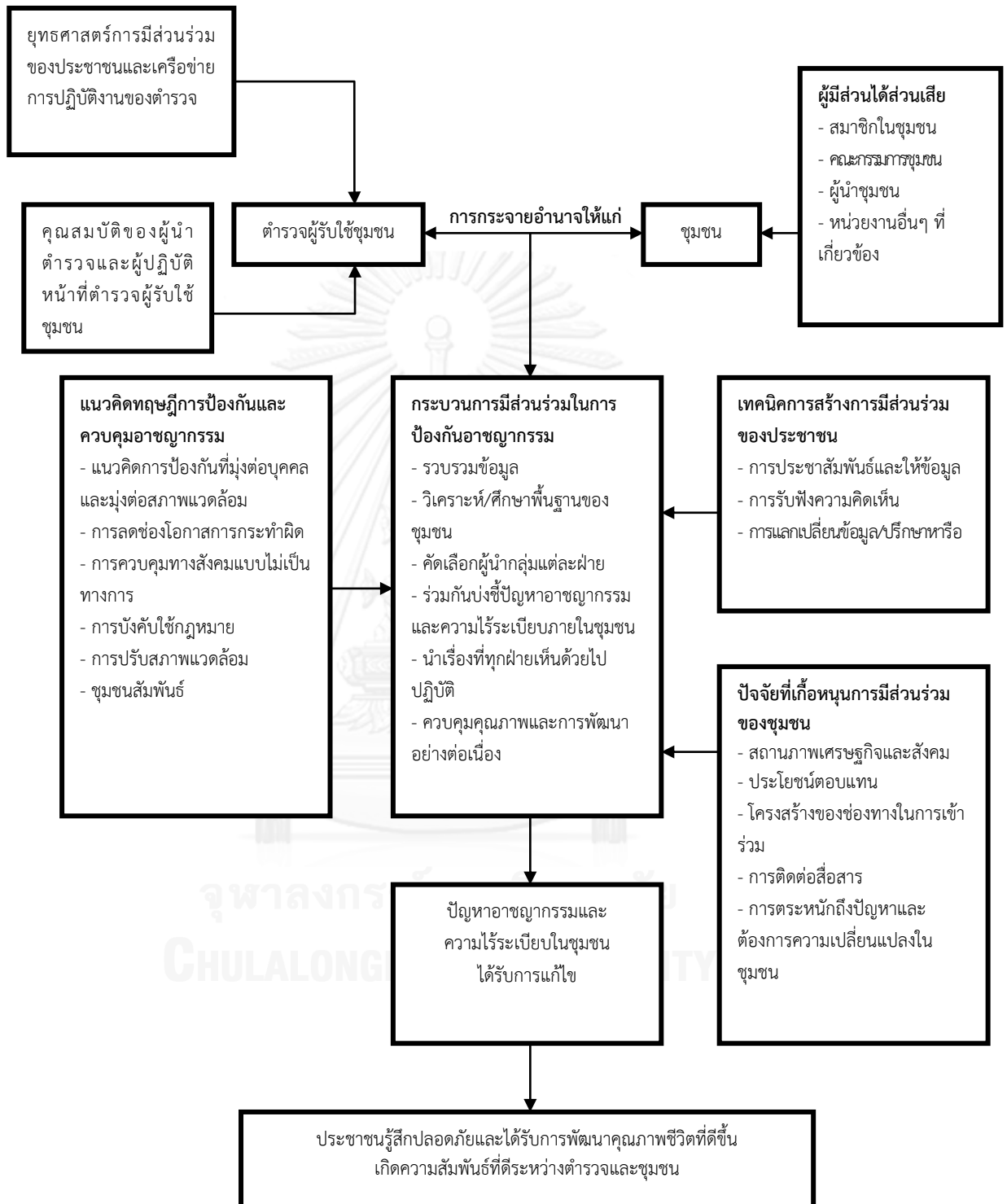
ผลจากการศึกษาพบว่า การนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างมากสำหรับการทำงานของตำรวจที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในเมืองใหญ่ เช่น เมือง Detroit การนำหลักการนี้มาปฏิบัติทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนและตำรวจมากขึ้น ความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมในชุมชนลดลง ด้วยเกณฑ์การวัดความรู้สึกประชาชน ที่มีความรู้สึกว่าจะภายในชุมชนละแวกบ้านหรือในพื้นที่สาธารณะต่างๆ มีความปลอดภัยมากขึ้น หลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างแข็งขัน เพราะเป็นโครงการที่จะต้องดำเนินการในระยะยาว การที่ตำรวจได้ทำงานร่วมกับชุมชนถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ดี ที่ตำรวจจะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และส่งผลให้ชุมชนมีทัศนคติในเชิงบวกกับตำรวจมากยิ่งขึ้น และด้วยเหตุที่โครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะต้องดำเนินการในระยะยาว จึงมีความต้องการเจ้าหน้าที่ที่สามารถปฏิบัติงานในโครงการอย่างน้อย 3 ปี เพราะจะสามารถเรียนรู้และเข้าใจลักษณะของชุมชน รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนได้เป็นอย่างดี

Nadine M. Connell, Kristen Miggans and Jean Marie McGloin (2008) ได้ศึกษา “โครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนสามารถลดการเกิดอาชญากรรมร้ายแรงได้หรือไม่” หลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นแนวคิดที่มีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างขวาง ดังนั้นจึงมีกลยุทธ์ที่หลากหลายซึ่งเกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้ของแต่ละหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ การนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะสามารถลดการเกิดอาชญากรรมร้ายแรงได้หรือไม่ อาชญากรรมร้ายแรงในที่นี้หมายถึง อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ (violent crime) อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน (property crime) อาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติด (drug crimes) จากการศึกษาสถิติการเกิดอาชญากรรมทั้ง 3 ประเภท เป็นระยะเวลา 8 ปี ในช่วงเวลาที่มีการดำเนินโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน พบว่าจากการวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) ชี้ให้เห็นว่าอัตราการเกิดอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ (violent crime) และอาชญากรรมต่อทรัพย์สิน (property crime) ในพื้นที่เป้าหมายลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6. กรอบแนวคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎีตำรวจ ผู้รับใช้ชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ” ได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดการป้องกันอาชญากรรม แนวคิดตำรวจผู้รับใช้ชุมชน จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยคัดเลือกแล้วว่าสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

กลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ กลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1
- 2) ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนมัสยิดมหานาค และผู้ที่เคยเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ
- 3) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนด้านตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเท่านั้น โดยการให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวยึดตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในแต่ละข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีรายละเอียดดังนี้

- 1) เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บังคับจำนวน 1 นาย คือ ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1

2) เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน 1 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ 1 นาย

3) ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ 1 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัธยมศึกษานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีรายละเอียดดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บังคับจำนวน 1 นาย คือ ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1

2) เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน 1 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ 1 นาย

3) ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครประจำสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนมัธยมศึกษานาค ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชน จำนวน 10 คน และผู้ที่เคยเข้ารับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา จำนวน 1 คน

4) ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ 1 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัธยมศึกษานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

1) เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชาจำนวน 1 นาย คือ ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1

2) เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน 1 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ 1 นาย

3) ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ตัวแทนคณะกรรมการชุมชน ตัวแทนอาสาสมัครประจำสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนมัธยมศึกษานาค จำนวน 10 คน

4) ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ 1 คน

3. การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อันดับแรกผู้วิจัยได้ทำการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากการสถานีตำรวจนครบาล

พลับพลาไชย 1 จึงทำให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการบ้านสีขาว และโครงการมัสยิดเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา เทิดไท้องค์ราชัน โครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ และแนวคิดริเริ่มในการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานตลอดจนข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนมัสยิดมหานาค จากนั้นผู้วิจัยได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบชุมชนมัสยิดมหานาค รวมไปถึงรายชื่อของผู้นำชุมชนมัสยิดมหานาค ผู้วิจัยทำการติดต่อไปยังบุคคลดังกล่าวในการนัดหมายเพื่อเก็บข้อมูล และต่อจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญรายอื่นๆ ในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling Technique) ซึ่งเป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยอาศัยการแนะนำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้ว

4. วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ การศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม รวมไปถึงการสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชนของชุมชนมัสยิดมหานาคที่มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิค และวิธีการที่ประกอบไปด้วย

1. การสัมภาษณ์ (Interview) ในการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์เอง ซึ่งเป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถซักถามข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง และเป็น การสัมภาษณ์ที่มีความยืดหยุ่นได้มาก ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจึงเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guide)

2. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) วิธีการนี้ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมที่ดำเนินการโดยอาสาสมัครในชุมชน รวมไปถึงการเข้าไปเรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจในแง่มุมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจึงเป็นสมุดการจดบันทึก และการสนทนาซักถาม

ก่อนการเก็บข้อมูลในระยะแรกผู้วิจัยได้ทำความรู้จักกับชุมชน สถานที่ต่างๆ และทำความรู้จักกับบุคคลสำคัญในชุมชน เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจในเบื้องต้นจากประชาชนในพื้นที่ โดยที่ผู้วิจัย

เปิดเผยตนเองในฐานะนักวิจัยและแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดถือบทบาทผู้สังเกตการณ์ที่มีส่วนร่วม (Observer-as-participant) กล่าวคือผู้วิจัยพยายามเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแต่จะไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับคนในชุมชน ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อข้อเท็จจริงที่ได้ค้นพบอย่างตรงไปตรงมา แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยยังคงให้ความสำคัญของความสัมพันธ์ของชุมชนด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชน และผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่เท่าที่ได้รับความร่วมมือและความไว้วางใจในการเก็บข้อมูลเท่านั้น

ในระหว่างการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้ใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และใช้เครื่องบันทึกเสียงและจดบันทึกในระหว่างทำการสัมภาษณ์ เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษา

5. การเตรียมตัวของผู้วิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านระเบียบวิธีวิจัยและการศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องในการวิจัย เพื่อให้สามารถทำการศึกษได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการวิจัยและได้ผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือได้ โดยมีวิธีการเตรียมความพร้อม ดังนี้

4.1 ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักการทฤษฎีกระบวนการวิจัยจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชนและทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ร่วมกับการขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

4.2 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ทำการศึกษาวิจัย ได้แก่ แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป

4.3 ในการวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขออนุมัติเข้าทำการศึกษาในพื้นที่ โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

4.4 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูล โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4.5 คุณภาพของการวิจัยเชิงคุณภาพคือนักวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องเตรียมความพร้อมในเทคนิคการสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนึงถึงสิทธิผู้ให้ข้อมูล การเคารพ ให้เกียรติและยอมรับข้อมูลทุกอย่างที่ได้มา

6. การเตรียมตัวของผู้วิจัยและขั้นตอนการสัมภาษณ์

ในส่วนของขั้นตอนการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อบุคคลหมายกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อนัดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์ จากนั้นจัดทำตารางการสัมภาษณ์เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและไม่เกิดการนัดซ้ำซ้อน
2. ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมด้วยการซักซ้อมประเด็นสัมภาษณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนรวมทั้งได้ประเด็นที่ครบถ้วนจากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง
3. ในการเตรียมการสัมภาษณ์และการลงไปสังเกตการณ์ในชุมชน ผู้วิจัยต้องเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ครบถ้วน เช่น สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป
4. ในการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้ภาษาที่สุภาพในการแนะนำตัว บอกวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการสัมภาษณ์ และเพื่อจูงใจให้ผู้สัมภาษณ์มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการให้ข้อมูล เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ ขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูล และขออนุญาตนัดหมายผู้ให้ข้อมูลหากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไม่ครบถ้วน

7. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การนำเสนอข้อมูลจึงเป็นการพรรณนาข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาและมีการยกตัวอย่างคำพูด (Quotation) ของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์มาประกอบในการนำเสนอข้อมูล สำหรับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

- 5.1 นำข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการบันทึกเสียงมาถอดความ โดยการสรุปประเด็นสำคัญตามที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม
- 5.2 หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้
 - 5.2.1 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
 - 5.2.2 ปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
 - 5.2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัสยิดมหานาค

8. จริยธรรมในการวิจัย

จริยธรรมในการวิจัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยต้องแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยและเปิดเผยตนเองในฐานะนักวิจัยให้แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ทราบ ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยแก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และทำได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากที่สุด

2. ประเด็นของการให้ความยินยอมโดยสมัครใจของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยและกระบวนการทำวิจัยให้แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องมีความสมัครใจที่จะร่วมมือในการให้ข้อมูล หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ยินยอมให้สัมภาษณ์ ผู้ทำวิจัยจะไม่บีบบังคับหรือกดดันให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยินยอมทำตามผู้วิจัย

3. การรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในจริยธรรมของการทำวิจัย การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่มีความประสงค์ที่จะใช้ชื่อจริง ผู้วิจัยต้องไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. ผู้วิจัยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล สิ่งที่ผู้วิจัยควรคำนึงถึงคือความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลมีความสะดวกด้านเวลาและสถานที่อย่างไร ที่จะสามารถเอื้อให้เกิดความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่างๆ แก่ผู้วิจัย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในนำเสนอผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการจัดลำดับในการนำเสนอเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนมัสยิดมหานาค
2. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
3. ปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
4. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัสยิดมหานาค
5. ข้อเสนอแนะจากตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับบริหาร, เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปฏิบัติการ, ผู้นำทางศาสนา, ผู้นำชุมชน, กรรมการชุมชน, อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาياهเสพติดด้วยตนเอง และตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนมัสยิดมหานาค

ชุมชนมัสยิดมหานาคเป็นหนึ่งใน 15 ชุมชนของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เริ่มมีประชาชนเข้ามาตั้งรกรากเป็นระยะเวลากว่า 100 ปี ชุมชนมัสยิดมหานาคได้ถูกจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2536 การปกครองในชุมชนในชุมชนมัสยิดมหานาคจะมีคณะกรรมการชุมชนจำนวน 20 คน ดูแลและบริหารงานต่างๆ ภายในชุมชน โดยมีวาระการดำเนินงาน 2 ปี มีประธานชุมชน 1 คน คณะกรรมการมีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับส่วนราชการสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานทางราชการอื่นๆ โดยใช้การเลือกตั้ง และมีผู้นำทางศาสนาคืออิหม่ามซึ่งเป็นบุคคลที่คนในชุมชนให้ความเคารพเป็นอย่างมาก

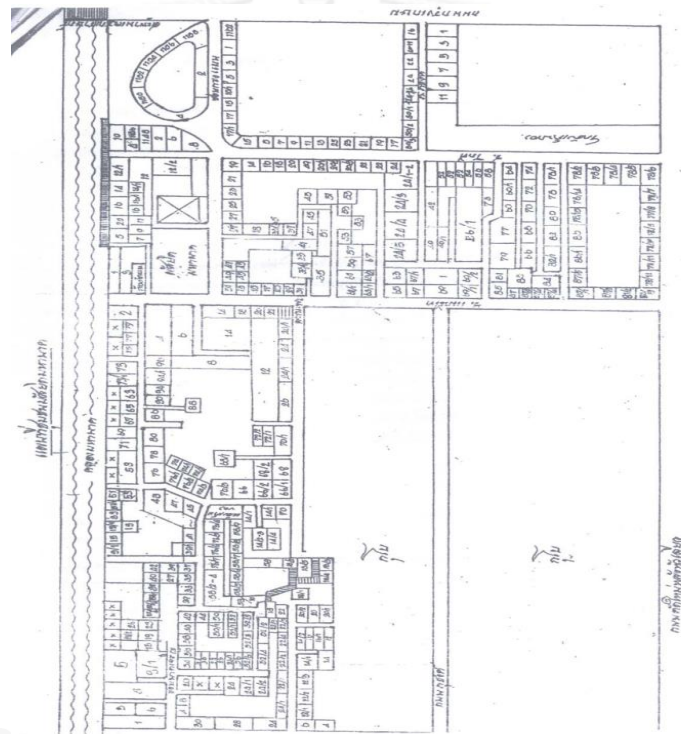
1.1 สภาพทั่วไปของชุมชน

ภายในชุมชนมัสยิดมหานาคมีสภาพบ้านเรือนทั่วไปปลูกชิดกันมาก ลักษณะของบ้านเรือนมีทั้งตึกแถวและบ้านไม้ โดยส่วนมากจะเป็นบ้านไม้สองชั้นซึ่งปลูกติดกันมีความหนาแน่นเป็นอย่างมาก ในส่วนของการครอบครองที่ดินสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของกรมธนารักษ์และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ดินบางส่วนเป็นของเอกชน โดยพื้นที่

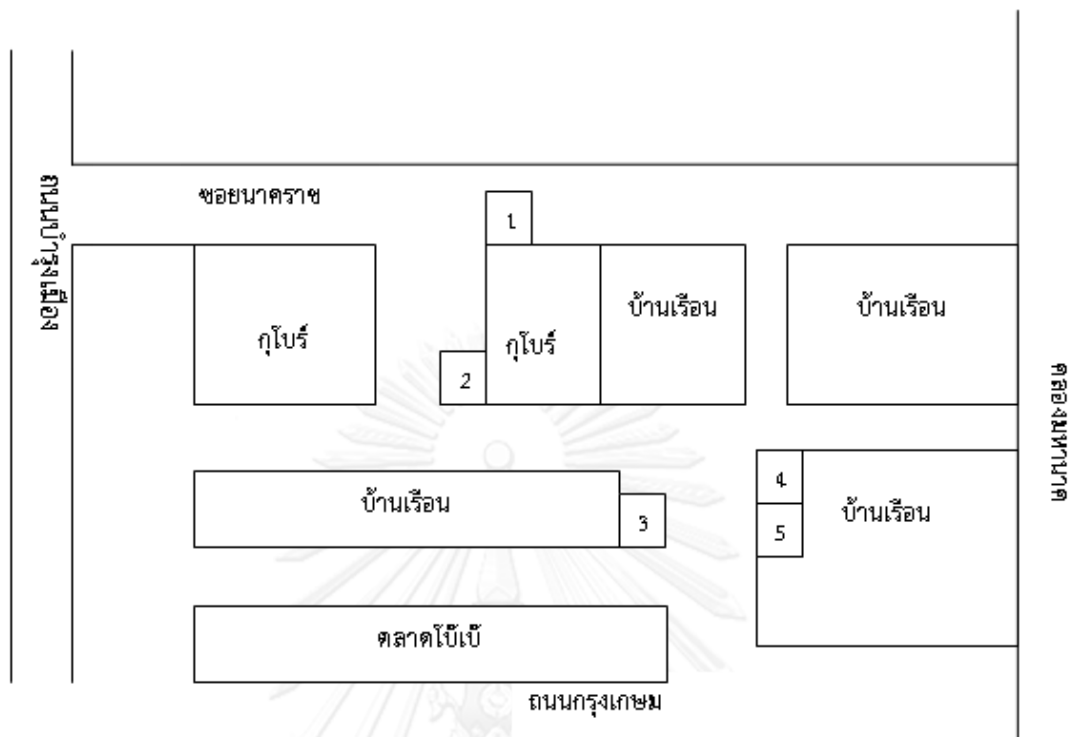
ทั้งหมดของชุมชนมีประมาณ 23 ไร่ 67 งาน ซึ่งมีพื้นที่ที่ใช้เป็นสุสานประมาณ 18 ไร่ และที่อยู่อาศัยประมาณ 5 ไร่

1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ชุมชนมัลลียิมมทานาคตั้งอยู่ใกล้กับตลาดโบ้เบ้ ชุมชนจะอยู่หลังมัลลียิมมทานาค มีอาณาเขตทิศเหนือติดกับคลองมหานาค ทิศใต้ติดกับถนนสุขุมวิท ทิศตะวันออกติดกับถนนสุขุมวิท และทิศตะวันตกติดกับซอยนาคราช โดยมีชุมชนใกล้เคียง คือ ชุมชนวัดโสมนัส ชุมชนวัดสุนทรธรรมทาน ชุมชนจักรพรรดิพงษ์ และชุมชนวรจักร

แผนที่ชุมชนมัลลียิมมทานาค

ภาพที่ 8 แผนที่ชุมชนมัสยิดมหาธาตุ

1	สถานีประชาอาสาพิทักษ์ย่อย	2	ศูนย์กีฬาชุมชนวิทยา
3	โรงเรียนบำรุงอิสลาม	4	สถานีประชาอาสาพิทักษ์
5	มัสยิดมหาธาตุ		

1.3 จำนวนประชากรและลักษณะสังคม

ในปัจจุบันชุมชนมัสยิดมหาธาตุมีจำนวนทั้งสิ้น 470 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 1,384 คน แบ่งเป็นเพศชาย 672 คน และเพศหญิง 712 คน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิดมหาธาตุตั้งอยู่ด้านหน้าชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของคนในชุมชน มีโรงเรียนบำรุงอิสลามซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนก็เป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่สำคัญ โดยเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาและสอนศาสนาในช่วงเย็นด้วย สำหรับระดับการศึกษาของคนในชุมชนมีทั้งผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถม มัธยมศึกษา ปวช. ปวส. ปริญญาตรี และปริญญาโท จากมากไปน้อยตามลำดับ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น ค้าขาย, รับจ้าง, รับราชการ, ประกอบธุรกิจส่วนตัว, ลูกจ้างบริษัท เป็นต้น

1.4 สภาพปัญหาในชุมชน

1) ปัญหาอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรมที่เป็นปัญหาสำคัญของชุมชนมัสยิดมหานาค คือเรื่องยาเสพติด ซึ่งมีทั้งผู้ค้าและผู้เสพในชุมชน ประชาชนในพื้นที่จึงมีความเป็นกังวลกับปัญหานี้เป็นอย่างมาก ประชาชนจึงเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในชุมชน ปัญหาต่อมาคือการลักขโมยในชุมชน เช่น การจี้แฉะเครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ และการถูกวิ่งราวทรัพย์สินซึ่งผู้กระทำความผิดและเหยื่อเป็น คนนอกชุมชน การขโมยรถจักรยานยนต์ซึ่งเกิดจากบุคคลภายนอกเช่นกัน และปัญหาการพนันซึ่งมีทั้ง คนในชุมชนและคนนอกชุมชน จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนได้กล่าวถึงปัญหายาเสพติด ซึ่งแต่เดิมเป็นปัญหาที่ค่อนข้างรุนแรง เพราะมีการขายยาเสพติดในชุมชนกันอย่างโจ่งแจ้ง แต่ส่วนมาก ผู้ค้าจะเป็นบุคคลที่มาจากชุมชนอื่น

“...เดินซื้อขายกันเหมือนเดินซื้อบนถนน เมื่อก่อนนะ แต่ส่วนมากจะเป็นคนนอกเข้ามา...”

(ปฏิคม, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

แต่หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์และการดำเนินโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงส่งผลให้ปัญหาด้านยาเสพติดลดความรุนแรงลง และปัญหาการลักขโมยก็ ลดลงเช่นกัน ในส่วนของปัญหาการพนันเป็นปัญหาที่จัดการค่อนข้างลำบากยังคงต้องหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการปัญหานี้

“...อาชญากรรมในนี้คิดว่า คิดว่ามันไม่ค่อยมีเท่าไร จะมีก็พูดกันตรงๆ ก็พวกยาเสพติดและการพนัน ยาเสพติดกับการพนันจะเยอะ ไอ้เรื่องลักขโมยนี้น้อย น้อยมาก ถ้าเราควบคุมเราดูแลนี้จะ น้อยมาก จะไม่ค่อยมี แต่อันนี้เราควบคุมไม่ได้การพนัน เพราะเราเคยพูดเคยนั้นแล้ว เขาหันมาพูดเอา เงินมา เอาเงินนำมาเล่นหน่อย เราก็โอเคจบ เขาย้อนอย่างเงี้ยเราก็จบสิ เอาเงินนำมาเล่นหน่อยเราก็ อึ้งเลย ไอ้เราเนี่ยเตือนเขาสอนเขาด้วยความหวังดี เขาก็ไม่ฟัง...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

“...บางที่การพนันก็มีทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เล่นกันโล่งๆ เล่นไพ่ เป็นทั้งคนในชุมชนข้างในและ ข้างนอก...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

2) ปัญหาจุดต่อแหลมในชุมชน

จุดต่อแหลมในชุมชนซึ่งเป็นสถานที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมมี 2 แห่ง คือ บริเวณที่พื้นที่ที่ติดกับริมคลองมหานาค เนื่องจากเป็นทางสัญจรทางน้ำซึ่งอาจเป็นช่องทางที่คนร้ายใช้หลบหนี หรืออาจใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิด และพื้นที่บริเวณกุโบร์ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 18 ไร่ ในบริเวณนี้พบว่ามีเยาวชนจากแหล่งอื่นเข้าใช้เป็นแหล่งมั่วสุม

“...ด้านริมคลอง เพราะมันเป็นที่ทางขึ้นก็มาง่าย ทางส่งทางอะไรง่ายสะดวก ไม่ต้องใช้รถ ไม่ต้องใช้เรือ...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

3) ปัญหาด้านอื่นๆ

ปัญหาด้านอื่นๆ ที่พบในชุมชนคือ เด็กและเยาวชนไม่มีพื้นที่สำหรับการออกกำลังกาย เนื่องจากพื้นที่ว่างส่วนใหญ่ถูกใช้เป็นที่จอดรถ เด็กและเยาวชนจึงรวมกลุ่มกันไปเล่นกีฬาในสถานที่อื่นนอกชุมชน เช่น สนามฟุตบอลต้องเสียค่าเช่าซึ่งมีราคาสูงถึงชั่วโมงละ 450 บาท การใช้พื้นที่ในชุมชนในการเล่นกีฬาจึงเกิดขึ้นเฉพาะในวันเด็กหรือวันที่มีการแข่งขันกีฬาเท่านั้น ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ ที่พบคือ ปัญหาการว่างงาน ประชาชนมีรายได้น้อย และไม่มีอาชีพเสริม ประชากรแอบแฝง

2. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) เป็นทฤษฎีที่ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 2 ประการคือ การเป็นหุ้นส่วนเชิงพันธมิตรกับชุมชน (Community Partnerships) และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน (Problem Solving) ดังนั้นเป้าหมายสำคัญในการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน คือ การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจ (Community Involvement)

การนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งในแนวทางการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 มีจุดเริ่มต้นจากการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์ภายในชุมชนมัธยมมหานาค ซึ่งเกิดจากแนวคิดที่ต้องการให้ชุมชนมัธยมมหานาคเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและสามารถดูแลตัวเองได้ ทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 จึงได้จัดทำประชาคมติเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์ โดยประชาชนเห็นด้วยและต้องการจะเข้าร่วมโครงการ จากนั้นจึงได้มีการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปประจำการดูแลรับผิดชอบชุมชนร่วมกับประชาชนในท้องที่ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่า กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม สามารถอธิบายกระบวนการได้เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนก่อนการลงชุมชน

องค์ประกอบที่สำคัญของการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้นำตำรวจ ผู้ปฏิบัติ และชุมชน ดังนั้นเพื่อเป็นการซักซ้อมความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมของทุกฝ่ายก่อนการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ผู้นำตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงต้องมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และมีความเข้าใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่าตำรวจผู้บังคับบัญชาของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 มีขั้นตอนในการดำเนินการก่อนนำนโยบายไปปฏิบัติในชุมชน ดังนี้

2.1.1 การจัดทำโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์

แนวทางการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมัธยมศึกษาเป็นระยะเวลา 3 ปี จากนั้นจึงได้มีการทำประชาคมเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ผลจากการทำประชาคมพบว่าประชาชนในพื้นที่เห็นด้วยและสนับสนุนให้ดำเนินการโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ โดยมีแนวความคิดมาจากความต้องการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการตรวจสอบป้องกันยาเสพติดของชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารของตำรวจผู้บังคับบัญชาที่ต้องการให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเช่นกัน ด้วยเหตุนี้สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 จึงได้จัดทำโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ โดยใช้หลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

“...เราไปทำประชาคม เราไปบอกให้ผู้การท่านฟังว่าเราจะมีโครงการนี้ ท่านก็ลงไปทำประชาคมด้วยกันกับเราเองเลยนะครับ พอถึงจังหวะตอนนั้นท่านผู้การท่านก็มีความชอบในเรื่องการทำชุมชนเข้มแข็ง Community Policing อะไรอย่างนี้ ซึ่งผลักดันให้คนในชุมชนดูแลตัวเอง โดยที่ตำรวจก็เข้าไปเป็นเหมือนพี่เลี้ยงในการที่จะเข้าไปเกาะอยู่ด้วย ให้คำปรึกษาด้วยอะไรต่างๆ ท่านก็ลงไปทำประชาคมด้วยตนเองเลย แล้วก็ช่วยดูแลโครงการเกือบตลอดเลย...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,

12 กันยายน 2556)

“...ก็จังหวะว่าจะได้ผู้กำกับสน.พลับพลาไชยคนเก่า ก็เลยมาทำโครงการสถานีประชาอาสา ก็เข้าทางกับกรรมการชุมชนของชุดนั้นพอดี ก็เลยเห็นด้วย ก็เลยจับมือกับทาง สน. ดำเนินการเรื่องสถานีประชาอาสา ก็จน ณ ปัจจุบันนี้มีสถานีย่อยเพิ่มขึ้นมา ก็ได้งจากคนในชุมชนเลย สน.พลับพลาไชยเลย...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

2.1.2 การคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานสำรวจผู้รับใช้ชุมชน

การคัดเลือกผู้ที่จะมาปฏิบัติงานสำรวจผู้รับใช้ชุมชนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะส่งผลต่อความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ที่ทั้งแง่บวก และแง่ลบซึ่งจะมีผลต่อภาพลักษณ์ต่อสถาบันตำรวจ ดังนั้นจึงต้องคัดเลือกผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น มีความเข้าใจในงานบริการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะด้านการประสานงาน และการให้คำปรึกษาแก่ประชาชน โดยแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ เป็นต้น จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชา สน.พลับพลาไชย 1 ใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานสำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทำงานกับชุมชนมาก่อนและจะต้องเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยสามารถเข้ากับชุมชนได้
- (2) เป็นบุคคลที่คนในชุมชนมีความไว้วางใจ และปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนนั้นๆ มีความสนิทสนมกับคนในพื้นที่ จะทำให้สามารถเข้าไปใกล้ชิดกับประชาชนได้เร็วยิ่งขึ้น
- (3) เป็นผู้ที่มีความอาวุโส อายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป ซึ่งมีภาพลักษณ์ของความเป็นผู้ใหญ่ และมีความน่าเชื่อถือ
- (4) เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสีย

จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อตรวจเยี่ยมชุมชนร่วมกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนในชุมชนมัธยมขนาด พบว่าตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความสนิทสนมกับคนในชุมชนทุกเพศทุกวัย สังเกตได้จากการทักทายและภาษาที่ใช้ในการสนทนาซึ่งแสดงถึงความสนิทสนม ตลอดจนเด็กๆ ในชุมชนที่กล่าวทักทายและพูดคุยกันอย่างคุ้นเคย ซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยส่งผลต่อภาพลักษณ์ของตำรวจในภาพรวม นอกจากนี้ ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังมีทักษะในการประสานงานและสามารถจัดหาแหล่งสนับสนุนเงิน อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อมาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การจัดหาอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายให้เด็กในชุมชนเพื่อไปแข่งขันกีฬา

“...คือตำรวจผู้รับใช้ชุมชนนี้ ถึงเขาเป็นฝ่าย ป. (ป้องกันปราบปราม) เขาก็ทำงานด้านชุมชนอยู่แล้ว...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

“...พอบอกว่าจะมีการแข่งกีฬาเล่นกีฬา แยก (ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน) ไปหาสปอนเซอร์ให้เลย ได้ชุดใส่ ได้อะไรมา และแถมได้เงินมาให้ซื้ออะไรให้เด็กมันกินด้วย อะไรด้วย ทุกครั้งไป ขอให้บอกแก่ทันที ถ้าในชุมชนมีการจัดกีฬาบุคคลคนนี้จะเข้าช่วยทันที...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

2.1.3 การอบรมหลักการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือปรัชญาที่ใช้ในการทำงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเปิดใจกว้างในการรับฟังข้อคิดเห็นจากประชาชน และต้องมีทักษะในการคิดค้นวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ เพราะฉะนั้นลักษณะงานของผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงมีการกำหนดขอบเขตไว้ค่อนข้างยืดหยุ่น ด้วยเหตุนี้ก่อนเริ่มการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เจ้าหน้าที่ที่ถูกคัดเลือกจะต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการของทฤษฎี กระบวนการเข้าสู่ชุมชน วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน ซึ่งเป็นการทำให้ผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจนด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกคัดเลือกจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 2 อาทิตย์

“...ทำการอบรม ทำความเข้าใจว่าจะต้องดำเนินการยังไง วางแนวให้หมดว่ามีหน้าที่อะไรบ้างที่เข้าไปทำ...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ส่งไปอบรม เป็นหลักสูตรเลย ของตำรวจชุมชน อบรมประมาณ 2 อาทิตย์ ไปกินนอนที่นั่นเลย โครงการนี้ทั่วประเทศนะ...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

นอกจากการอบรมทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ทางด้านตำรวจผู้บังคับบัญชาจะต้องทำการชี้แจงและอธิบายถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ ที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ

“...เราก็ให้ความรู้เขาเนี่ยไปเป็นตำรวจชุมชนเราก็ต้องดูแลชุมชนของเราให้ดียังไง คืออบรมเขาก่อนว่าเขาจะดูแลเรื่องไหนบ้าง เราก็มีเรื่องยาเสพติด เรื่องการจัดสายตรวจ เรื่องการเจรจาไกล่เกลี่ยในชุมชน แล้วก็เราทำชุมชนบำบัดตนเองด้วยนะ สุดท้ายเราทำชุมชนบำบัดตนเองด้วยเรื่องยาเสพติดเป็นต้นแบบของกรุงเทพมหานครเลย...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,

12 กันยายน 2556)

ก่อนการลงชุมชนจะต้องดำเนินการสำรวจความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนในพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบภายหลังจากการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปใช้ในชุมชน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานว่าช่วยทำให้ความหวาดกลัวอาชญากรรมของ

ประชาชนลดลงได้หรือไม่ แต่การดำเนินงานในชุมชนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัยเน้นการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วน ตำรวจจึงไม่ได้มีการสำรวจความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชน แต่ได้ทำการสำรวจสถานการณ์ยาเสพติดภายในชุมชนก่อนและหลังการดำเนินโครงการ

2.2 ขั้นตอนการลงชุมชน

โครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัยได้ริเริ่มโครงการเมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 และทำการจัดตั้งสถานีอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 และมีสถานีประชาอาสาพิทักษ์ 2 แห่ง คือ สถานีหลักตั้งอยู่ภายในชุมชน และสถานีย่อยอยู่บริเวณ ด้านหลังชุมชน ในการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับอาสาสมัคร ในการขับเคลื่อนสถานี โครงการนี้เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน อาชญากรรมด้วยตนเอง โดยมีการจัดตั้งสายตรวจประชาชน (Citizen Patrols) คืออาสาสมัครพิทักษ์ ชุมชนผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนในการออกพื้นที่เพื่อคอยรักษาความปลอดภัยในชุมชน และสถานีตำรวจ นครบาลพลับพลาไชย 1 เป็นแห่งแรกที่คิดริเริ่มโครงการนี้

สถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนจึงเปรียบเหมือนกับสถานีตำรวจชุมชน (Neighborhood Ministrations) ดังนั้นในการบริหารงานของสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัยมีลักษณะการบังคับบัญชาคล้ายกับสถานีตำรวจ กล่าวคือมี ประธานชุมชนทำหน้าที่เป็น หัวหน้าสถานี, รองหัวหน้าสถานี, รองหัวหน้าสถานีฝ่ายปฏิบัติงาน และมีอาสาสมัครที่จะปฏิบัติหน้าที่ ออกตรวจตราเฝ้าระวังอาชญากรรมและยาเสพติด ตั้งแต่เวลา 20.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. การออก ตรวจของอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนจะใช้ทั้งการเดินเท้าและรถจักรยานเป็นพาหนะออกตรวจตาม บริเวณทั่วไปในชุมชนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัย บริเวณด้านหน้าและด้านหลังของชุมชน รวมไปถึงด้านข้าง ชุมชนเลียบบดลองมหานาค บริเวณกุโบร์หรือสุสาน และศูนย์กีฬาของชุมชน โดยใช้วิทยุในการ ติดต่อสื่อสารระหว่างอาสาสมัคร ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะเข้าประจำการและร่วมออกตรวจในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ หรือในวันอื่นๆ ที่มีเหตุเร่งด่วนที่ได้รับแจ้งจากอาสาสมัคร การดำเนินงานของสถานี ประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัย อาสาสมัครจะดำเนินการด้วยตนเอง ตำรวจจะทำหน้าที่เป็น ผู้สนับสนุนหรือเป็นพี่เลี้ยง โดยทำหน้าที่ในการจัดตารางการเข้า เวยยามของอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน ในวันที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไม่ได้เข้าไปประจำการที่สถานีจะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ แทนในการรับเรื่องร้องเรียนและการแจ้งเหตุต่างๆ จากประชาชน

บทบาทหน้าที่ของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนนอกจากการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับ อาสาสมัครในการขับเคลื่อนสถานี อีกหน้าที่หนึ่งคือการเข้ามาประจำการที่สถานีทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ เพื่อออกตรวจเยี่ยมและพบปะกับประชาชน พร้อมทั้งการรับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษา รวมไปถึงการช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้กับชุมชนด้วย ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะถูกบันทึกลงในสมุดประชุม อาสาพิทักษ์ชุมชนและรับแจ้งข่าวและแจ้งเหตุของประชาชน โดยมีรายละเอียดของลักษณะปัญหาที่ พบและการให้คำปรึกษา เช่น ปัญหาเรื่องยาเสพติดในชุมชนซึ่งมีทั้งผู้ค้ารายย่อยและผู้เสพในระดับ

ปานกลาง ปัญหาอาชญากรรม เช่นรถจักรยานยนต์หาย การจัดแวงเครื่องซักผ้าแบบหยอดเหรียญ และในปัจจุบันพบว่ามีปัญหาเรื่องประชากรแอบแฝง บุคคลต่างด้าวทั้งชาวพม่าและชาวเวียดนามเข้ามาพักอาศัยในชุมชน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ชาวบ้านต้องการให้แก้ไข และปัญหากล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ของชุมชนชำรุดเสียหายต้องได้รับการซ่อมบำรุง นอกจากนี้ยังรับผิดชอบเรื่องการไกล่เกลี่ยการแก้ปัญหาการแตกความสามัคคี เช่น การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

“...เขาเข้าไปแล้วก็ให้เขาไปสร้างชุมชนมี setting ขึ้นมาเป็น เหมือนกับเป็นสถานีย่อยๆ ของเราอีกหนึ่งสถานี แปลงจากกรรมการชุมชนซึ่งมีประธานชุมชน รองประธาน ให้มาเป็นผู้กำกับ หัวหน้าสถานี เป็นฝ่ายสายตรวจเป็นอะไรพวกนี้ ให้เขามีความรู้สึกว่าได้เป็นสถานีตำรวจ เราถึงได้เรียกว่าสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชน เราเป็น สน. แรกที่ทำตรงจุดนี้...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

เนื่องจากการปฏิบัติงานของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือการรับใช้ให้บริการมากกว่าการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นในการแก้ปัญหาบางกรณีจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น การลักรถจักรยานยนต์ การขโมยเงินจากตู้ซักผ้าหยอดเหรียญ และมีวัยรุ่นจากชุมชนอื่นเข้ามามั่วสุมในบริเวณกุโบร์ จึงต้องประสานงานให้สายตรวจจากฝ่ายป้องกันและปราบปรามเข้ามาช่วยตรวจตราตามจุดล่อแหลมต่างๆ เป็นกรณีพิเศษร่วมกับอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน และการประสานงานกับฝ่ายจราจรเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเมื่อมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน รวมไปถึงการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน ดังนั้นการแก้ปัญหาอาชญากรรมตลอดจนการรับใช้ให้บริการประชาชนจึงเกิดจากการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกฝ่าย

“...คือตำรวจที่อยู่ในชุมชนที่ลงไปทำกิจกรรมต่างๆ เนี่ย เราลงเองด้วยเลย ตัวเราก็ลงไปเองเลย รอง ผกก.ป. ก็ลงเองทุกอย่าง ทุกสายงานลงไปช่วยหมดเลย มีปัญหาด้านไหนเราก็ช่วยกันแก้ไขเลย...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

นอกจากนั้นสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ยังมีการปฏิบัติงานร่วมกับหลายหน่วยงาน คือ สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กก.ตร.สน.พลับพลาไชย 1 สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ศูนย์บริการสาธารณสุข 20 สำนักงานอนามัย สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เมื่อเข้าสู่ชุมชนจึงสามารถแบ่งขั้นตอนได้ดังนี้

2.2.1 การค้นหาผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา

การทำความรู้จักกับผู้นำของชุมชนถือได้ว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ เพราะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติงานได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังเป็นการลดความหวาดระแวงจากคนในชุมชนได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมัสยิดมหานาค ซึ่งส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ผู้นำทางศาสนาจะเป็นที่เคารพและนับถือของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น นอกจากการทำความรู้จักกับผู้นำชุมชนแล้ว ตำรวจจะต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้นำทางศาสนา เช่น อิหม่าม คณะกรรมการมัสยิด เป็นต้น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำของชุมชนจะช่วยส่งผลให้ประชาชนมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

“...ก็ต้องไปสร้างความไว้วางใจ สร้างความสนิทสนม จนถึงจุดหนึ่งในการที่จะตัดสินใจทำขึ้นมาโดยให้เขายอมรับ โดยที่อย่างน้อยๆ เนี่ยก็ต้องมีส่วนหนึ่งของประชาชนที่เป็นแกนนำนะ หมายถึงว่าระดับคนที่เป็นตัว head ของเขาเข้าใจและอยากร่วม ไม่จำเป็นต้องเป็นทั้งชุมชนหมู่บ้านหรือเอาแค่ head เขาเห็นกับเราเดี่ยวเขาก็ไปดึงคนมาร่วมกับเราเอง มันก็ทำได้เอง...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2556)

“...จะทำอะไรนะ พี่พูดตรงนี้เลยนะ ผู้นำต้องมาก่อน ผู้นำต้องเริ่มต้นก่อน ถ้าผู้นำไม่เริ่มต้นใครจะตาม ถ้าคนเห็น เขาเอาจริง คนเขาก็จะมา ไม่ใช่เฉพาะประธานชุมชนคนเดียว ที่นี้จะนับถืออิหม่ามมาอันดับหนึ่งเลยนะ อิหม่ามต้องมาอันดับหนึ่ง...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

การค้นหาผู้นำชุมชนของชุมชนนอกจากจะทำให้เกิดการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีไปสู่ประชาชนแล้วยังส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 มีความสะดวกมากยิ่งขึ้นและทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง ในอันดับแรกตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะแจ้งให้รายละเอียดให้ผู้นำชุมชนทราบ การประชาสัมพันธ์จะใช้วิธีการประกาศผ่านหอกระจายข่าวของชุมชน การขอความร่วมมือให้ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนเดินประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการตามบ้านเรือน

“...จะประสานกับประธานชุมชนและอิหม่ามให้ประกาศเสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์ถึง รายละเอียดของโครงการให้ชุมชนทราบ เชิญประชาชนมาร่วมเพื่อชุมชนของเราเอง...”

(ตำราวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ก็จะประชาสัมพันธ์เสียงตามสายภายในชุมชนก่อน...”

(ประธานชุมชนมัสยิดมหานาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็ส่วนมากพวกกรรมการจะเดินบอก และทางตำรวจก็จะเข้ามาประสานงานด้วย...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2556)

“...บางที่หัวหน้า (ผู้นำชุมชน) เขาจะประกาศไมค์ เป็นไมค์ลอยคอยบอกเสียงตามสายนะให้ หัวหน้าเขาพูดตามสายมันจะได้ยินทั่วกว่า”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

2.2.2 การค้นหาแนวร่วมสายตรวจประชาชน

นอกจากนั้นการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำในชุมชนยังส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการหาแนวร่วมมาปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัครเพื่อตรวจตราความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน โดยให้วิธีการหาแนวร่วมผ่านคณะกรรมการของชุมชนให้ชักชวนประชาชนที่มีความสมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสาประชาพิทักษ์

“...ให้กรรมการหาแนวร่วมให้คนละสองถึงสามคน และก็แต่งตั้งพวกนี้มาทำงานกับเราเป็นอาสา มาอบรมเรื่องระเบียบวินัย อบรมการ รปภ. มาอบรมที่โรงพัก มีการพาเข้าค่าย กระโดดหอ...”

(ตำราวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

แต่เดิมกรรมการชุมชนมัสยิดมหานาคบางคนเคยปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัครของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 มาก่อน และเมื่อได้จัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์อาสาสมัครจึงมีความประสงค์ที่จะกลับไปปฏิบัติหน้าที่ดูแลชุมชนของตนเอง

“...ส่วนหนึ่งของกรรมการชุมชน เขาก็เป็นอาสาสมัครของโรงพักอยู่แล้ว คือเป็นอาสาสมัครของโรงพักที่มาช่วยงานเราอยู่แล้ว แต่พอเราทำโครงการนี้ปุ๊บ เขาก็กลับไปช่วยงานแค่ในพื้นที่ของชุมชนตัวเอง คือ เขาก็บอกอย่างนั้นเขาก็ขอกลับมาช่วยในพื้นที่ ขอกลับไปดูแลบ้านเขาเองในชุมชนของเขาเอง...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

ประชาชนที่สมัครใจเป็นอาสาสมัครทั้งหมดจะได้รับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตน ระเบียบวินัยต่างๆ หลักเกณฑ์การปฏิบัติต่อประชาชน ทักษะด้านการตรวจค้น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง

2.2.3 การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน

การทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความไว้วางใจและลดความหวาดระแวงตำรวจ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะต้องเข้าไปฝังตัวทำงานในชุมชนเป็นระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ให้บริการชาวบ้าน รวมไปถึงการร่วมกิจกรรมต่างๆ กับคนในชุมชน เมื่อได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านจะสามารถนำไปสู่การได้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และนำมาใช้ในการปฏิบัติงานของตำรวจได้

ก่อนการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์และการส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ ทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ตำรวจทั้งในระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการได้มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนบำรุงอิสลามวิทยาซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนด้วยการสนับสนุนของ กก.ตร.สน. ในด้านต่างๆ เช่น การแจกชุดนักเรียน แจกตำราเรียน และให้ทุนสนับสนุนกิจกรรม เป็นต้น อีกทั้ง กก.ตร.สน. ยังได้เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาของโรงเรียนบำรุงอิสลามวิทยาด้วย

“...คือเราเริ่มไปตั้งแต่เราเข้าไปส่งสภา กก.ตร. เราเข้าไปเป็นที่ปรึกษาของโรงเรียนอิสลาม เพื่อที่จะให้เขาดูแลเด็กของเขา ลูกหลานเขาในการเรียนหนังสือ ซึ่งประธาน กก.ตร. เราก็มี่ศักยภาพ เรื่องการเงิน ก็ไปสนับสนุนเรื่องเงิน เรื่องนั่นเรื่องนี้ เรื่องชุด กก.ตร. เรานี้ไปให้ชุดนักเรียน ไปให้ตำรา การเรียน จนพ่อแม่เขาคุ่นชินกับเราเลยว่าตำรวจนี้มีแต่มาให้...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

นอกจากนั้นยังมิได้สร้างความคุ้นเคยกับประชาชนด้วยการลงไปตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ โดยตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชาจะให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน เช่น อิหม่าม ประธานชุมชน เป็นต้น เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความเคารพนับถือซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินโครงการต่างๆ ภายในชุมชนและแนวโน้มการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน การออกตรวจเยี่ยมบ่อยครั้งจะเป็นการสร้าง ความไว้วางใจทำให้ประชาชนและตำรวจเกิด

ความสนิทสนมคุ้นเคยกัน อีกทั้งพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 มีขนาด 2.5 ตารางกิโลเมตร และชุมชนอยู่ไม่ไกลจากสถานีตำรวจจึงไม่ทำให้เกิดอุปสรรคในการลงไปตรวจเยี่ยม

“...เพราะว่าต้องเข้าใจว่าโรงพักเรามันมีแค่ 2.5 ตารางกิโลเมตร มันเล็กๆ ชุมชนก็อยู่แค่ ขั้บรถไปก็ผ่านไปผ่านมา เราก็แว็บ บางทีไปประชุมไปอะไรกลับมาเราก็แวะไปทักทายกับอิหม่าม กับอะไรต่างๆ...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เมื่อเริ่มเข้าไปปฏิบัติงานในชุมชน ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชน จะต้องรู้จักพื้นที่ทั้งหมดและทำการแนะนำตัวโดยการแจกนามบัตรของตนเองให้กับทุกครัวเรือน (Door-to-Door) เพื่อบอกวัตถุประสงค์ให้ชาวบ้านทราบว่าเข้ามาในชุมชนเพื่อปฏิบัติหน้าที่อะไร และการสอบถามข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ เช่น ชื่อ, ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าว มาทำเป็นทำเนียบชุมชน

“...เราต้องรู้จักพื้นที่ทั้งหมด มีกี่ตารางวา คนมีกี่คน เพราะผมเนี่ยต้องแนะนำตัว มารับผิดชอบ มาช่วยเหลือที่นี่ แล้วก็แจกนามบัตรทุกบ้าน ขอเบอร์โทรศัพท์ ชื่อ ที่อยู่ทั้งหมด เพื่อจะทำทำเนียบชุมชน...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

เนื่องจากชุมชนมัสยิดมหานาคเป็นชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลามเกือบทั้งหมด ดังนั้น ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาอิสลามในเบื้องต้น เช่น การปฏิบัติตัวเมื่อพบกัน, การละหมาด เป็นต้น รวมไปถึงข้อห้ามต่างๆ ด้วยการทำงานระหว่างชุมชนพุทธและชุมชนมุสลิมนั้นค่อนข้างมีความแตกต่างกันพอสมควร ชุมชนมุสลิมจะมีรายละเอียดที่มากกว่าในเรื่องข้อปฏิบัติทางศาสนา ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ตำรวจจะต้องรู้จักพื้นฐานและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามในเบื้องต้น เนื่องจากเป็นเรื่องที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน แต่ศาสนาก็เป็นจุดเด่นของชุมชนมุสลิมเช่นกัน เพราะการละหมาดทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสพบปะกันมากกว่าจึงทำให้เป็นชุมชนที่เหนียวแน่น ถ้าตำรวจสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนได้แล้ว การปฏิบัติงานในชุมชนทั้งสองแบบจึงแทบไม่มีความแตกต่างกัน

“...ถ้าเราเข้าถึงจริงๆ ไม่แตกต่างกันเลย กลับมีจุดแข็งด้วยเพราะเขามีศาสนาในการที่จะยึดเหนี่ยว...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

“...เราต้องศึกษาไปว่าเวลาเจอตัวเขาจะทำอะไรกัน กระทบกันยังไง บางที่ต้องไปนั่ง กระทบกับเขาบางอย่างก็ ไปนั่งกับเขาด้วย เพื่อเราต้องการรู้ แล้วทำไมไม่ใช่ทะเลาะทะเลาะไม่ได้นะ...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...คือข้อปฏิบัติเขามั่นเยอะต้องรู้จักวิธี ทำยังไงให้เขาไว้ใจตำรวจนั่นแหละ...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

โดยปกติความขัดแย้งย่อมมีอยู่ในทุกชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ รวมไปถึงเรื่องการเมืองซึ่งในปัจจุบันนี้มีการแบ่งสีแบ่งข้างกันอย่างชัดเจน ดังนั้นตำรวจที่ทำงานในชุมชนจะต้องปฏิบัติตัวเป็นกลางและยึดหลักการทำงานโดยการให้บริการและช่วยเหลือประชาชนทุกฝ่ายด้วยความจริงใจ ในช่วงแรกของการทำงานทำให้ตำรวจประสบกับปัญหาในเรื่องนี้เช่นกันจึงเป็นผลให้การทำงานค่อนข้างมีความยากลำบากเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เกิดความเข้าใจว่าตำรวจจะเข้ามาเพื่อทำเรื่องการเมือง ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจกับประชาชนพอสมควร ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวแบบพี่น้องในการแก้ไขเรื่องนี้ เนื่องจากแต่เดิมตำรวจผู้รับใช้ชุมชนท่านนี้เคยทำงานในด้านการหาข่าวมาก่อนจึงมีความสนิทสนมกับคนในชุมชนมัศยิมมานานเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และบางคนรู้จักตั้งแต่ยังเป็นเด็กจนถึงปัจจุบัน โตเป็นผู้ใหญ่และมีครอบครัวแล้ว ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน (Community Involvement) ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะต้องให้ความเคารพแก่ทุกฝ่ายประชาชนจะได้เกิดความไว้วางใจตำรวจ และจะนำไปสู่การเป็นพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนในการแก้ปัญหาของชุมชนต่อไป

“...ต้องไปศึกษาไปทำความเข้าใจสภาพชุมชน ไปทำความเข้าใจว่าชั่วไหน ชั่วไหน กรรมการเก่า กรรมการใหม่ นี่เขามีสองชั่วเหมือนกันนะฮะมัศยิมนี้ เพราะตอนที่ผมเข้าไปทำมันเป็นการเปลี่ยน การเลือกตั้ง กลุ่มเก่าแพ้ กลุ่มใหม่เข้ามาบริหารแทน มันก็มีปัญหาขัดแย้งเรื่องพวกนี้อยู่เหมือนกัน แต่ถ้าเราเข้าใจมันเราก็เข้าทั้งสองฝ่าย โดยที่เราไม่ได้มาเพื่อที่จะมาทำเรื่องการเมือง เรามาเพื่อพัฒนาชุมชน ถ้าทุกฝ่ายเข้าใจมันก็อยู่กันได้...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

“...ชุมชนอิสลามเขาแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย มันก็มีสองสีใจ ตอนนี้นั้นมีสองสีใจใหม่ เป็นเรื่อง การเมืองด้วย ก็กว่าที่เราจะเข้าไปเนี่ย โอ้โฮเหนื่อย ก็อาศัยคนตั้งแต่เล็กๆ คู่กันเคยกับเรา พี่ชื่อนะอันนี้ มันหนัก เบาหน่อยไว้วัย มาช่วยพี่หน่อย...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...คนไม่ค่อยไว้ใจตำรวจเท่าไร มันเป็นเรื่องการเมืองด้วย เราก็เลยยากขึ้น เขากลัวว่าเรา จะไปทำเรื่องการเมืองด้วย...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

นอกจากการให้บริการแก่ประชาชนแล้ว การให้ความช่วยเหลือและการเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ เป็นอีกหนึ่งภารกิจที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและทำให้เกิดการยอมรับจาก ชาวบ้านว่าตำรวจก็คือส่วนหนึ่งของชุมชนเช่นเดียวกัน จากการสัมภาษณ์และการศึกษาข้อมูลเอกสาร พบว่า ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าร่วมในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น กิจกรรมวันเด็ก, กิจกรรมกีฬา ในชุมชน, กิจกรรมเรื่องป้องกันยาเสพติดและอาชญากรรม, กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน, กิจกรรมการฝึกอาชีพ และการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น เมื่อตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน สามารถสร้างความสัมพันธ์และทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจเชื่อใจตำรวจได้แล้ว ก็จะส่งผลให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจในฝ่ายอื่นๆ สามารถเข้ามาทำงานร่วมกับชุมชนได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

“...คือจริงๆ การจะดึงคนมาร่วมมือก็ต้องให้ ต้องเป็นผู้ให้ ถ้าเราเป็นผู้รับใครเขาอยากจะทำ งานกับเราไม่มีทางอยู่แล้ว...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

“...เห็นเขามีงานก็เอาของไปช่วยเขาบ้าง อะไรบ้าง ไปแจกเด็กบ้างเวลามีงาน ไปทำกิจกรรม ร่วม อย่างสมมติว่ามีคนเขาตายเนี่ย เขาฝัง เราต้องไปร่วมพิธีบ้าง เขาฝังในวันเดียว ต้องไปร่วมพิธีเขา เขาจะได้ไว้วางใจเรา ไปให้เกียรติเขา...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ทุกวันนี้เด็กเราต้องไปช่วยจัด ไปทำกิจกรรมร่วมกับเขา กิจกรรมมีหลายอย่าง...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

2.2.4 การค้นหาปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบของชุมชน

ภารกิจหลักของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเมื่อเข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนคือ การเข้าประจำการที่สถานีประชาอาสาพิทักษ์เพื่อรับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษาต่างๆ กับประชาชน และอีกหนึ่งหน้าที่ที่สำคัญคือ การออกตรวจเยี่ยมประชาชนคือการพบปะแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน ทำให้ตำรวจได้มีโอกาสพูดคุยและพบปะกับประชาชน เพื่อสอบถามถึงความเป็นอยู่ทั่วไปและปัญหาอาชญากรรม รวมไปถึงความไม่เป็นระเบียบของชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติตัวเหมือนกับเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเข้าหาประชาชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน เหมือนกับเป็นคนในชุมชนที่จะต้องรู้จักและสนิทสนมกัน ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามหลัก Personalized ซึ่งเป็นข้อหนึ่งในหลักการที่สำคัญของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน 9 ประการ และผลลัพธ์ที่ได้คือข้อมูลปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบของชุมชน รวมไปถึงความต้องการต่างๆ ของประชาชนที่อยากให้ตำรวจช่วยเหลือ

“...อย่างผมเข้าไปเนี่ย ไม่ใช่ไปทักทายตามบ้านอย่างเดียว และก็จะได้ดูด้วยว่าจุดไหนเป็นจุดล่อแหลมบ้าง ที่จะต้องเกิดอาชญากรรมตรงไหน เราต้องเดินสำรวจด้วยนะ ไม่ใช่นั่งอยู่ในโต๊ะทำงานก็ต้องพบปะ เป็นไงบ้างป้า เป็นไงบ้างอา ป่วยไข้อะไรไหม ถ้าเป็นหนักผมเรียกหมอเขามาหาหนะ...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ดูแลเหมือนเป็นพี่เป็นน้อง ต้องทำให้ถึง ไม่ถึงไม่สำเร็จ...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

จากการศึกษาพบว่าชุมชนมัธยมศึกษามีปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบของชุมชน คือ การลักขโมยซึ่งเกิดขึ้นน้อยโดยเกิดจากคนนอกชุมชนเข้ามาขโมยของ หรือคนภายนอกชุมชนถูกวิ่งราวทรัพย์ในบริเวณพื้นที่ของชุมชน

“...ปัญหาอาชญากรรมมันมีบ้าง คือนานๆ มันจะเกิดสักทีนี่ พวกของถูกขโมย แต่มันมีขโมยรถแต่ไม่ใช่คนในชุมชนนะ เป็นคนนอกชุมชนเข้ามา อย่างเช่นพม่า...”

(ประธานชุมชนมัธยมศึกษาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

ปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่คนในชุมชนมีความเป็นกังวลและห่วงใยเด็กเยาวชนในชุมชน เนื่องจากสถานการณ์ยาเสพติดก่อนการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนค่อนข้างมีความรุนแรงพอสมควร กล่าวคือมีการค้าขายยาเสพติดกันอย่างโจ่งแจ้ง แต่หลังจากที่ตำรวจเข้ามาดำเนินกิจกรรมภายในชุมชนเป็นผลให้ปัญหาเหล่านี้เบาบางลง

“...ถ้าปัญหาในชุมชนเลยนะส่วนมากก็จะเกี่ยวกับพวกปัญหาเยาวชน ยาเสพติด ยังมีอยู่...”

(ปฏิคม, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก่อนที่เราจะตั้งสถานีขึ้นมา เยอะและหนักมาก ก็เอาการเหมือนกัน แต่พอมีก่อตั้งสถานี ขึ้นมาก็ไม่ใช่ว่าหมด ก็ยังมีอยู่บ้างแต่ว่าลดน้อยลงมาก...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ปัญหาคือเล็กน้อยน้อย ของหาย ยาเสพติดเนี่ยมันบางเบา มีผู้เสพบ้าง ส่วนการค้า ไม่มี วิทยุร่อนยากลองอะไรอย่างนี้...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

นอกจากนั้นยังพบปัญหาประชากรแอบแฝงคือคนต่างด้าว เช่น ชาวพม่า ชาวเวียดนาม เข้ามาพักอาศัยในบ้านเช่าและบางครั้งก่อเหตุทะเลาะวิวาท ในส่วนของจุดต่อแหลม ในชุมชนคือ บริเวณภายในกูโบร์หรือสุสานภายในชุมชนซึ่งในบริเวณนี้บางครั้งพบวิทยุร่อนจากชุมชนอื่น เข้ามาจับกลุ่มมั่วสุมทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน และบริเวณท่าเรือริมคลองมหานาค

ข้อมูลที่ได้จากการตรวจเยี่ยมและพบปะกับประชาชน รวมไปถึงการรับเรื่อง ร้องเรียนต่างๆ จะต้องมีการบันทึกและทำรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเดือนละ 1 ครั้ง ในเรื่องที่ ชุมชนต้องการความช่วยเหลือหรือต้องการสนับสนุนด้านใดบ้าง พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไข

“...เราจะต้องรายงานทุกเดือนว่าได้ตรวจเยี่ยม แล้วมีปัญหาอะไรบ้าง เราก็เสนอ แล้วก็มี ปัญหาปุ๊บ ก็ต้องมีข้อแก้ไขว่าปัญหาเป็นอย่างไร เราดำเนินการอย่างไร...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

การลงไปทำงานกับชุมชนอย่างใกล้ชิดจะส่งผลทำให้ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าใจ ปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี และทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการคลี่คลายปัญหาต่างๆ ของชุมชน โดยวิธีการแก้ไขปัญหาจะไม่พุ่งเป้าไปที่การจับกุมเพียงอย่างเดียว นอกจากการออกตรวจเยี่ยมของ ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนแล้ว ในส่วนของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ก็จะมีการออกตรวจเยี่ยมชุมชน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งในบางครั้งตำรวจผู้บังคับบัญชา เช่น ผู้กำกับ, รองผู้กำกับ และสารวัตรจะร่วม ตรวจเยี่ยมชุมชนด้วย และทำการประชุมหารือกับคณะกรรมการชุมชน

2.2.5 การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา ร่วมกันนั้น ทางสถานีตำรวจได้ใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันผ่านการประชุมประจำเดือนและโครงการต่างๆ เช่น โครงการบ้านสีขาวซึ่งเป็นโครงการที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในปี พ.ศ. 2554 ชุดปฏิบัติการตามโครงการจะทำการสอบถามและทำการรวบรวมสภาพปัญหาจากคณะกรรมการชุมชนและผู้อาศัยตามสภาพความเป็นจริง และความต้องการแก้ไขปัญหามาของแต่ละชุมชน อีกทั้งยังมีการจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการโครงการบ้านสีขาวและประชาชนในพื้นที่เพื่อระดมความคิดเห็น พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน

“...คือตัวหัวหน้าสถานีเขาก็ต้องรายงานผมทุกเดือนนะครับ ก็มีรายงานขึ้นมาว่าเดือนนี้เขาทำอะไรบ้าง อะไรยังไง ในตอนที่เขามารายงานนี่ก็เป็นประชุมคณะกรรมการ...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2556)

“...ก็เรียกมาประชุม เราก็มาอบรมต่างๆ ก็จะทำยังไงกันช่วยให้ชุมชนเราดีขึ้นจะทำไม ให้ทุกคนให้ออกความคิดเห็นมา ไซ้ไหม อันไหนดีก็ตั้งไป 1 2 3 4 ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง แล้วต้องช่วยกัน...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ก็มีไปประชุมที่ สน. ครับ ทางสน.ก็จะเชิญ กรรมการไปประชุม และไปอบรมด้วยครับ ไปฝึกปฏิบัติอาสา...”

(ประธานชุมชนมัธยมทานาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับทราบปัญหาหรือความต้องการด้านต่างๆ จากทั้งรายงานและการประชุมร่วมกัน จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากทั้งสองฝ่าย เป็นผลทำให้มีแนวทางการแก้ปัญหาและเกิดการสนับสนุนได้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

“...เขาอยากได้กล้องวงจรปิดติดในชุมชนเราก็ไปหามาให้ เขาอยากจะมีที่ทำการเราก็ไปติดต่อ กทม. มาให้ ก็ที่เป็นตู้ปลอกของ กทม. เขาก็แบ่งมาให้ว่าส่วนนี้เอามาเป็นที่ทำการของสถานี ตรงนี้ เขาบอกเขาอยากได้มีตุ้ยยามเพิ่มผมก็ไปสร้างตุ้ยยามให้เขาอย่างนี้ พุดง่ายก็ถือเป็น two ways communication หมายถึงว่าทั้งเขาทั้งเราคุยกัน อยากได้อะไรเราให้ได้เราก็ให้...”

(อดีตผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบต่างๆ ในชุมชน เป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วน (Partnerships) ระหว่างตำรวจ และประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาคงส่งผลให้ปัญหาได้รับการแก้ไขที่ตรงจุดและตรงตามความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับประชาชนในพื้นที่แล้ว ทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ยังได้เชิญหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อหามาตรการแก้ไขปัญหาด้วย ตัวอย่างเช่นการดำเนินโครงการเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ร.1 พัน 1 รอ., ศูนย์บริการสาธารณสุข 20, สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย, สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, กต.ตร.สน.พลับพลาไชย 1 เป็นต้น

“...โครงการนี้มันมี ป.ป.ส. กทม. กระทรวงยุติธรรม ทหาร และเขตป้อมปราบ สาธารณสุข เขาจะมาร่วมกับเรา คือร่วมประชุมเลย คือโครงการนี้มันมีอยู่ตรงนี้เขามาช่วยเรา เราเป็นแม่งาน...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

ในส่วนของ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และความไม่เป็นระเบียบของชุมชนมีสยิตมหานาคันนั้น ทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้ดำเนินการผ่านโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1) ปัญหายาเสพติด

การรวบรวมข้อมูลปัญหาอาชญากรรมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนพบว่า เป็นปัญหายาเสพติดคือปัญหาเร่งด่วนอันดับแรกที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหานี้และได้ดำเนินการโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ ซึ่งสอดคล้องแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2554 ตามนโยบาย 5 รั้วซึ่งประกอบด้วย รั้วครอบครัว รั้วชุมชน รั้วสังคม รั้วโรงเรียน รั้วชายแดน จึงกลายมาเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการบ้านสีขาวซึ่งใช้มาตรการเชิงรุก 3 มาตรการ คือ มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้านการปราบปราม และมาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟูเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดและให้ชุมชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ตำรวจร่วมกับผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ร่วมกันกำหนดมาตรการทางสังคม (Social Sanction) เพื่อมาบังคับใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด กำหนดสัญลักษณ์เป็นป้ายข้อความบ้านสีขาวเพื่อติดหน้าบ้านของประชาชนซึ่งเป็นครอบครัวที่ดีไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งนี้เพื่อเป็นการแยกครอบครัวที่ดีออกจากครอบครัวที่ไม่ดีอย่างชัดเจน

โดยใช้ทั้งมาตรการทางสังคมและมาตรการทางกฎหมายควบคู่กันไป และตำรวจประสานกับผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนรับทราบถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เช่น ประธานชุมชนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัยจะใช้ออกกระจายข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบ อีกทั้งยังร่วมดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการบ้านสีขาวของชุมชนเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกบ้านสีขาวอย่างถูกต้องเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของชุมชน โดยร่วมกับผู้แทนชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยราชการ, ภาคเอกชน กต.ตร. เป็นต้น นอกจากนั้นยังได้ทำการประสานกับผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในการหาผู้เสพที่มีความสมัครใจเข้ารับการบำบัดในชุมชนที่สอดคล้องกับมาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟูด้วย ในระหว่างดำเนินโครงการจะมีการจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการโครงการบ้านสีขาวและประชาชนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานความคืบหน้าของโครงการและร่วมกันระดมความคิดเห็นและกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป และประชาชนยังได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนของการประเมินผลซึ่งดำเนินการอย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้งและหลังโครงการสิ้นสุด

ในการดำเนินการเชิงรุกเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการการบำบัดฟื้นฟู ทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 จึงได้จัดทำโครงการชุมชนบำบัดตนเอง คืบคนดีสู่สังคม ซึ่งได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2554 – 31 สิงหาคม พ.ศ. 2554 เป็นการดำเนินงานระหว่างตำรวจและสถานีประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัย โดยหัวหน้าสถานีประชาอาสาพิทักษ์จะทำการเจรจากับผู้เสพให้เข้าร่วมโครงการ และตำรวจจะชี้แจงให้ครอบครัวของผู้เสพทราบว่า จะไม่มีการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้เสพเพราะถือว่าผู้เสพคือผู้ป่วยที่จะต้องได้รับการรักษา ในส่วนของการบำบัดมีการดำเนินงานร่วมกับศูนย์บำบัดยาเสพติดของกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่จะเข้ามาบำบัดผู้เสพภายในชุมชน ซึ่งทำให้ผู้เสพสามารถทำงานและดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนได้ตามปกติโครงการนี้มีผู้เสพสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 คน สามารถบำบัดหาย ได้ 4 คน ซึ่งทั้งหมดได้รับการรับรองจากนักจิตวิทยาศูนย์บำบัดยาเสพติดของกรุงเทพมหานคร และอีก 2 คนได้ส่งเข้าบำบัดกับทางสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และโครงการชุมชนบำบัดตนเอง คืบคนดีสู่สังคม ยังได้รับการยกย่องจากทางกรุงเทพมหานคร ให้เป็นโครงการต้นแบบให้แก่ 10 ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครนำไปดำเนินการ

จากการดำเนินงานของทั้งสองโครงการสามารถทำให้ปัญหาเสพติดภายในชุมชนลดลงและผู้เสพยาเข้าร่วมโครงการเพื่อบำบัดตนเอง เป็นผลทำให้ผู้ติดยาเสพติดน้อยหรือเบาบางลง แต่ปัญหาเสพติดยังไม่หมดไปจากชุมชน จึงได้มีการดำเนินโครงการมัธยมเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด 84 พรรษา เทิดไท้องค์ราชัน โดยมีระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือน มีนาคม 2555 ถึง เดือนมีนาคม 2556 เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางเดิม คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมโดยการกำหนดมาตรการทางสังคม (Social Sanction) และกำหนดป้ายข้อความบ้านสีขาวให้กับบ้านที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด นอกจากนั้นวิเคราะห์ปัญหาและจุดบกพร่องจากการดำเนินโครงการในครั้งก่อน เพื่อนำมาพัฒนา

วิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของยาเสพติดในชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการต่อต้านยาเสพติดในอดีตที่ผ่านมา และจัดทำบัญชีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยจำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย โดยคัดแยกผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้เสพ ออกเป็นกลุ่มๆ คือ กลุ่มเยาวชน นักเรียนนักศึกษาในชุมชน กลุ่มผู้รับจ้าง กลุ่มคนว่างงาน กลุ่มอาชีพค้าขาย ฯลฯ

การดำเนินการเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดเน้นใช้แผนการปราบปรามควบคู่กับแผนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบครบวงจรและแผนการในการใช้พิธีทางศาสนาเข้าบังคับ ในด้านการปราบปรามจะแจ้งข้อมูลข่าวสารให้อาสาสมัครตำรวจชุมชนประจำมีสียิตหรือตำรวจท้องที่ ดำเนินการปราบปรามอย่างเด็ดขาดเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน และทำให้ผู้ขายไม่สามารถอยู่ในพื้นที่ได้

“...เรื่องยาเสพติดถ้าใครมากระซิบบอกว่ามียาเสพติดตรงนี้ เราก้ไปถล่มเลยนะ ถล่มกันตึกน้ำอะไรเลย จนคนจำหน่ายที่เป็นคนจำหน่ายในชุมชนนี้ถูกจำกัดออกไป ไปอยู่ชุมชนข้างเคียง เขาก็เริ่มมีความรู้สึกที่เราทำจริงนะ เราไม่เกี้ยว เพราะประชาชนเขาจะสงสัยว่า ตำรวจนี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพวกนี้หรือเปล่า...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

ด้านการบำบัดฟื้นฟูมีการพบปะเพื่อหารือกับครอบครัว ชี้แจงขั้นตอนการบำบัดและช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ที่ผู้ผ่านการบำบัดต้องการ เช่น การฝึกอาชีพ การศึกษาต่อทั้งสายสามัญสายศาสนา และเมื่อมีผู้ติดยาเสพติดน้อยหรือเบาบางลงจะเน้นด้านการประชาสัมพันธ์ภายในชุมชน โดยการให้ผู้นำทางศาสนาชักชวนผู้เสพให้สมัครใจเข้าบำบัดรักษา ทางมีสียิตและผู้นำทางศาสนาจะทำหน้าที่เพื่อเป็นศูนย์กลางเพื่อประสานงานกับทางสถานีตำรวจ นอกจากนี้ยังมีการประชุมคณะกรรมการเพื่อปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์นำมากำหนดเป้าหมายแนวทางการรณรงค์ และวางแผนการปฏิบัติลงลึกทุกครัวเรือน อีกทั้งยังมีการจัดสัมมนาประชาชนในชุมชน ให้ข้อมูลทางวิชาการ คุณธรรมจริยธรรมที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการจุดประกายความคิดให้กับคนในชุมชนมีสียิตมหานาคเกิดความตื่นตัวและเกิดเป็นกระแสสังคมในการต่อต้านยาเสพติด

ในการปฏิบัติงานตามโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากศูนย์บริการสาธารณสุข ในการค้นหาผู้เสพจากทุกครัวเรือนเพื่อทำการตรวจปัสสาวะ จากนั้นจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เสพ และทำการชักชวนให้เข้าร่วมโครงการบำบัดด้วยตนเอง และชี้แจงกับผู้ปกครองของผู้เสพว่าจะไม่มีการจับกุม แต่จะช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดด้วยตนเอง

“...ขั้นแรกต้องค้นหาผู้เสปก่อนให้ครบ ในชุมชนนี้สกรีนเลยว่าบ้านไหนเสพ แทบจะตรวจฉีทุกบ้าน บ้านไหนมีวัยรุ่น ตรวจทุกคนมีรายชื่อทุกคน ใครคิดให้มาเสนอชื่อ เขาก็มีมาเสนอชื่อก็ให้เขา บำบัดเอง...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...พวกเราต้องเดินไปหาเขา เช่น ขออนุญาตชักชวนเขา มาเข้าร่วมโครงการกับเรา และก็จะมีการขออนุญาตตรวจปัสสาวะที่บ้าน...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็มีสำรวจตามบ้านในชุมชน และก็ตรวจปัสสาวะด้วย...”

(ประธานชุมชนมัธยมศึกษานาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็มีโครงการที่จะมาคุย มาถามว่าจะมาสมัครใจที่จะไปอดไหม เลิกไหม ก็จะพาไป ก็เรียกเขามาคุย คุยกับผู้ปกครองเขาด้วย...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ประธานชุมชน ก็จะเป็นคนจดยรายชื่อมา จะไม่มีการบังคับ จะไม่มีการขู่เชิญอะไรกัน ยินยอมพร้อมใจแล้วก็ไปคุยกับพ่อกับแม่เขา พี่บ้านนี้อาจจะยินยอมไหมที่จะให้บุตรหลานของท่านมา อดอย่างนี้ๆ ก็ต้องไปเป็นขั้นตอนไป เขาก็ยอมไป เด็กบ้านเราก็เปลกลงไปเยอะ...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

2) การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชน

การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมโดยใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อมนั้นสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาจุดล่อแหลมหรือจุดเสี่ยงในชุมชนได้ เพราะเป็นการขจัดหรือลดช่องโอกาสในการกระทำผิดของคนร้าย

ในชุมชนมัธยมศึกษานาคพบจุดล่อแหลม 2 แห่ง คือ บริเวณพื้นที่ที่ติดคลองมหานาค และบริเวณกุโบร์ซึ่งมีพื้นที่ถึง 18 ไร่ การแก้ปัญหาจุดล่อแหลมด้านริมคลองมหานาคได้มีการติดไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างในเวลากลางคืน และบริเวณทางเดินด้านอื่นๆ ในชุมชนก็มีการติดไฟฟ้าเพื่อเพิ่มแสงสว่างด้วยเช่นกัน ในส่วนของพื้นที่ในกุโบร์ซึ่งพบว่ามีปัญหาวัยรุ่นจากชุมชนอื่นเข้ามาใช้เป็นแหล่งมั่วสุมนั้น ทั้งประชาชนในพื้นที่และเทศกิจได้ร่วมกันตัดต้นไม้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นประจำ แต่เดิมมีการติดไฟฟ้าเพื่อเพิ่มแสงสว่าง แต่ปัจจุบันไม่สามารถทำได้เพราะประชาชนบางส่วนมีการคัดค้าน เนื่องจากเกรงว่าถ้าในเวลากลางคืนบริเวณกุโบร์มีแสงสว่างจะยิ่งเป็น

การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมามีส่วนร่วมได้สะดวกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งกูโบร์ซึ่งเป็นสุสานซึ่งเป็นสถานที่ที่ควรให้ความเคารพจะมีลักษณะเหมือนสถานที่พักผ่อนมากเกินไป

“...สมัยนั้นมีอยู่ แล้วมันมาโดนคัดค้านยังไม่รู้แน่ เขาว่ามันไม่ดี มันมองดูเหมือนสวนพักผ่อนไป ต้องการความสงบมากกว่า เขาบอกว่าเลยว่ ขนาดไม่มีไฟยังมีขี้จี้เลย ถ้ามีไฟมันก็ไม่เสพากันทั้งวันทั้งคืนเธอ...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

นอกจากการติดไฟฟ้าเพื่อเพิ่มแสงสว่างแล้ว ในชุมชนมัสยิดมหานาคยังได้มีการนำเทคโนโลยีกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เพื่อจัดเป็นพื้นที่ Safety Zone โดยมีการติดตั้งบริเวณทางเดินและทางเข้าออกภายในชุมชน บริเวณจุดต่อแหลมริมคลองมหานาค และมีเครื่องบันทึกข้อมูลและจอแสดงภาพอยู่ที่สถานีประชาอาสาพิทักษ์ โครงการนี้ใช้งบประมาณจากความร่วมมือของภาคเอกชน ในส่วนของการใช้ประโยชน์จากภาพที่ได้จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เช่น การดูภาพคนร้ายที่เข้ามาขโมยรถจักรยานยนต์บริเวณชุมชน แต่ในกรณีนี้ยังไม่สามารถติดตามคนร้ายได้เนื่องจากเป็นคนนอกชุมชน

“...การลักเล็กขโมยน้อย ของหาย รถจักรยานยนต์ เกิดจากความประมาท คนนอกมาขโมยแต่งตัวเหมือนมุสลิม พวกโรฮิงยา ดูจากกล้องวงจรปิด แต่ตามจับไม่ได้เพราะเป็นคนนอกชุมชน...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2556)

นอกจากนี้กล้องโทรทัศน์วงจรปิดยังช่วยยับยั้งและลดความรุนแรงในเหตุการณ์ที่กลุ่มวัยรุ่นที่เข้ามาก่อเหตุยิงคู่อริ ซึ่งเหตุเกิดบริเวณหน้าสถานีประชาอาสาพิทักษ์แห่งที่สอง ภาพที่ได้จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิดของชุมชนสามารถทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ติดตามและจับกุมกลุ่มวัยรุ่นที่ก่อเหตุได้

“...มีอยู่หนึ่งนะเล่าให้ฟัง เมื่อเร็วๆนี้เองนะ พี่นอนอยู่ตรงนั้น มันมาทาบสับกว่าคัน ควักป็นยิงปัง ปัง เรางงเลย ยิ่งเด็กในบ้านเรา มาตรงนี้สับกว่าคัน มันเอากันอย่างนี้เลยหรือเนี่ย เราก็อึ้งเลยใช้ไหม เสร็จปั๊บ คนที่ขี่มาหันมาเห็นกล้องตูมเดียว มันก็เรียกขึ้นรถเร็วมีกล้อง...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นประชาชนในชุมชนก็สามารถมาแจ้งเหตุได้ที่ ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเพื่อตรวจสอบภาพจากกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และแนะนำประชาชนให้เข้าแจ้งความที่สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 เพื่อลงบันทึกประจำวัน ตามลำดับ

“...เขาจะมาแจ้งมาที่ผม เราก็จะมาเปิดกล้องดูว่า ตรงนั้นมีกล้องหรือเปล่า เสร็จแล้วเราก็แนะนำให้ไปแจ้งความก่อน...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2556)

3) การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

การดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ (Targeting Special Groups) เช่น เด็กและเยาวชน กลุ่มเด็กที่มีเกเร ผู้หญิง คือส่วนหนึ่งในการกิจของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในชุมชนมัธยมหอนาคคือกลุ่มเสี่ยง (At-Risk-Youths) ที่อาจจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันเด็กๆ เหล่านี้ให้พ้นจากอันตรายของยาเสพติดทางมัธยมจึงได้ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสไปเข้าค่ายเพื่อทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การเข้าค่ายในช่วงฤดูร้อน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

“...มีพาเด็กไปเข้าค่ายที่อื่น เพราะของเราไม่ได้เข้าค่าย ก็ส่งไปเข้าค่ายที่นู่นที่นี้ ปีที่แล้วก็ประมาณสิบกว่าคน...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

นอกจากการส่งเด็กและเยาวชนไปเข้าค่ายทำกิจกรรมต่างๆ แล้ว ทางมัธยมยังได้มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนและกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาเป็นอนุกรรมการมัธยม เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือกิจกรรมทั้งของมัธยมและชุมชน รวมไปถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาชญากรรมและปัญหา ยาเสพติดด้วย

“...เพราะว่าเราเตรียมวัยรุ่นไว้แล้ว เมื่อก่อนเรายังไม่ค่อยได้เตรียม ไม่ค่อยได้วางไว้ เพราะพวกนี้ให้เขาทำงาน เราก็คอยดูคอยนั้น เมื่อก่อนมันเป็นรุ่นใหญ่เขาก็คงไม่ทำงานหรอก วัยรุ่นประมาณอายุยี่สิบกว่าให้เขาเป็นอนุกรรมการมัธยม ให้เขาช่วยหนึ่งเรื่องอาชญากรรม เรื่องยาเสพติดอะไรอย่างงี้ให้ช่วยกัน ก็เดี๋ยวเขาก็จะมีทำอะไรยังไง ก็เรียกมาคุยกัน ให้วัยรุ่นเขาจัดการ บางทีเขาอาจจะเอาเด็กไปเข้าค่ายช่วงฤดูร้อน...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

ในระหว่างการสอนศาสนาก็จะสอดแทรกความรู้และผลเสียของการเกี่ยวกับ ยาเสพติดซึ่งก็เป็นข้อห้ามทางศาสนาเช่นกันให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน

“...ในเรื่องวิชาศีลธรรมก็มีสอดแทรก เพราะมันเป็นข้อห้ามอยู่แล้วนี่ตามหลักศานา ยกหลักฐานที่พระเจ้าห้าม ที่ศาสดาห้าม ผลดีเป็นยังไงไม่มี ผลร้ายเยอะกว่าผลดี ทำแล้วเกิดโทษ...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

การส่งเสริมในด้านกีฬาให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนมุสลิมมหานาค เริ่มต้นจากประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเยาวชนเสพติด จึงได้จัดตั้งชมรมกีฬาขึ้นในชุมชน และนำเด็กเข้าแข่งขันในงานต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬาเพื่อความสามัคคีในวันเด็ก การแข่งขันกีฬาที่ทางเขตได้จัดขึ้นซึ่งมีกีฬาหลายประเภท คือ ฟุตบอล เปตอง วอลเลย์บอล เป็นต้น การดำเนินกิจกรรมได้รับความร่วมมือจากเด็กและเยาวชนตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่าจะมีการจัดตั้งชมรมกีฬาขึ้นมาในชุมชนแต่ปัจจุบันพบว่าลานกีฬาคือพื้นที่เดียวกับลานจอดรถ จึงทำให้เด็กๆ ไม่มีพื้นที่ว่างที่จะใช้ออกกำลังกายหลังเลิกเรียนได้ ลานกีฬาจึงถูกใช้จัดการแข่งขันเฉพาะในวันสำคัญเท่านั้น เช่น วันเด็ก การจัดกีฬาเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี เป็นต้น

การทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชนเป็นอีกบทบาทหน้าที่หนึ่งที่สำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน สำหรับการปฏิบัติหน้าที่จึงต้องเข้าร่วมในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่ชุมชนต้องการความช่วยเหลือ เช่น การเข้าไปช่วยจัดกิจกรรมวันเด็ก การจัดหาทุน เสื้อผ้า และอุปกรณ์ในการเข้าแข่งขันกีฬาซึ่งส่วนหนึ่งได้รับความช่วยเหลือจากนักการเมืองท้องถิ่น การชักชวนเด็กที่มีปัญหาให้มาเล่นกีฬา การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและได้รับความไว้วางใจจากชุมชน

“...เวลาโรงเรียนเขาจัดงานก็เข้าไป คือลูกหลานในนั้นเราเข้าไปก็ได้ใจ เพราะลูกหลานเขาเรียนในนั้น...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

4) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างประชาชนเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน จากการศึกษาพบว่าทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้มีการแต่งตั้งบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือของชุมชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กน้อยที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น กรณีการทะเลาะวิวาท หรือกรณีรถยนต์เฉี่ยวชนกัน การลักขโมย เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการที่ชุมชนดำเนินการด้วยตนเอง คณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประกอบด้วยผู้นำทางศาสนา คือ อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ครูสอนศาสนา ประธานชุมชน และตำรวจผู้รับใช้ชุมชนการที่ชุมชนสามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งโดยใช้วิธีการไกล่เกลี่ยจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและตำรวจ กล่าวคือช่วยให้ประชาชนไม่ต้องเสียเวลาและพบขั้นตอนที่ยุ่งยากเมื่อเรื่องสู่สถานีตำรวจและแบ่งเบาภาระตำรวจลดปริมาณคดีที่เป็นความขัดแย้งเล็กน้อย

“...ใช้ศาสนาในการช่วย ก็คือทางอิหม่าม ทางคอเต็บ ครูสอนศาสนาเขาอะ ก็มาเป็นกรรมการในการไกล่เกลี่ยของชุมชนเรื่องคดีต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนที่มันเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็ให้มันจบที่สถานีนี้อย่างนั้นเลย...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

“...การทะเลาะวิวาท ผัวเมียทะเลาะกัน หรือข้างบ้านทะเลาะกัน เราก็เรียกมา จะได้ไม่ต้องไปเสียค่าปรับที่โรงพัก จบตรงนี้ได้ไหม และเชิญอิหม่ามและชุดไกล่เกลี่ยเข้ามานั่งเป็นกรรมการให้มาคุยกัน เมื่อจบแล้วก็ลงบันทึกไป ก็จบลงด้วยดี...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ก็เหมือนกับเราช่วยทาง สน. เขาแรงไม่ต้องมาเพิ่มคดีเพิ่ม ก็มาไกล่เกลี่ยที่สถานีประชาอาสา ก่อน มีประธานชุมชน ตำรวจชุมชน และก็ทางมัสยิด ก็ถ้าเกิดไกล่เกลี่ยไม่ได้ก็ไปที่สน. แต่ก็ไม่เคยถึงขนาดนั้น...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็อย่างเรื่องไกล่เกลี่ย คนทะเลาะกันก็เรียกมาคุยก่อน ก่อนที่จะถึง สน. ก็ทำกันเองไกล่เกลี่ยได้ก็ไม่ต้องถึง สน. ...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

5) การแก้ปัญหาเรื่องประชากรแอบแฝง

ปัจจุบันพบว่าในชุมชนมัสยิดมหานาคมีปัญหาเรื่องประชากรแอบแฝง ซึ่งเป็นคนต่างด้าวชาวพม่าและเวียดนามเข้ามาอยู่อาศัยตามบ้านเช่าในชุมชน เนื่องจากในชุมชนมีบ้านเช่าเพิ่มมากขึ้น ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงต้องชี้แจงเหตุผลและความสำคัญในการจัดทำบัญชีรายชื่อและประวัติของผู้เช่าเหล่านี้ไว้เพื่อให้ทราบถึงจำนวนผู้เช่าที่แท้จริงและเป็นการป้องกันหากเกิดเหตุขึ้น เช่น การขโมย การทะเลาะวิวาท จะสามารถระบุหรือค้นหาผู้กระทำผิดความผิดได้ และผู้เช่าเหล่านี้จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน โดยเฉพาะเรื่องการดื่มสุราซึ่งเป็นข้อห้ามที่สำคัญ และมีการดำเนินการที่เข้มงวด หากมีผู้ฝ่าฝืนอิหม่ามจะทำการตักเตือนในครั้งแรก หากพบว่ามี การกระทำผิดอีกจะเชิญบุคคลนั้นออกจากชุมชน ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าผู้เช่าบางคนก่อเหตุทะเลาะวิวาท ในบางครั้งคนในชุมชนต้องเข้าไปช่วยไกล่เกลี่ยด้วยเช่นกัน

“อย่างบ้านเช่าต่างด้าวเข้ามาผมให้ทำประวัติไว้ เพื่อป้องกันเหตุ”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจึงทำให้ทราบว่าบทบาทหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนมัสดิคนั้นประกอบด้วย

1. การประชาสัมพันธ์และการแนะนำตนเองโดยการแจกนามบัตรของตนเองให้กับทุกครัวเรือน (Door-to-Door) เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเข้ามาในชุมชนเพื่อรับใช้และให้บริการ
2. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและทำเนียบชุมชน
3. การออกตรวจเยี่ยมและพบปะกับประชาชน 3 วันต่อสัปดาห์
4. การปฏิบัติหน้าที่สายตรวจเดินเท้าเพื่อดูแลความเรียบร้อย และตรวจสอบจุดอ่อนแหลมภายในชุมชน
5. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมวันเด็ก, กิจกรรมกีฬาในชุมชน, กิจกรรมเรื่องป้องกันยาเสพติดและอาชญากรรม, กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน, กิจกรรมการฝึกอาชีพ และการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น
6. การตอบสนองความต้องการของชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนและวัสดุอุปกรณ์ด้านกีฬา การจัดหาอุปกรณ์ดับเพลิง การประสานงานกับหน่วยงานด้านสุขภาพ
7. การจัดตารางการเข้าเวรยามให้กับอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน
8. การรับเรื่องร้องเรียน การแจ้งเหตุ และการแจ้งเบาะแสจากประชาชน
9. การให้คำแนะนำและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกับประชาชน เช่น การแก้ปัญหาเรื่องประชากรแอบแฝง
10. การปฏิบัติหน้าที่ไกลเกลี่ยข้อพิพาทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การทะเลาะวิวาท การลักขโมย เป็นต้น
11. การจัดทำรายงานปัญหาต่างๆ ที่พบในชุมชนและแนวทางที่ได้ดำเนินการแก้ไขให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกเดือน
12. การค้นหาผู้เสพยาเสพติดร่วมกับตัวแทนชุมชน และควบคุมดูแลตลอดจนประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาบำบัดรักษาผู้เสพในชุมชน
13. การเข้าร่วมประชุมประจำเดือนกับคณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน
14. การประสานงานกับตำรวจในสายงานอื่นๆ

จากการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมัสดิคนานาค ได้มีการนำแนวคิดทฤษฎีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมาประยุกต์ใช้ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 4 แนวคิดทฤษฎีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

แนวคิดและทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม	แนวทางการปฏิบัติ	โครงการและกิจกรรม
1. มุ่งต่อบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ค้ายาเสพติด, ผู้เสพยาเสพติด, เด็กและเยาวชน	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้มาตรการด้านการปราบปรามอย่างเด็ดขาดกับผู้ค้ายาเสพติดในชุมชน - ใช้มาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟูกับผู้เสพยาเสพติด โครงการชุมชนบำบัดตนเอง คีคนคตีสู้สังคม - การสนับสนุนด้านกีฬาเพื่อให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการบ้านสีขาว - โครงการมัสดิเดิลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด 84 พรรษา เทิดไท้องค์ราชัน - โครงการชุมชนบำบัดตนเอง คีคนคตีสู้สังคม - การจัดหาอุปกรณ์กีฬาสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมแข่งขันกีฬา
2. การจัดสภาพแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - การตัดไฟฟ้าให้เกิดแสงสว่างในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง - การปรับปรุงพื้นที่รกร้าง - การจัดสายตรวจประชาชน 	
3. หลักการด้านเครื่องมือป้องกันและการจัดตัวอาคารสถานที่	<ul style="list-style-type: none"> - การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ภายในบริเวณจุดเสี่ยงทางเข้าออกในชุมชน 	
4. การควบคุมทางสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดมาตรการทางสังคม (Social Sanction) ร่วมกับผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา กำหนดสัญลักษณ์เป็นป้ายข้อความบ้านสีขาวเพื่อติดหน้าบ้านของประชาชนซึ่งเป็นครอบครัวที่ไม่มีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อเป็นการแยกครอบครัวที่ดีออกจากครอบครัวที่ไม่ดีอย่างชัดเจน - การในการใช้พิธีทางศาสนาเข้าบังคับ 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการบ้านสีขาว - โครงการมัสดิเดิลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด 84 พรรษา เทิดไท้องค์ราชัน - โครงการชุมชนบำบัดตนเอง คีคนคตีสู้สังคม

ตารางที่ 4 (ต่อ) แนวคิดทฤษฎีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

แนวคิดและทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม	แนวทางการปฏิบัติ	โครงการและกิจกรรม
5. ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน และทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนตรวจเยี่ยมและพบปะกับประชาชน 3 วันต่อสัปดาห์ คือ วันจันทร์ พุธ และศุกร์ หรือในวันอื่นๆ ที่มีเหตุเร่งด่วน - เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน พิธีกรรมทางศาสนา - ให้บริการและให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆ เช่น การประสานงานกับหน่วยบริการด้านสุขภาพ การจัดหาอุปกรณ์กีฬา การจัดหาอุปกรณ์ดับเพลิง เป็นต้น - การให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาในชุมชน - การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท - ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ออกตรวจเยี่ยมชุมชน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ 	- การจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์

2.2.6 การประเมินผล

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความหวาดกลัวอาชญากรรมลดลง เกิดความรู้สึกปลอดภัยและได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจและประชาชนส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และข้อมูลการประเมินในเชิงคุณภาพของโครงการที่เกี่ยวกับยาเสพติด พบว่าประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อโครงการต่างๆ ที่มาดำเนินการนั้นทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องยาเสพติดที่ลดลง ปัญหาการลักขโมยเกิดขึ้นน้อยลงเช่นกัน จากแต่เดิมที่มีปัญหาการขโมยเสื้อผ้าที่ตากไว้ตามเรือน การลักขโมยเงินจากเครื่องซักผ้าแบบหยอดเหรียญโดยคนที่ติดยาเสพติดหรือบุคคลภายนอกชุมชน ในปัจจุบันพบว่าหลังจากปัญหายาเสพติดลดลงส่งผลให้ปัญหาการลักขโมยก็ลดลงเช่นกัน

“...น้อยลงนะ แต่ถ้าเกิดก่อนที่เราจะตั้งสถานีขึ้นมา เยอะและหนักมาก ก็เอาการเหมือนกัน แต่พอมีก่อตั้งสถานีขึ้นมาก็ไม่ใช่ว่าหมด ก็ยังมีอยู่บ้างแต่ว่าลดน้อยลงมาก...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ส่วนมากก็ว่าดี เพราะว่ามันลดไปได้เยอะ สมัยก่อนนะเสื้อผ้าตากไม่ได้เลยนะ หาย...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2556)

“...เด็กที่ติดยามันก็ลดลงนะ ที่ว่าอยากจะเลิก คือทำตัวดีกว่าเดิมนะ และก็อาชญากรรมอะไร มันก็ลดลง โขมยอะไรมันก็ลดลง มันสงบขึ้นนะ...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็จากร้อยเปอร์เซ็นต์ที่ก็หกสิบเปอร์เซ็นต์นี้ก็มีความปลอดภัย เพราะผู้ใหญ่ในแถวๆ นี้ เขาให้ความร่วมมือกับพี่มากเลย สำหรับตัวพี่มีความปลอดภัยมากขึ้นแน่นอน...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

การออกตรวจเยี่ยมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทำให้ตำรวจและประชาชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันและได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ประชาชนมีความไว้วางใจตำรวจมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความรู้สึกต่อ ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเหมือนกับเป็นบุคคลในชุมชนคนหนึ่งและมีความสัมพันธ์เหมือนพี่น้อง ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกอุ่นใจที่มีตำรวจเข้ามาดูแลชุมชน

“...รู้สึกอบอุ่น ก็ดีมีอะไรก็คุยกัน ก็ปรึกษากันได้...”

(ปฎิคม, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็เทคแคร์ดี เหมือนพี่เหมือนน้องนะ ไม่ใช่แบบว่า เอ๊ยตำรวจมา ไม่เคยคิดว่าแกเป็นตำรวจด้วย คิดว่าแกเป็นพี่ชาย และแกก็รักเราเหมือนน้อง มันแบบพี่แบบน้อง...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

นอกจากนั้นการได้ร่วมงานกับตำรวจในฝ่ายอื่นๆ ทำให้ประชาชนได้สัมผัสสภาพลักษณะในด้านการช่วยเหลือชุมชน การปฏิบัติหน้าที่ที่ใช้ความสัมพันธ์แบบพี่น้องและให้เกียรติทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตำรวจมากยิ่งขึ้น

“...ก่อนหน้านี้เราพูดกันง่ายๆ ว่าไม่ค่อยชอบเท่าไร พูดกันง่ายๆ แต่ละโรงพักมีตำรวจห้าสิบ นาย จะมีดีแค่สิบนาย นอกนั้นโหลยโทย เราพูดกันแบบว่าไม่เอา เอาไปให้เขาฟังก็ได้ ไปเปิดให้เขาฟังเลย ผมไม่กลัวด้วย อันนี้ผมไม่กลัว ผมพูดเรื่องจริง ก็มีความรู้สึกว่าเขามีความไอนั่นกันดี เขาเทคแคร์

เขาให้ความอบอุ่นกับเรา เขามาเนี่ยเขาจะให้เกียรติเราทุกครั้งเลย บางคนก็เรียกน้ำ บางคนก็เรียกพี่ ขนาดบางคนเป็นถึงผู้กองก็เรียกเราน้ำเฉย เราก็ไม่เอาไม่ต้องเรียก...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

“...เกลียดมากเมื่อก่อน เพราะมันจับเรา คือสมัยก่อนมันจับเราเพราะเราเสพใช้ไหม เกลียดมากเจอตำรวจเกลียดมาก แต่พอเราเลิกของพวกนี้มาได้ เราได้มาสัมผัสรู้สึกดีขึ้น จากเกลียดก็เป็นเฉยๆ แต่แรกๆตอนนั้นนะเกลียดมาก เกลียดเข้าไส้เลยแหละ อย่างเมื่อก่อนพี่เสพ ก็ต้องเกลียดตำรวจ เป็นของธรรมดา คือเจอกันไม่ได้ต้องไปกันคนละทาง...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็เฉยๆ นะ เมื่อก่อนมันก็ไม่มีอะไร พอตอนนี้ก็รู้สึกดีขึ้นที่เขามาดูแลในชุมชนเราให้ดีขึ้น...”

(ประธานชุมชนมัสยิดมหานาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

จากการศึกษากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน จึงสามารถสรุปขั้นตอนได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

กระบวนการ	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
1. ก่อนการลงชุมชน		
1.1 การจัดทำโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์	- การสร้างชุมชนเข้มแข็ง สามารถดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการตรวจสอบป้องกันยาเสพติดของชุมชนด้วยตนเอง	- การทำประชาคมติ สอบถามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์
1.2 การคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน	- คัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน	
1.3 การอบรมหลักการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน	- เพื่อให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน	

ตารางที่ 5 (ต่อ) กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
อาชญากรรม

กระบวนการ	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
<p>2. การลงชุมชน</p> <p>2.1 การค้นหาผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา</p> <p>2.2 การค้นหาแนวร่วมสายตรวจประชาชน</p> <p>2.3 การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน</p>	<p>- ตัวแทนของชุมชนไว้วางใจและให้ความร่วมมือกับตำรวจ</p> <p>- สร้างเครือข่ายอาสาสมัครสายตรวจประชาชน</p> <p>- ประชาชนไว้วางใจและให้ความร่วมมือกับตำรวจ</p>	<p>- สร้างความสัมพันธ์กับผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชน</p> <p>- ขอความร่วมมือจากตัวแทนชุมชนให้ชักชวนชาวบ้านเข้ามาเป็นอาสาสมัคร</p> <p>- ตำรวจผู้บังคับบัญชาเน้นสร้างความสัมพันธ์กับตัวแทนของชุมชนโดยใช้การตรวจเยี่ยม</p> <p>- ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนพบปะและตรวจเยี่ยมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ</p>
<p>2.4 การค้นหาปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบของชุมชน</p>	<p>- เพื่อให้ทราบปัญหาอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบของชุมชน</p>	<p>- แนะนำตัวโดยการแจกนามบัตรของให้กับทุกครัวเรือน (Door-to-Door)</p> <p>- ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหลักศาสนาอิสลามในเบื้องต้น</p> <p>- เข้าร่วมประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน</p> <p>- การรับใช้ให้บริการ สนับสนุน และตอบสนองความต้องการของชุมชน</p> <p>- สายตรวจเดินเท้า (Directed Patrol)</p> <p>- การพบปะแบบไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอและการออกตรวจเยี่ยม (Visiting)</p> <p>- บันทึกข้อมูลและทำรายงาน</p>

ตารางที่ 5 (ต่อ) กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
อาชญากรรม

กระบวนการ	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
2.5 การดำเนินการป้องกันและ แก้ไขปัญหาอาชญากรรม	- เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อาชญากรรมและความไม่เป็น ระเบียบของชุมชน	(Reporting) เสนอแนวทางใน การแก้ไข (Problem Solving) - ปัญหายาเสพติดใช้มาตรการ เชิงรุกและเชิงรับ - การจัดสภาพแวดล้อมใน ชุมชน - การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
2.6 การประเมินผล	- เพื่อให้ทราบถึงความ คืบหน้าและผลการดำเนินงาน ของโครงการ	- การประเมินผลในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

3. ปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วยปัจจัยหลายด้าน เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคม ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านโครงสร้างของช่องทางในการมีส่วนร่วม ความสนใจ และความห่วงกังวล ความเดือนร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น ประชาชนซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนที่อาสาเข้ามาทำงานในสถานีประชาอาสาพิทักษ์ เป็นกลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่กำเนิด มีระดับการศึกษาและประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น ครูสอนศาสนา ค้าขาย รับจ้าง และแม่บ้าน จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้เข้าร่วมปฏิบัติงานในโครงการต่างๆ รวมไปถึงปฏิบัติหน้าที่ในสถานีประชาอาสาพิทักษ์นั้นประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

3.1 ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน

ก่อนการจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์และการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติดนั้น แต่เดิมภายในชุมชนมีปัญหา ยาเสพติดที่ค่อนข้างรุนแรง ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกันในเรื่องนี้ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อลูกหลานในชุมชน จึงได้รวมกลุ่มกันเพื่อ

จัดตั้งชมรมกีฬาขึ้นเพื่อให้เด็กๆ ได้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยมีแนวคิดริเริ่มมาจาก อาสาสมัครท่านหนึ่งซึ่งในขณะนั้นยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุมชนและอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน การตระหนักถึงปัญหาและความห่วงใยเด็กๆ ในชุมชนจึงได้ทำการปรึกษากลุ่มวัยรุ่นในเรื่องการจัดตั้งชมรมกีฬา จากบุคคลที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ การจัดตั้งชมรมกีฬาจึงเป็นก้าวแรกที่ได้ทำงานให้กับชุมชน จนกระทั่งได้เข้าร่วมเป็นกรรมการและอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนตามลำดับ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนตลอดจนความสงบเรียบร้อยในชุมชน จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินเรื่องกีฬาสำหรับเด็กและเยาวชน การพาเด็กๆ เข้าแข่งขันกีฬา รวมไปถึงการดำเนินกิจกรรมร่วมกับทางตำรวจในการแก้ปัญหายาเสพติด ซึ่งสามารถชักชวนให้บุคคลที่เคยเสพยาสามารถเลิกได้ จึงทำให้อาสาสมัครท่านนี้ได้รับความเคารพและเกรงใจจากเด็กๆ ในชุมชน

“...แต่ก่อนผมก็ไม่สนใจอะไรเลยนะ ในชุมชนแต่ก่อนไม่เคยให้ความร่วมมืออะไรเลยนะ ชีวิตก็ไปวันๆ แต่ก็ได้มาสัมผัสกับเด็กในชุมชนในเรื่องกีฬา ตอนนั้นมันก็ยังไม่มียานกีฬา ผมก็ก่อตั้งขึ้นมาพาเล่นบอล เล่นกีฬา แล้วช่วงนั้นเรื่องยาเสพติดมันก็เยอะด้วยนะฮะ ก็เลยมานั่งปรึกษากัน หาทางทำชมรมกีฬาอะไรขึ้นมาสักอย่าง ให้ความสำคัญกับเด็กๆ จะได้ไม่ต้องไปมั่วสุมเรื่องเกมส์ เรื่องอะไรอย่างนี้ ถ้าไม่ทำช่วงนั้น พอเด็กเลิกเรียนมา ก็ไปร้านเกมส์ ร้านคอม...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

จากความสนใจและความกังวลส่วนบุคคล และบังเอิญเป็นความเห็นพ้องต้องกันกับบุคคลอื่นๆ จนกลายเป็นความสนใจและความกังวลร่วมกันของหลายคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนำไปสู่การรวมกลุ่มและลงมือกระทำร่วมกัน ทำให้ได้เข้ามามีบทบาทการทำงานเพื่อชุมชนและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนแล้ว อาสาสมัครท่านนี้ยังได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเป็นอาสาสมัครนอกชุมชน ในกรณีที่สถานีตำรวจต้องการกำลังช่วยเหลือเมื่อมีการจัดงานต่างๆ หรือมีการชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น

ความเป็นกังวลและห่วงใยลูกหลานในชุมชนจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น และเมื่อเล็งเห็นว่าผู้ปกครองของเด็กบางคนไม่ได้ใส่ใจบุตรหลานของตนเอง อาสาสมัครจึงต้องการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว

“...เยาวชนมันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ก็อยากช่วยเหลือคือว่า เยาวชนบางคนพ่อแม่เขาไม่เป็นหลักอย่างนี้ ก็ยังมีพวกเราหน่อย คอยดูคอยเรียกว่าเตือนได้ อะไรได้ บางคนก็เชื่อ บางคนก็พูดง่าย...”

(ปฏิคม, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

3.2 ความต้องการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

ประชาชนที่อาศัยในชุมชนมัธยมศึกษานาค โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ชุมชนมาตั้งแต่กำเนิด จึงมีความรักความผูกพันในชุมชนของตนเอง เมื่อมีโครงการที่จะช่วยส่งเสริมให้ดีขึ้น ตัวแทนชุมชนและอาสาสมัครจึงพร้อมที่จะเข้าร่วมเพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนของตนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา เพื่อให้มีความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย และคนในชุมชนมีความช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น

“ก็คืออยากให้ชุมชนเรามีความปลอดภัย มีความสุข คืออยู่กันแบบพี่น้อง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

(ประธานชุมชนมัธยมศึกษานาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็คือว่า เกิดที่นี่ โตที่นี่ และตายก็คงจะที่นี่ (หัวเราะ) ก็อยากให้ในชุมชนมันมีความดีขึ้น...”

(ปฏิคม, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ตัวเองก็ว่างๆ ก็ไม่มีอะไรทำ ก็เออเรามาช่วยชุมชนนะ มาช่วยกันดูแล...”

(รองประธานชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

3.3 การได้รับประโยชน์ตอบแทนด้านจิตใจ

การเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับตำรวจช่วยให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และสิ่งสำคัญคือเกิดประโยชน์แก่ชุมชน ปัญหาได้รับการคลี่คลายโดยความร่วมมือจากประชาชนและตำรวจ ชุมชนมีความสงบเรียบร้อย และเมื่อได้เข้ามาทำประโยชน์เพื่อสังคมของตนเอง อาสาสมัครเหล่านั้นก็ยังได้ประโยชน์ตอบแทนในด้านจิตใจด้วย ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะกระตุ้นทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรม เช่น การได้ช่วยเหลือผู้ที่เคยติดยาให้สามารถเลิกได้ การได้เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนก็ส่งผลให้มีกำลังใจที่จะทำงานเพื่อชุมชนของตนต่อไป

“...ผมทำจุดนั้นขึ้นมาถึงมันจะเป็นแค่คนเดียว ถึงมันจะเลิกได้คนเดียวนะ จากติดยาอมแอมเลยนะ แต่กลับพาเขาเลิกยาได้คนนึง มันหนึ่งในร้อยก็จริงแต่ถ้าเกิดเราไม่ทำ จะให้คนนั้นกลับเข้ามาสู่สังคมเหมือนเราตั้งได้คนนึงเราก็คือใจแล้วนะ...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

การได้ทำประโยชน์ให้กับชุมชนและช่วยเหลือผู้อื่นทำให้อาสาสมัครบางท่านได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง ตัวอย่างเช่น อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนท่านหนึ่งในอดีตเคยติดเหล้าอย่างหนักและเคยใช้ชีวิตแบบเหลวไหล แต่สามารถเลิกเหล้าด้วยตนเองซึ่งเกิดจากการขอร้องจากหลานสาว และหลังจากการกลับตัวเป็นคนใหม่จึงต้องการทำความดีและทำประโยชน์เพื่อสังคม และต้องการให้ตนได้เป็นตัวอย่งให้กับบุคคลอื่นด้วย

“...คือว่าเราใช้ชีวิตที่ว่าเหลวไหลมาเยอะแล้วอะ อยากจะใช้ชีวิตที่ว่ามีประโยชน์บ้าง ใ้ฉันคงซัดนะ ให้สังคมได้รับได้รู้ว่า ที่เคยเป็นอย่างนี้มากลับตัวเป็นได้อย่างนี้นักับว่าโอเค...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

การได้เห็นคุณค่าของตนเองว่าสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ คือแรงจูงใจทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน อย่างในกรณีของอาสาสมัครท่านหนึ่งในอดีตเคยติดยาเสพติดมาก่อนจึงมีความต้องการที่อยากจะถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของตนเอง และช่วยเหลือเด็กๆ ในชุมชนให้พ้นจากพิษภัยของยาเสพติด ด้วยเหตุนี้จึงตัดสินใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครด้วยตนเอง

“...ที่มาเป็นอาสานี้เพราะ บอกตรงๆนะ เมื่อก่อนเคยเสพยามาก่อน ก็อยากให้เด็กรุ่นใหม่พ้นจากตรงนี้ เพราะเรารู้ว่าถ้าเราใช้ชีวิตอยู่กับพวกยา พวกอะไรอย่างนี้ชีวิตมันจะเป็นยังไง ก็เลยลงมาทำตรงนี้ เรื่องยาเสพติด อยากให้เด็กพวกนี้พ้นจากยาพวกนี้...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2556)

การได้ทำงานเพื่อชุมชนคือช่องทางในการได้แสดงควมมีจิตอาสาและความต้องการที่อยากจะช่วยเหลือชุมชนของอาสาสมัครท่านหนึ่ง ซึ่งก่อนหน้าที่จะเข้ามาเป็นอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนนั้นเคยเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขมาก่อน ต่อจากนั้นจึงได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการของชุมชน แต่เนื่องจากเวลาที่ไม่เอื้ออำนวยจึงลาออกจากคณะกรรมการชุมชน เพราะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ แต่ก็ยังเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนอยู่ตลอด ในปัจจุบันจึงทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนเพียงอย่างเดียว เพราะสามารถเข้าปฏิบัติหน้าที่ในเวลาที่เหมาะสมและเหมาะสมได้

“...คนอย่างพี่พอได้ทำก็ทำเต็มร้อย ถ้าไม่ทำก็ไม่ทำเลย แต่ตอนนี้ไม่เป็นแล้วกรรมการ แต่ก็ยังต้องมาช่วยอยู่ เพราะว่ามันไม่มีเวลา พี่ชายของด้วย แล้วพอมาเป็นกรรมการมันไม่ค่อยมีเวลาให้กับครอบครัว เป็นแต่อาสาอย่างเดียว แต่ถ้ากรรมการมีอะไรเรียกมาก็ช่วย มันเห็นแล้วมันอดไม่ได้ มันพูดไม่ถูกหรอก พอได้ลงมาทำแล้วมันก็ต้องทำ เพราะเรามีหน้าที่แล้วเราก็ต้องทำ เพราะเราเป็นจิตอาสาอยู่แล้ว...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

3.4 ผลจากการดำเนินโครงการ

เมื่อประชาชนเกิดได้ประจักษ์ถึงผลจากการดำเนินโครงการต่างๆ ซึ่งสามารถช่วยให้ชุมชนของตนเองพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นได้จริง และประชาชนเองก็สามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อดูแลความปลอดภัยของชุมชนตนได้ เมื่อประชาชนเกิดความไว้วางใจและคุ้นเคยตำรวจซึ่งเกิดจากการเข้าพบปะอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายอื่นๆ สามารถเข้ามาปฏิบัติงานในชุมชนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ประชาชนต้องการปฏิบัติหน้างานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป และมีคนในชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น

“...ประชาชนไว้วางใจตำรวจ ประชาชนมีความรู้สึกว่าจะดูแลตัวเอง มันก็เลยทำให้เขาเต็มใจที่จะเข้ามาทำงาน พอเขาทำปุ๊บมันได้ผลเขาก็ทำต่อ ก็มีคนมาเพิ่มเรื่อยๆ ทำแล้วมันเห็นผลจริง ตำรวจมาทำจริง แล้วเขาทำ เอ๊ะตัวเองเขาก็ทำเองได้ เขาก็อาสาเพิ่มขึ้นมาอยู่เรื่อยๆ...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

3.5 การได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวน

การได้รับการบอกกล่าวหรือการถูกชักชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถทำให้เกิดแรงจูงใจที่อยากจะเข้าร่วมได้ เช่น การที่คณะกรรมการชุมชนหรืออาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนได้ทำการชักชวนญาติ บุตรหลานของตน และกลุ่มวัยรุ่นที่เกรงให้เข้ามาเป็นอาสาสมัคร หรือได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน เป็นต้น และในกรณีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการบำบัดยาเสพติดของผู้เสพเกิดจากการแนะนำของญาติพี่น้องและปัญหาด้านสุขภาพซึ่งเกิดจากผลกระทบจากการใช้สารเสพติดมาเป็นระยะเวลาอันนานทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเข้ารับการบำบัด

“...ส่วนมากเป็นคณะกรรมการ พวกที่มีหน้าที่อะเข้าไปและก็ดึงลูกหลานเข้าไป...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

“...ตำรวจนี้แหละเขาเป็นคนมาเสนอมาบอก แล้วก็ทางประธานชุมชน เขาก็แนะนำ เราก็เอาก็เอา...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

3.6 โครงสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วม

ปัจจัยด้านโครงสร้างในการมีส่วนร่วมเป็นช่องทางที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมได้ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนในการพัฒนาในรูปแบบใดแบบหนึ่ง มีการกำหนดเวลาที่แน่ชัดเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขได้ และมีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม ซึ่งทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้มีช่องทางให้ประชาชน

ได้เข้ามีส่วนร่วมทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การเชิญเข้าร่วมประชุมที่สถานีตำรวจ การประชุมประจำเดือนกับชุมชน การออกตรวจเยี่ยมของตำรวจชุมชน เป็นต้น การจัดทำโครงการที่ประชาชนสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง เช่น สถานีประชาอาสาพิทักษ์ การใกล้เคียงข้อพิพาท เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายได้มีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจในการปฏิบัติงานระหว่างกัน ส่งผลให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของตำรวจและพร้อมที่จะสนับสนุน ตลอดจนเข้าร่วมโครงการต่างๆ

“...ก็จะประชุมร่วมในการวางแผนงานตามโครงการ คือแบบเช่นขอสถานที่ ตรงไหนๆ เราก็ประสานงานให้ ก็มีไปประชุมที่ สน. ครับ ทางสน.ก็จะเชิญ กรรมการไปประชุม และไปอบรม ด้วยครับ ไปฝึกปฏิบัติอาสา ...”

(ประธานชุมชนมัธยมศึกษานาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ก็มีการประชุมทุกเดือน คณะกรรมการ อาสา เราก็เข้าประชุมด้วย...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ก็มีอยู่หลายครั้งบางที่เขาก็เรียกเข้าไปประชุม บางทีก็เรียกเด็กวัยรุ่นเข้าไปรับรู้อะไรด้วย...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

3.7 หลักคำสอนและผู้นำทางศาสนา

ในชุมชนมัธยมศึกษานาคมีการถ่ายทอดคำสอนของศาสนาอิสลามผ่านทางเคเบิลซึ่งเป็นช่องของมัธยมโดยตรง ในทุกวันศุกร์จะมีการทำละหมาดและอ่านคำสอนผ่านเสียงตามสายภายในชุมชน ชาวบ้านจะให้ความเคารพอิหม่ามมาเป็นอันดับหนึ่ง หากกิจกรรมใดที่อิหม่ามเป็นผู้แนะนำ ชาวบ้านจะเข้าร่วมเพิ่มมากยิ่งขึ้น และทำอิหม่ามได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านคำสอนทางศาสนาที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครในกิจกรรม คือหลักของการตักเตือนผู้ที่ประพฤติในสิ่งที่ไม่ดี ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของชาวมุสลิมที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ชุมชนของตนดีขึ้น

“...ใครไม่ยอมทำ เพราะมันเป็นหน้าที่ไง ศาสนาเขาใช้อยู่แล้ว เห็นคนไม่ดีก็ตักเตือน เตือนไม่ได้ให้แนะนำชี้แนะ ถ้าทำยที่สุดถ้าเรานิ่งก็ถือว่าคนนั้นอ่อนแอที่สุด ไซ้ใหม่ เขามีระบบอย่างนั้นอยู่แล้ว คนที่มาอยู่ตรงนี้เขาก็อยากทำให้มันดีขึ้น มันเจริญขึ้น...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

3.8 ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

ชุมชนมัสยิดมหานาคเป็นชุมชนของชาวมุสลิมซึ่งมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นและมีความสามัคคีกันมาก เนื่องจากอยู่อาศัยในชุมชนนี้มาตั้งแต่บรรพบุรุษ คนในชุมชนทุกคนจึงรู้จักกันทั้งหมด และมีความสนิทสนมกัน การทำพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การละหมาดก็จะช่วยทำให้ชาวบ้านได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ จากความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของชุมชนจึงส่งผลให้ตำรวจได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีและทำให้การปฏิบัติงานสะดวกมากยิ่งขึ้น

“...เขาสนิทกันเพราะเขาจะต้องเข้าไปทำพิธีกรรมทางศาสนาด้วยกันตลอด ก็จะสนิทกันอิสลามนี้เขาแปลกอย่าง ถ้าใครทำอะไรเขา เขารวมตัวกันได้ไว...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ส่วนมากนามสกุลซ้ำๆ อยู่มานานแล้วไง อยู่ตั้งแต่สมัยพ่อแม่เขา ที่นี้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 นะ เกณฑ์มาอยู่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 คืออิสลามนี้เขารักกันอยู่แล้ว ต้องละหมาดใช้ไหมอะ 5 เวลา นี่จึงเจอกัน คนเคร่งนี่ 5 เวลา บางคน 3 เวลา 2 เวลา แล้วแต่ เขาต้องเจอกันทุกวัน เป็นข้อบังคับตั้งแต่เล็กๆ เป็นต้นมาต้องละหมาดทุกคน เราก็ได้รับความร่วมมือมากขึ้น...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

จากการศึกษาจึงพบว่าปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนให้ คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน และประชาชนในชุมชนมัสยิดมหานาคเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นประกอบด้วย ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันในปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน, ความต้องการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา, การได้รับประโยชน์ตอบแทนด้านจิตใจ, ผลการดำเนินโครงการและความไว้วางใจตำรวจ, การได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวน, โครงสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วม, หลักคำสอนและผู้นำทางศาสนา และความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของคนในชุมชน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัสยิดมหานาค

จากการศึกษาวิจัยพบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนมัสยิดมหานาคและตำรวจในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็นประเด็นดังนี้

4.1 การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน

ขั้นตอนแรกของการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจและลดความหวาดระแวงต่อตำรวจ การเริ่มต้นสร้าง

ความสัมพันธ์ในช่วงแรกนั้นพบว่าประชาชนในพื้นที่ยังคงมีความไม่ไว้วางใจตำรวจ เพราะประชาชนเกรงว่าตำรวจจะเข้ามาดำเนินการเรื่องการเมือง เนื่องจากปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันทำให้ประชาชนในพื้นที่แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย ทำให้ในการทำกิจกรรมในบางครั้งประชาชนไม่ยอมเข้าร่วม ประกอบกับการเข้าถึงชุมชนมุสลิมนั้นมีความยากลำบากมากกว่าชุมชนพุทธ เนื่องจากชุมชนมุสลิมค่อนข้างที่จะไม่ไว้วางใจตำรวจมากกว่าชุมชนพุทธ แต่จุดแข็งของชุมชนมุสลิมคือมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นและรักใคร่ช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ถ้าหากตำรวจสามารถทำให้ประชาชนไว้วางใจและเกิดความสนิทสนมได้จะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานราบรื่นมากยิ่งขึ้น และการเข้ามาปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายอื่นๆ มีความสะดวกและรวดเร็วด้วยเช่นกัน

ดังนั้นตำรวจชุมชนจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังและมีความจริงใจ เพื่อพิสูจน์ว่าตำรวจไม่ได้เข้ามาทำงานโดยมีการเมืองแอบแฝง แต่ตำรวจต้องการเข้ามาช่วยเหลือชุมชนให้ดีขึ้น โดยขั้นตอนนี้ตำรวจต้องมีความอดทนและใช้ระยะเวลาพอสมควร การพบปะประชาชนต้องทำอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกันนั้นตำรวจยังต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งด้านกายภาพและด้านประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาและทำความเข้าใจข้อปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้เกียรติและเคารพชุมชนด้วย

เนื่องจากตำรวจผู้รับใช้ชุมชนท่านนี้เคยปฏิบัติหน้าที่ในการหาข่าวและเคยรู้จักคนในชุมชนมัธยมมานานมาเป็นระยะเวลายาวนาน จึงเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่คุ้นเคยกันมาก่อนและใช้ความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้องซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย อีกทั้งต้องเข้าไปทำความสนิทสนมทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย ทุกสี และไม่พูดคุยหรือสนทนาประเด็นเรื่องการเมือง ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อพิสูจน์ว่าตำรวจต้องการช่วยเหลือคนในชุมชนจนทำให้ประชาชนได้ประจักษ์และเกิดการบอกต่อแบบปากต่อปากว่าตำรวจเข้ามาช่วยเหลือชุมชนอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่นการปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือและบำบัดรักษาผู้เสพยาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้สามารถบำบัดผู้เสพยาให้หายขาดได้ คนในชุมชนจึงได้เห็นถึงความตั้งใจของตำรวจในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดภายในชุมชน

“...เดี๋ยวก่อนโอเคกับเรานะ 80 เปอร์เซ็นต์ที่โอเคกับเรา เราติดตามตลอดนะ ไปถึงบ้านเลย เป็นไงลูกเป็นไงบ้าง ตอนนี้อย่างไรอยู่ม๊วย มาหาลุงหน่อย มาหาลุงที่ห้องทำงานนะ แล้วก็ตรวจฉี่ นี่คือปากต่อปากแล้วเราช่วยเขาจริง...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ดูแลเหมือนเป็นพี่เป็นน้อง ต้องทำให้ถึง ไม่งั้นไม่สำเร็จ...”

(รองสารวัตรป้องกันและปราบปราม สน.พลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

นอกจากนี้ยังพบว่าในชุมชนยังมีประชาชนบางคนที่มีอคติต่อตำรวจ การแก้ปัญหาในส่วนนี้ตำรวจจะต้องลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมบ่อยๆ และเข้าไปทักทายพูดคุยกับประชาชนที่มีอคติกับตำรวจเพื่อ

สร้างความคุ้นเคย การปฏิบัติงานในชุมชนตำรวจต้องทำตัวเหมือนกับเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ต้องปฏิบัติงานอย่างจริงจังไม่ใช่เข้ามาในชุมชนเพื่อตำแหน่งหน้าที่ของตน และต้องไม่ถือเรื่องยศหรือตำแหน่งใดๆ

“...เราพยายามเข้าไปทักทายเขา เราอย่าหนีปัญหา เจอหน้าทุกวันๆ มันก็เริ่มคุ้นเคยกัน ถ้าเขาไม่คุยกับเรา เราก็เดินไปหาเขาเลย ไปเยี่ยมเขาที่บ้าน เป็นไงน้องมีอะไรให้พี่ช่วยเหลือบ้างไหม ไปตรวจเยี่ยมบ่อยๆ...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

4.2 งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ

โครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงยุติธรรม ซึ่งในขณะนั้นเข้ามาดำเนินการเรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน จึงได้รับงบประมาณเพื่อใช้บริหารจัดการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ แต่ในปัจจุบันพบว่าไม่มีงบประมาณประจำเดือนที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ในขณะนี้ได้รับงบสนับสนุนจากการบริจาคของคนในชุมชน และขอสนับสนุนจากสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย โดยการช่วยเหลือของผู้นำทางศาสนาและประธานชุมชน ในบางครั้งได้รับการสนับสนุนจากทางสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณแต่ก็ยังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่องเพราะไม่ใช่งบประมาณประจำ จะของบประมาณได้เฉพาะเมื่อมีการจัดกิจกรรม แต่สถานีประชาอาสาพิทักษ์ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทุกเดือน ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า เป็นต้น รวมไปถึงเครื่องตี๋มต่างๆ ที่จะต้องจัดให้กับอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชนในเวลากลางคืน ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ไม่สามารถขอเบิกงบจากราชการได้ ในบางครั้งการจัดกิจกรรมชาวบ้านจึงต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่าย

“...งบค่าใช้จ่ายประเภทนี้ไม่มี งบประจำไม่มี เบิกหลวงไม่ได้ ค่าน้ำค่าไฟของศูนย์นี้ไม่มี บางที่ต้องมาขออนายบางทีเดือนละ 700-800 เราต้องมาประสานกับนายจนถึงจะให้ เอกชนขอไม่ได้ ตลอด นานที่ถึงจะขอได้ เรื่องงบประมาณผู้นำสถานีต้องเล็งเห็นว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดี ต้องถามลูกน้องด้วยว่าขาดเหลืออะไรบ้าง เรายามกลางคืนต้องมีกาแฟ กระทั่งแดง...”

(ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2556)

“...ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง มันกระท่อนกระแท่น มันไม่ได้แบบตลอด...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...ปัญหาคืองบประมาณ แต่คนนะเพียงพอที่จะทำแน่นอน แต่งบมันไม่พอ บางทีเขามาให้เราพันสองพัน แคน้ำก็หมดแล้ว พอให้จัดสรรกิจกรรมอะไรเนี่ย บางครั้งเราต้องควักเนื้อตัวเองก็มี...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

4.3 การดำเนินนโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง

จากการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชานั้น ส่งผลให้การดำเนินนโยบายขาดความต่อเนื่อง เช่น การดำเนินโครงการของผู้กำกับยังไม่เสร็จสิ้นก็ต้องถูกคำสั่งโยกย้ายผู้กำกับคนใหม่เข้ามารับตำแหน่งก็ต้องมีการมาเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนใหม่ หรืออาจจะมีนโยบายการบริหารที่เปลี่ยนไปซึ่งอาจจะส่งผลทำให้การดำเนินโครงการต่างขาดความต่อเนื่อง ทำให้มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของตำรวจเพราะขาดการปฏิบัติงานที่ไม่ต่อเนื่องและไม่สม่ำเสมอ และส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน

“...คือบางโครงการอย่างนี้ ผู้กำกับเก่ากำลังทำโครงการอยู่ ยังไม่แล้วเลย แล้วเปลี่ยนผู้กำกับย้าย เงินส่วนนี้ โครงการนี้มันก็ตามไปกับผู้กำกับ...”

(ประธานชุมชนมัธยมมหานาค, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...คนมาใหม่ก็ต้องตั้งต้นใหม่ ผู้กำกับใหม่มาก็ต้องตั้งต้นใหม่...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2556)

“...อยากให้ทำต่อเนื่อง ไม่ให้ทำแล้วหยุดไป ทำก็ทำต่อเนื่องมันก็จะเห็นผล พอได้งบประมาณที่แล้วทำ ทำเพราะถูกบังคับมันก็ได้ ต้องทำเพราะสมัครใจ อยากทำจริงๆ ไม่ใช่พอเขามีโครงการบ้านสีขาว โอ้โหรีบทำ พอไม่มีหายไป...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

4.4 การไม่ได้รับความร่วมมือจากครอบครัวผู้ติดยาเสพติด

การแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนมัธยมมหานาคยังคงพบว่าผู้ปกครองของผู้ติดยาเสพติดบางส่วนมีความรู้สึกอับอายและไม่ให้ความร่วมมือในการส่งบุตรหลานของตนเองเข้าร่วมโครงการบำบัดยาเสพติดด้วยตนเอง ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องอธิบายกระบวนการบำบัดยาเสพติดกับผู้ปกครองของผู้ที่ติดยาเสพติดอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความร่วมมือ

“...ส่วนมากพ่อแม่เขาไม่ค่อยเอามาให้เราทำไหร่ ส่วนมากเขาก็ยังอาย...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

“...ตอนแรกพ่อแม่เขาก็ไม่พอใจนะ พ่อแม่ของเด็กพวกนี้เขาก็ไม่พอใจ เหมือนกับประจักษ์ ลูกเขาอะไรอย่างนี้ แต่ตอนหลังก็ทำความเข้าใจจนเข้าใจ และก็เข้าสู่กระบวนการบำบัด เพราะเราไม่ได้บอกว่าจะจับเขา แล้วให้เขาเป็นผู้ต้องหาส่งเขาไปอะไอย่างนี้ เราบอกว่าเดี๋ยวเราจะมารักษาให้ในชุมชน ให้มีชีวิตตามปกติ...”

(อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1, สัมภาษณ์,
12 กันยายน 2556)

ถึงแม้ว่าการดำเนินโครงการแก้ปัญหายาเสพติดจะสามารถช่วยเหลือเด็กในชุมชนให้เลิกยาเสพติดได้ แต่ในปัจจุบันกลับพบว่ามีเด็กจากชุมชนอื่นเข้ามาว่าสุ่มเสพยาภายในบริเวณกุโบร์ของชุมชนมีสยิดมหานาค ซึ่งทางตำรวจและชุมชนยังคงพยายามหาแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ต่อไป

“...ก็ให้คนในหมู่บ้านนะดำเนินการ เพราะตอนนี้กำลังขึ้นป้าย ทำมาทั้งหมดสี่แผ่น ข้อห้ามในสุสานทั้งหมด ห้ามกินเหล้า ห้ามอะไร ก็ทยอยค่อยๆ ปืบไป และอีกหน่อยในอนาคตข้างหน้าก็ต้องปิดประตูของสุสาน...”

(อิหม่าม, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

“...ก็เด็กในชุมชนบ้านเรานะลดลง แต่เด็กชุมชนอื่นเข้ามาว่าสุ่มกันเต็มเลย เราก็ไม่รู้จะทำยังไง เด็กชุมชนบ้านเราเนี่ยโอเคเลย เรียกว่าลดลงเยอะเลย เรียกว่าเลิกได้ขาดก็ไปทำงานทำการอะไรก็มี แต่นั่นมันมาจากชุมชนอื่น ไอ้ชุมชนที่บ้านเราลดลงเยอะที่เราได้เห็นมา เขาก็มีโครงการที่ว่าเอาเด็กไปบำบัดไปอะไร...”

(อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน, สัมภาษณ์, 31 พฤษภาคม 2556)

5. ข้อเสนอแนะจากตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ จากกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติในหลายพื้นที่ทั่วกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงหลักการและแนวทางในการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ ตลอดจนคำแนะนำและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ จากตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นประเด็นดังนี้

5.1 หลักการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

การปฏิบัติงานของตำรวจสมัยเก่าเน้นการบังคับใช้กฎหมายและมุ่งเป้าไปที่การจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นหลัก ดังนั้นลักษณะของการปฏิบัติงานจึงเป็นแบบตั้งรับ คือการรอให้เหตุเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงไปจับตัวคนร้าย ประชาชนจึงมองว่าการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้นเป็นหน้าที่ของตำรวจเพียงฝ่ายเดียว ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชนจึงเป็นแบบแบ่งแยก ตำรวจคือตำรวจ ประชาชนคือประชาชน

ในส่วนของการปฏิบัติงานของตำรวจสมัยใหม่จะเน้นที่การให้บริการประชาชน เป็นการทำงานแบบเชิงรุก คือการป้องกันก่อนเกิดเหตุด้วยการแก้ปัญหาที่อาจจะนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมในชุมชน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่ทั้งตำรวจและประชาชนต้องดำเนินการร่วมกัน ดังคำกล่าวที่ว่าตำรวจคือประชาชน และประชาชนก็คือตำรวจ ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและประชาชนไม่แบ่งแยก ทั้งสองฝ่ายมีความไว้วางใจกันและกันและไม่มีความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงเป็นหลักการซึ่งจะนำไปสู่แนวทางของการปฏิบัติหน้าที่แบบตำรวจสมัยใหม่

หลักการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงประกอบด้วย ประการแรกคือการเป็นพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนกับประชาชน (Partnerships) กล่าวคือตำรวจและประชาชนเป็นฝ่ายเดียวกัน ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาในด้านต่างๆ ของชุมชน ทั้งตำรวจและประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขและพัฒนา

“...พันธมิตรเชิงหุ้นส่วนก็หมายถึงว่าเป็นพวกเดียวกัน เป็นเครือเดียวกัน ทั้งตัวชาวบ้านในชุมชนและทั้งตัวตำรวจคือเมื่อก่อนอาจจะแยกกัน ตำรวจก็อยู่ส่วนตำรวจ ชาวบ้านก็อยู่ส่วนชาวบ้าน แต่ถ้าคราวนี้ตัวชาวบ้านกับตำรวจมาอยู่ในชุมชนเดียวกัน คือหมายถึงว่ามาอยู่บริษัทเดียวกันแล้ว ดังนั้นทั้งชาวบ้านและตำรวจต้องรับผิดชอบ ก็คือต้องรับผลที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะชุมชนนี้จะเกิดผลอย่างไรก็ตาม ทั้งตัวตำรวจและชาวบ้านก็ต้องแก้ปัญหาร่วมกัน เป็นหุ้นส่วนก็หมายถึงว่าร่วมฝ่าฟันไปด้วยกัน...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

ประการที่สองคือการแก้ไขปัญหาของชุมชน (Problem Solving) เพื่อทำให้อาชญากรรมลดลง ประชาชนมีความหวาดกลัวอาชญากรรมลดลง ชุมชนมีความปลอดภัยมากขึ้นและส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตำรวจต้องเข้าไปฝังตัวทำงานในชุมชนเป็นระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน แทนวิธีการไปถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว โดยการเข้าไปปฏิบัติหน้าที่รับใช้ให้บริการและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกับคนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจและไม่หวาดระแวงตำรวจ ซึ่งจะส่งผลทำให้ตำรวจได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากประชาชน

“...ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เนี่ยเข้าไปในลักษณะทำกิจกรรมแล้วก็ออกมา แต่ว่าตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะเข้าไปฝังตัวอยู่เลยแล้วก็ให้บริการชาวบ้าน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจตำรวจ พอไว้วางใจแล้วชาวบ้านเขามีอะไร เขาก็จะบอกความจริง แจ้งเหตุต่างๆ หรือว่ารู้ปัญหา ตำรวจก็จะรู้ปัญหาชาวบ้านมากขึ้น ก็จะช่วยกันแก้ปัญหา...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

ดังนั้นแนวคิดของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงเป็นหลักการดำเนินงานใหม่ของตำรวจที่เพิ่มเติมจากแบบเดิมที่มุ่งเน้นการแก้ไขเหตุร้ายและสืบสวนจับกุมคนร้าย แต่เปลี่ยนมาเป็นการมุ่งเข้าหาประชาชนและร่วมกันทำงานเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน

5.2 หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน หรือ Community Policing Officers (CPO)

5.2.1 การคัดเลือกตำรวจผู้รับใช้ชุมชนโดยใช้ความสมัครใจ เนื่องจากตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องมีความทุ่มเทและใช้ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ค่อนข้างยาวนาน ดังนั้นจึงควรเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานในชุมชนอย่างแท้จริง และการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังทำให้ครอบครัวของผู้ปฏิบัติเกิดความสบายใจ เนื่องจากลักษณะของการทำงานนั้นทำให้ผู้ปฏิบัติไม่ต้องเสี่ยงอันตรายและยังได้รับการชื่นชมและเป็นที่รักของประชาชนด้วย

“...อันดับแรกต้องถามความสมัครใจก่อน ดูบุคลิกลักษณะที่เขาจะเป็นคนที่เข้ากับชุมชนได้หรือเปล่า และเขามีวิธีการสื่อสารต่างๆ ยังไง โดยก่อนที่จะไปต้องมีการอบรมอยู่แล้วครับ ว่าเข้าไปแล้วมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง ก็คัดเลือกไป แต่ในมุมมองของ CPO ตัวเขาก็ไม่ต้องเสี่ยง ไม่ใช่ไปจับโจรผู้ร้าย ทางครอบครัวเขาก็สบายใจว่ามาอยู่ในชุมชนและก็ปลอดภัย แต่ผลที่ได้ตอบแทนกลับมาคือชาวบ้านเขารัก เขาไว้วางใจ เขามองว่าเป็นคนในชุมชน แล้วยิ่งไปปฏิบัติหน้าที่ก็ทำให้อาชญากรรมในชุมชนลดลงด้วย ตัวผู้ปฏิบัติเองก็สบายใจ...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.2.2 การทำแบบทดสอบทัศนคติของตำรวจว่ามีมุมมองในการปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ระหว่างการบังคับใช้กฎหมายและการให้บริการประชาชน ทัศนคติทั้งสองแบบจะส่งผลทำให้เกิดการปฏิบัติต่อประชาชนที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรคัดเลือกบุคคลที่มีความเข้าใจในงานบริการ (Service Mind) เพราะจะสามารถเข้ากับชุมชนได้ดี ตลอดจนการมีทักษะในการค้นหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้

“...ถ้าตัวเขาเองคิดว่าเป็นแบบบังคับใช้กฎหมาย เขามีหน้าที่ต้องจับต้องค้น พอเข้าไปเขาก็ไปทำหน้าที่ใช้กฎหมาย สุดท้ายมันก็จะอยู่ในชุมชนไม่ได้ แต่ถ้าเกิดเขาคิดว่าเขามีหน้าที่รับใช้ให้บริการ อย่างที่บอกถ้าตำรวจมีหน้าที่ให้บริการ เขาก็จะปฏิบัติต่อประชาชนอีกแบบหนึ่ง ปฏิบัติกับประชาชนในลักษณะที่เป็นผู้ให้บริการ...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.2.3 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีทักษะในการประสานงานภายในชุมชนและบุคคลสำคัญ เช่น ผู้นำชุมชน นักการเมือง เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

5.3 การอบรมผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

ก่อนการเข้าไปในชุมชนผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องได้รับการอบรมเพื่อให้เข้าใจหลักการของทฤษฎีว่าเป็นอย่างไร พร้อมทั้งความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ของตน ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นผู้มีความรู้และความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“...อบรมเกี่ยวกับความรู้ CPO ว่าไปอยู่ยังไง ทำยังไงบ้าง จะต้องไปอยู่ที่วัน แล้ว concept มันเป็นอย่างไง concept ก็คือเข้าไปในชุมชน ไปเจอหน้าคนในชุมชนบ่อยๆ ไปเจอทุกวันตั้งแต่แปดโมงเช้า จนถึงถึงศุกร์ หรือว่าช่วงแรกทั้งเจ็ดวันเลย แล้วก็พอสามเดือนแล้วก็อาจจะเหลือจนถึงศุกร์ ก็ต่อเนื่องไปจนชุมชนเขาไวใจหรือยัง...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.4 ขั้นตอนการดำเนินงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

5.4.1 การเขียนแผนตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่สมบูรณ์แบบ

5.4.2 การสำรวจความหวาดระแวงอาชญากรรมของประชาชน ซึ่งต้องกระทำโดยที่ไม่ทำให้ประชาชนรู้ว่าจะมีการส่งตำรวจเข้ามาในชุมชน

5.4.3 การคัดเลือกพื้นที่ที่จะเข้าไปดำเนินการจากชุมชนที่มีสถิติอาชญากรรมสูงที่สุด และส่งตำรวจผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าไปดำเนินการ

“...เลือกชุมชนที่เป็นพื้นที่สีแดงเรื่องยาเสพติด มีการวิจัยมาแล้วจากสถิติอาชญากรรม...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.4.4 การทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการส่งตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าปฏิบัติหน้าที่

“...เข้าไปคุยกับผู้นำชุมชนก่อนว่าจะมาทำ Community Policing ที่นี้ะก็จะมีส่ง CPO ก็ต้องอธิบายให้เขาฟังว่าคืออะไร ก็คือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน 2 คนที่จะเข้าไปนี้ะ เขาจะเข้ามาทำหน้าที่อะไร เขาก็จะมาทำหน้าที่รับใช้ให้บริการทุกอย่างมาทุกวันๆ ถ้าเกิดชาวบ้านมีปัญหา ก็ปรึกษา CPO นี้ได้ หรือต้องการให้ CPO ดำเนินการตรงไหนหรือว่าช่วยเหลือตรงไหนก็มาบอกได้...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.4.5 เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าไปประจำชุมชน โดยปฏิบัติหน้าที่รับใช้ให้บริการ เช่น การช่วยปรับปรุงพื้นที่รกร้าง ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยและทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ

“...ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนนี้เข้าไปฝังตัวอยู่เลย ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีหน้าที่เข้าไปรับใช้ชุมชนอย่างเดียว เข้าไปแล้วไม่ออก หมายถึงว่าอาจจะเข้าบ้านอยู่ในชุมชนเลยหรือว่าอาจจะไปทุกวัน ตั้งแต่แปดโมงเช้า ถึงเจ็ดวัน...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.4.6 เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเริ่มพบปะพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับประชาชน เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไขร่วมกับประชาชน

“...เข้าไปนี้ไม่ได้ไปทำกิจกรรมอย่างเดียว อันดับแรกคือเข้าไปทำความคุ้นเคยกับชาวบ้านก่อน ให้ชาวบ้านคุ้นเคย คุ้นเคยยังไง ก็อะไรที่มันเจอกันซ้ำๆ เจอกันบ่อยๆ เนี่ย ถ้าเจอกันในเบื้องต้นมันไม่ได้เป็นไปในแง่ลบเนี่ยก็จะคุ้นเคยกันไปเรื่อยๆ เราเข้าไปนี้ก็เข้าไปให้บริการเขา...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.4.7 ตำรวจและประชาชนร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา

“...เราก็ช่วยกันถามชาวบ้านว่าเขาต้องการจะพัฒนาชุมชนใหม่ อะไรอย่างนี้ จุดที่มันเปลี่ยนหรือจุดที่มันเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมเนี่ย เราก็ร่วมมือกับชาวบ้านช่วยกันแก้ปัญหา...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.4.8 ตำรวจและประชาชนร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา

5.4.9 ทำการสำรวจความหวาดระแวงอาชญากรรมของประชาชนอีกครั้งเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในครั้งแรก

“...แล้วก็มีแบบประเมินที่หลังว่าหลังจากตำรวจมาอยู่แล้วเนี่ยสักสามเดือนหกเดือนเนี่ยชาวบ้านรู้สึกยังงี้กับตัว CPO นี้แล้วรู้สึกว่อาชญากรรมมันเกิดขึ้นน้อยลงไหม แล้วก็รู้สึกดีต่อตำรวจขึ้นใหม่อะไรอย่างนี้...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.4.10 ตำรวจนำเสนอผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบ

5.5 บทบาทหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา

สำหรับหน้าที่ของผู้นำตำรวจหรือผู้บังคับบัญชานั้นจะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน สอบถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน รวมทั้งให้คำแนะนำและแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับผู้ปฏิบัติด้วย

“...ผู้บังคับบัญชาก็มีหน้าที่อำนวยความสะดวก เป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกการปฏิบัติของ CPO และคอยสอบถาม CPO ดูแลทุกข์สุขของ CPO มีปัญหาการปฏิบัติบ้างหรือเปล่า และก็เข้าไปช่วยร่วมแก้ปัญหาด้วยครับ ถ้าเกิดมีปัญหาที่ตัดสินใจไม่ได้ตรงนั้นก็มาปรึกษาหัวหน้าะครับว่าจะแก้ไขปัญหายังไง ก็มีหน้าที่ให้คำปรึกษา สนับสนุนงบประมาณต่างๆ...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.6.1 การที่ตำรวจสามารถทำให้ประชาชนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมว่ามีความสำคัญมากเพียงใด รวมทั้งผลดีที่จะเกิดขึ้นกับลูกหลานและชุมชนของตนเอง ทำให้ประชาชนได้เห็นผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การที่ตำรวจสามารถทำให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลทำให้ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

“...แรงจูงใจก็ต้องชี้ไปที่สังคมที่อยู่ ชี้ไปที่ว่าชุมชนนั้นนะลูกหลานเขาก็ยังต้องอยู่ แล้วก็อาชญากรรมที่มันเกิดขึ้น ประชาชนหรือว่าใครที่เดินผ่านไปผ่านมาแถวนั้นก็มีส่วนได้ ถ้าเกิดเขาไม่มาช่วยกัน ไม่มาช่วยร่วมมือกัน ไม่มาเป็นหุ้นส่วนกันในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตรงนี้...”

(ตำราวจผู้นำทฤษฎีตำราวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.6.2 ตำราวจต้องทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ ประชาชนไม่มีความหวาดระแวงต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำราวจจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะได้รับความร่วมมือมากยิ่งขึ้น

5.7 ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่ส่งผลให้การนำทฤษฎีตำราวจผู้รับใช้ชุมชนประสบความสำเร็จ ประชาชนเกิดความไว้วางใจและให้ความร่วมมือกับตำราวจ คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตำราวจผู้นำทฤษฎีตำราวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติได้ให้ความเห็นว่าจะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังต่อไปนี้

5.7.1 ตำราวจในระดับผู้บังคับบัญชาต้องเล็งเห็นความสำคัญของการนำทฤษฎีตำราวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ ในการสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมเพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงาน

5.7.2 ผู้ปฏิบัติงานตำราวจผู้รับใช้ชุมชนต้องมีใจรักในงานบริการ (Service Mind) มีความเข้าใจว่างานของตำราวจก็คืองานบริการ เป็นผู้มีความทุ่มเทและจริงจังในการแก้ปัญหาของชุมชน และจะต้องมีความเชื่อมั่นในทฤษฎีตำราวจผู้รับใช้ชุมชนว่าสามารถทำให้อาชญากรรมลดลงได้จริง

5.7.3 ประชาชนให้ความร่วมมือกับตำราวจ เนื่องจากคนในชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาอาชญากรรมที่สามารถทำให้อายุขัยของลูกหลานและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น

5.7.4 การประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างตำราวจและตัวแทนชุมชน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบอย่างทั่วถึง

5.7.5 การดำเนินโครงการต้องมีความต่อเนื่อง

“...คือต้องมีใจรักงานบริการก่อน และก็มีความจริงใจที่จะเข้าไปแก้ปัญหา และเชื่อมั่นในทฤษฎีตำราวจผู้รับใช้ชุมชนก่อนว่าจะทำให้อาชญากรรมลดลงได้จริง และทำให้ชุมชนพัฒนาขึ้นเพราะว่านี่ลูกหลานเราก็ต้องอยู่ในชุมชนนี้ และผู้บังคับบัญชาของตำราวจก็ต้องเล็งเห็นความสำคัญของตรงนี้ และเรื่องงบประมาณในการปฏิบัติ และองค์ประกอบต่อไปก็คือตัวผู้นำชุมชนต้องประสานงานได้ดีกับ CPO เพราะผู้นำชุมชนนี้ก็ต้องไปเป็นตัวแทนของชาวบ้าน ไปกระจายข่าวว่าจะประชาสัมพันธ์...”

(ตำราวจผู้นำทฤษฎีตำราวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.8 ปัญหาและอุปสรรค

5.8.1 ในช่วงแรกของการเข้าไปในชุมชน ตำราวจอาจจะพบกับการต่อต้านจากประชาชนบางส่วนที่ไม่ไว้วางใจตำราวจ หรือมีอคติต่อตำราวจเป็นทุนเดิม ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของ

ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงต้องใช้ความอดทนและความจริงใจกับชาวบ้านทุกคน การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนก็จะทำให้เกิดการพบปะกันมากขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่ตำรวจจะใช้จุดนี้ในการทำความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่ต่อต้าน

“...ชุมชนก็มีคนหลายประเภท มีคนแบบทั้งยอมรับเลย ทั้งแบบเฉยๆ ยังไงก็ได้ และมีคนปฏิเสธไม่ยอมรับ ผู้ที่ไม่ยอมรับเราก็ต้องใช้ความจริงใจเข้าไปแทะละครับ ตอนแรกเขาอาจจะไม่คุยด้วยไม่อะไรด้วย ถ้าเกิดมันมีกิจกรรมในชุมชน มีอะไรอย่างนี้มากขึ้นอย่างนี้ เราก็อาจจะเคาะประตูบ้านอาจจะเชิญเขามาร่วมด้วย ส่งจดหมายไปว่าเขามาร่วมหรือเปล่า ถ้าเขามาร่วมเขาเปิดใจขึ้นหนึ่งแล้ว...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.8.2 โดยส่วนใหญ่ประชาชนที่ให้ความร่วมมือกับตำรวจคือคนที่ประสบกับปัญหาโดยตรง ประชาชนที่พักอาศัยในบ้านที่เป็นตึกหรือมีรั้วกันซึ่งเป็นคนชนชั้นกลางจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับคนในชุมชนหรือกิจกรรมต่างๆ จึงทำให้ตำรวจมีความยากลำบากในการสร้างความสัมพันธ์กับคนกลุ่มนี้

“...พวกบ้านตึกสูงๆ อะไรอย่างนี้เขาก็จะแยกต่างหาก เพราะรั้วเขาสูงอยู่แล้ว เขาไม่ค่อยคลุกคลีกับคนในชุมชน โอกาสที่จะเข้าไปคุยกับเขาได้ก็เอาตุ้แคงไปติดที่บ้านเขาอะไรอย่างนี้ เอาตุ้แคงแคงหรือถังดับเพลิงอะไรอย่างนี้เข้าไปติดที่บ้านเขา ก็จังหวะนั้นเราก็คุยกับเขาบอกว่ามีกิจกรรมวันนั้นจะมาร่วมไหม ก็เชิญชวนเขามาร่วม ก็พยายามติดต่อเขา พยายามเปลี่ยนทัศนคติเขา...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.8.3 ตำรวจส่วนใหญ่มีทัศนคติแบบตำรวจสมัยเก่า

ในปัจจุบันตำรวจที่มีความสนใจจะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังมีจำนวนไม่มากนักและมีผู้ให้ความสนใจค่อนข้างน้อย เนื่องจากยังมีแนวคิดแบบตำรวจสมัยเก่าที่เน้นการบังคับใช้กฎหมายและมุ่งเป้าไปที่การจับกุมผู้กระทำผิดเป็นหลัก จึงส่งผลกระทบต่อตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญมีจำนวนไม่เพียงพอและอาจขาดความต่อเนื่อง เนื่องด้วยลักษณะของการปฏิบัติงานต้องใช้ความทุ่มเทและการเข้าไปฝังตัวในชุมชนเป็นระยะเวลายาวนานจึงทำให้มีผู้สนใจเข้าร่วมน้อย ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้และแนวคิดที่ถูกต้องว่าหน้าที่ตำรวจไม่ใช่เพียงแค่การจับกุมแต่ยังต้องรับใช้ให้บริการแก่ประชาชนด้วย รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้มีผู้เข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

“...ค่อนข้างหายาก เพราะเขาอาจจะคิดว่าตำรวจมีหน้าที่ต้องไปจับ ต้องไปอะไรอย่างนี้ด้วยแหละครับ คิดว่าหน้าที่ที่ให้บริการชาวบ้านเขาอาจจะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่เขา ก็เลยอาจจะมาต่ออยาก แต่ถ้าปลุกฝั่งแนวคิดอะไรที่ถูกต้อง มีแรงจูงใจที่เขาก็ก็น่าจะมีต่อ...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.8.4 การโยกย้ายตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชาอาจจะส่งผลให้การดำเนินนโยบายไม่มีความต่อเนื่องหรือโครงการถูกยกเลิกไป ผู้บังคับบัญชาที่เข้ามาใหม่อาจจะมีแนวทางการบริหารที่ต่างจากเดิมซึ่งไม่ได้ยึดตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

“...ถ้าเปลี่ยนผู้บังคับบัญชา นโยบายที่ทำก็อาจจะเปลี่ยน แต่ถ้าเกิดนโยบายมันอยู่ต่อไปได้ตลอด มันอยู่ต่อไปได้เรื่อยๆ มีการดำเนินโครงการนี้เกิดขึ้นเรื่อยๆ มันก็จะทำให้โครงการแพร่กระจายออกไป และก็สำเร็จอย่างเต็มประสิทธิภาพได้...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.9 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

5.9.1 ทฤษฎีที่ควรนำมาประยุกต์ใช้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่พบในชุมชน ได้แก่ ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Crime Prevention through Environmental Design) ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) หลักการพัฒนาและแก้ปัญหาที่พลิกผันไปตามแนวทางของชุมชน และทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) ซึ่งตำรวจผู้รับใช้ชุมชนควรเลือกการบังคับใช้กฎหมายมาปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย

“...อันดับแรกก็ทฤษฎีนี้แหละครับ การป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม และก็ทฤษฎีหน้าต่างแตก และก็ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายก็ใช้ด้วย แต่ว่าใช้เป็นอันดับท้ายๆ และทฤษฎีที่สี่ที่เขาใช้คือชุมชนสัมพันธ์ ก็คือเข้าไปช่วยเหลือชุมชน เขาไปตีดกีตาร์ ไปร้องเพลงโปรโมทตำรวจอะไรประมาณนี้ และก็มันจะมีอีกหนึ่งหลักการเขาเรียกว่าหลักการแก้ปัญหา...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.9.2 จากประสบการณ์ของตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติซึ่งเป็นผู้ดูแลโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง พบว่าปัญหาอันดับแรกที่พบในชุมชนในกรุงเทพมหานครคือ ปัญหายาเสพติด สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนควรปฏิบัติคือ การทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของผู้เสพยาเพื่อช่วยสนับสนุนให้เข้ารับการรักษาบำบัด ในส่วนของการดำเนินการกับผู้ค้ายาเสพติด ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนควรปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายสืบสวนเพื่อดำเนินการจับกุม

5.9.3 การแก้ปัญหาวัยรุ่นน่วมสุ่มและสร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้าน ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนควรพบปะและทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง และดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกับกลุ่มวัยรุ่นเหล่านั้น เพื่อเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและใช้เวลาว่างไปในทางที่ถูกต้อง เช่น กิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชน คือ การปรับสภาพแวดล้อมในชุมชน หรือกิจกรรมออกกำลังกาย เป็นต้น

“...ให้เด็กแยกย้ายกันแล้วก็ไปพบผู้ปกครองเด็ก ว่าเด็กมีพฤติกรรมอย่างนี้ๆ นะ พบผู้ปกครองก็จะถามความสมัครใจของผู้ปกครองและก็ตัวเด็กว่าจะพาไปทำกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่让孩子ไปน่วมสุ่ม ก็อาจจะมีการพัฒนาชุมชน หรือว่ากิจกรรมพวกปรับสภาพแวดล้อมในชุมชน ถางหญ้า ลอกคลอง หรือว่ากวาดถนน หรือว่ากิจกรรมออกกำลังกาย พาเด็กเตะบอล เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กไปน่วมสุ่มในอนาคต...”

(ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2556)

5.9.4 สำหรับสถานีตำรวจที่ยังไม่ได้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปเป็นแนวทางในการทำงาน ซึ่งอาจจะเกิดจากยังไม่มีความรู้ว่าจะนำทฤษฎีไปปฏิบัติอย่างไร ดังนั้นจึงควรมีการเผยแพร่ความรู้และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของทฤษฎีให้ทุกหน่วยงานได้รับทราบ

นอกจากสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 จะเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ได้ประยุกต์ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาสู่การปฏิบัติซึ่งอยู่ในรูปแบบของสถานีตำรวจชุมชน (Neighborhood Ministrations) นั่นคือโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ ในปัจจุบันมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนนั้นมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เช่น กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบังคับการตำรวจทางหลวง และสถานีตำรวจบางแห่งที่อยู่ในต่างจังหวัด

บทที่ 5

การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร” โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

- 1) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันอาชญากรรม และทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน โดยศึกษาการดำเนินงานของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ซึ่งได้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ ชุมชนมัสยิดมหานาค ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ตัวแทนชุมชนมัสยิดมหานาค และตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling Technique) สำหรับวิธีในการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษานำเสนอเป็นรูปแบบทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้วิจัยจึงขอนำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าระดับการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนมัสยิดมหานาคและตำรวจสามารถแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นตอนก่อนการลงชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์, การคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน, การอบรมหลักการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน
- 2) ขั้นตอนการลงชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การค้นหาผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา, การค้นหาแนวร่วมสายตรวจประชาชน, การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน, การค้นหาปัญหา

อาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบของชุมชน, การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม, การประเมินผล

สำหรับปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ผลจากการศึกษาพบว่า ประกอบด้วย 8 ปัจจัย คือ ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน, ความต้องการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา, การได้รับประโยชน์ตอบแทนด้านจิตใจ, ผลการดำเนินโครงการและความไว้วางใจตำรวจ, การได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวน, โครงสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วม, หลักคำสอนและผู้นำทางศาสนา, ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัธยมขนาด คือ การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน, งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ, การดำเนินนโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง, ครอบครัวยุสเฟไม่ให้ความร่วมมือ

2. อภิปรายผล

2.1 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

ในขั้นตอนของกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 มีความสอดคล้องกับกับหลักบัญญัติ 10 ประการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1) การนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นแนวคิดหรือยุทธศาสตร์ในการทำงาน (Core Strategy)

การประยุกต์ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปสู่การปฏิบัติสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น สายตรวจเดินเท้า, สถานีตำรวจชุมชน (Neighborhood Ministrations) และศูนย์ประสานงานชุมชน (Community Centers), ยุทธศาสตร์การเข้าถึงและการจัดตั้งองค์กรชุมชน (Police Organizing and Outreach Strategies), การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดทำแผนที่อาชญากรรม เป็นต้น การดำเนินงานของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 โดยการจัดทำโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์นั้นจึงเปรียบเหมือนสถานีตำรวจชุมชนที่เกิดจากการริเริ่มและสนับสนุนของตำรวจในระดับผู้บริหารโดยใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและแนวคิดการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ประชาชนสามารถดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการตรวจสอบป้องกันยาเสพติดของชุมชนด้วยตนเอง จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในขั้นตอนการทำประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคนในชุมชนสนับสนุนให้ดำเนินการ อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นสายตรวจประชาชน (Citizen Patrols) สามารถดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ภายในชุมชนตนเอง

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยการเข้าไปรับใช้ให้บริการแก่ประชาชนคือแนวทางการปฏิบัติของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนในชุมชนมีสยิดมทานาคมีทั้งในระดับตำรวจผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ โดยตำรวจผู้บังคับบัญชาจะสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนด้วยการออกตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการเข้าไปสนับสนุนโรงเรียนบำรุงอิสลามในด้านต่างๆ เช่น การแจกชุดนักเรียน แจกตำราเรียน และให้ทุนสนับสนุนกิจกรรม เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดความคุ้นเคยและได้แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ โดยตรงกับชุมชน ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจและเห็นถึงความตั้งใจจริงของตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น

ในส่วนของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะเข้าไปฝังตัวอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพของชุมชนอย่างแท้จริง และให้บริการแก่ประชาชนทั้งในด้านการดูแลความปลอดภัย การออกตรวจเยี่ยมทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การร่วมกันระบุปัญหาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (Problem Solving) การตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ ที่ประชาชนต้องการ เช่น การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดภายในชุมชน การจัดหาทุนสนับสนุนและอุปกรณ์กีฬาเพื่อเยาวชนในพื้นที่ ตลอดจนการดูแลเรื่องความเป็นอยู่และเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน โดยที่ตำรวจดูแลประชาชนเหมือนเป็นญาติพี่น้อง ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการตำรวจคือส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นผลทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจตำรวจและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

จากที่กล่าวมาในข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่าสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้นำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการปฏิบัติงาน (Core Strategy) ตั้งแต่ตำรวจระดับผู้บริหารจนถึงตำรวจระดับปฏิบัติการ การจัดตั้งสถานีประชาอาสาพิทักษ์จึงเป็นรูปแบบหนึ่งในการกระจายงานด้านบริการของตำรวจสู่ระดับชุมชน ทำให้ตำรวจและประชาชนเกิดการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเป็นการสื่อสารสองทาง (Two Way Communication) ระหว่างตำรวจและประชาชน องค์ประกอบที่สำคัญของการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ จะต้องประกอบด้วย ผู้นำตำรวจ ผู้ปฏิบัติ และชุมชน แนวทางการบริหารงานของผู้นำตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้สะท้อนให้เห็นวิสัยทัศน์ในการทำงานและความเข้าใจในหลักการทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ทำให้สามารถนำหลักการไปปฏิบัติและพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ของตน และยังเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่เป็นการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนโดยใช้แนวทางประชาธิปไตย (Oliver, 2008)

2) การกระจายอำนาจให้ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน (Decentralized)

ตำรวจผู้บังคับบัญชามีการกระจายอำนาจให้ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Decentralized) สามารถตัดสินใจในเชิงปฏิบัติการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และการพิจารณารูปแบบในการแก้ไขปัญหาของชุมชน เช่น การแก้ปัญหาเรื่องการลักขโมยในชุมชน การจัดการเรื่องประชากรแอบแฝง

การใกล้ชิดข้อพิพาท เป็นต้น เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นจึงจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้บังคับบัญชา การมอบอำนาจในการตัดสินใจจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบและมีบทบาทในเขตพื้นที่นั้นๆ

3) การเกาะติดพื้นที่และกระจายความรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ (Fixed Geographic & Accountability)

ผู้บังคับบัญชามีการมอบหมายภารกิจและพื้นที่ที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องรับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยมีพื้นที่เป้าหมายคือชุมชนมัธยมขนาด ซึ่งตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเข้าไปดูแลรับผิดชอบพื้นที่โดยประจำการที่สถานีประชาอาสาพิทักษ์ 3 วันต่อสัปดาห์ คือ วันจันทร์ พุธ และศุกร์ ตำรวจจะเข้าไปฝังตัวในชุมชนค่อนข้างยาวนานและมีความต่อเนื่อง และผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ดังนี้

- การออกตรวจเยี่ยมและพบปะประชาชนแบบไม่เป็นทางการ (Visiting) เพื่อให้บริการและตอบสนองความต้องการของประชาชน และแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

- การใช้วิธีสายตรวจเดินเท้า (Directed Patrol) ออกตรวจตราพื้นที่เพื่อดูแลความเรียบร้อยและค้นหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยภายในชุมชน เช่น จุดล่อแหลม จุดเสี่ยง หรือพื้นที่รกร้างที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข

- การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและทำเนียบชุมชน

- การค้นหาผู้นำ ค้นหาแนวร่วมอาสาประชาชน

- การเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมวันเด็ก, กิจกรรมกีฬาในชุมชน, กิจกรรมเรื่องป้องกันยาเสพติดและอาชญากรรม, กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน, กิจกรรมการฝึกอาชีพและการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

- การเป็นพี่เลี้ยงให้กับประชาชนในการบริหารงานสถานีประชาอาสาพิทักษ์ การจัดตารางเวรยามให้กับอาสาพิทักษ์ชุมชน

- การรับเรื่องร้องเรียน การแจ้งเหตุและเบาะแสต่างๆ

- การให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาภายในชุมชน (Problem Solving)

- การจัดหาแหล่งเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์

- การเป็นคณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาทภายในชุมชน

- การทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาทราบ (Reporting) เดือนละ 1 ครั้ง

- การเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุมชน

- การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ

การมอบหมายพื้นที่ให้ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนดูแลโดยตรงและการเข้าไปฝังตัวในชุมชนเป็นระยะเวลายาวนานจะทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ประชาชนมีความคุ้นเคยและไว้วางใจ ตำรวจมากยิ่งขึ้น จนสามารถทำให้ประชาชนรู้สึกไว้วางใจและรู้สึกว่าการตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม เนื่องจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะส่งผลต่อความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ ทั้งแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์สถาบันตำรวจ อีกทั้งขั้นตอนของการอบรมให้ตำรวจผู้ปฏิบัติงานได้มีความเข้าใจหลักการทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน เนื่องจากทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือปรัชญาที่ใช้ในการทำงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเปิดใจกว้างในการรับฟังข้อคิดเห็นจากประชาชน และต้องมีทักษะในการคิดค้นวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ การอบรมและการชี้แจงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบจากผู้บังคับบัญชาจะทำให้ตำรวจผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น และจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย

ในกรณีของตำรวจผู้ปฏิบัติงานในชุมชนมัธยมศึกษาคถูกคัดเลือกจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทำงานกับชุมชนนี้มาก่อน จึงมีความคุ้นเคยและสนิทสนมกับคนในชุมชน เป็นผลให้ให้การสร้างความสัมพันธ์เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและคนในพื้นที่ที่มีความไว้วางใจตำรวจ

4) ตำรวจใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและอาสาสมัคร (Volunteers)

สถานีประชาอาสาพิทักษ์เป็นโครงการซึ่งดำเนินงานโดยการใช้พลังความร่วมมือของประชาชน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนร่วมกันบริหารสถานีและการใช้สายตรวจเดินเท้าในการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน โดยมีตำรวจทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถดูแลชุมชนของตนเองได้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน การค้นหาแนวร่วมเพื่อมาปฏิบัติหน้าที่สายตรวจประชาชนหรืออาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนนั้นได้รับความช่วยเหลือจากประธานชุมชน และกรรมการชุมชนในการชักชวนชาวบ้านที่มีความสมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสา ผู้ที่เป็นอาสาสมัครมาก่อนได้ชักชวนบุตรหลาน ญาติพี่น้อง รวมไปถึงชาวบ้านที่มีความสนใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครเพิ่มเติม ซึ่งอาสาสมัครเหล่านี้จะได้รับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ระเบียบวินัยต่างๆ หลักเกณฑ์การปฏิบัติต่อประชาชน ทักษะด้านการตรวจค้น เป็นต้น

นอกจากการใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและอาสาสมัครในรูปแบบที่ได้กล่าวในข้างต้นคืออาสาสมัครประชาชนแล้ว ตำรวจยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เหยี่ยวเวหาอาสาจราจร เป็นต้น

5) การแสวงหาความร่วมมือและผู้สนับสนุน (Enhancer)

ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในชุมชนมัศยิมทานาคามีความสามารถในการแสวงหาแนวร่วมอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน โดยการประสานงานกับผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนให้ร่วมกันชักชวนคนในพื้นที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครเพื่อดูแลความเรียบร้อยของชุมชน การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชนยังส่งผลทำให้ตำรวจได้รับความร่วมมือในเรื่องการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น ผู้นำชุมชนช่วยประกาศผ่านหอกระจายข่าว คณะกรรมการชุมชนช่วยเดินประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการตามบ้านเรือน และผู้นำทางศาสนาช่วยประชาสัมพันธ์โครงการระหว่างการสอนศาสนา เป็นต้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมัศยิมทานาคส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้นำทางศาสนาจึงเป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเป็นอันดับแรก และรองลงมาคือประธานชุมชน บุคคลเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการโน้มน้าวให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมและโครงการต่างๆ

ทักษะหนึ่งที่สำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือ การแสวงหาแหล่งเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น ในกรณีของการแสวงหาแหล่งสนับสนุนเงินเพื่อนำมาใช้ในการพาเด็กและเยาวชนไปแข่งขันกีฬาในที่ต่างๆ และการจัดหาอุปกรณ์กีฬา ดังนั้นตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจึงได้แสวงหาความร่วมมือจากนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

สำหรับการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนมัศยิมทานาคของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะต้องประสานงานและร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ร.1 พัน 1 รอ., ศูนย์บริการสาธารณสุข 20, สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เป็นต้น ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาเสพติดแบบบูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ

จากข้อมูลข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่าสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้ปฏิบัติงานตามหลักการสำคัญของทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน คือ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement) ซึ่งความหมายของชุมชนนั้นไม่ได้มีเพียงกลุ่มคนทางภูมิศาสตร์หรือการปกครองแต่ยังรวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน เช่น กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น (Elected Civil Officials) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจและส่งผลต่อการทำงานร่วมกับชุมชนในอนาคต (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994) ดังนั้นตำรวจจะต้องทำความเข้าใจและศึกษาองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่น เช่น โรงเรียน องค์กรทางศาสนา ธุรกิจเอกชน หน่วยงานระดับท้องถิ่น สื่อมวลชน เป็นต้น เพื่อเป็นการวางแนวทางในการเข้าถึงชุมชนและเสริมสร้างพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนในการป้องกันอาชญากรรม ตำรวจควรจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางระหว่างองค์กรท้องถิ่นเหล่านั้นเพื่อผนึกกำลังกันในการแก้ปัญหา ในบางกรณีองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่นก็พร้อมและมีความต้องการทำงานใกล้ชิดกับตำรวจมากยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542)

6) การบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement)

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังคงต้องยึดหลักการบังคับใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม หรือความไม่เป็นระเบียบของชุมชน เช่นเดียวกับตำรวจผู้รับใช้ชุมชนประจำชุมชนมัธยมศึกษาค การปฏิบัติหน้าที่ยังคงยึดหลักการบังคับใช้กฎหมาย ดังเช่นกรณีการแก้ปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของชุมชนมัธยมศึกษาค สำหรับผู้ค้ายาเสพติดจะต้องใช้วิธีการจับกุมแบบเด็ดขาด ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานระหว่างตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและฝ่ายสืบสวน หรือในกรณีพบการมั่วสุมของวัยรุ่นในเขตชุมชน ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนจะประสานงานกับสายตรวจเพื่อร่วมกันเข้าตรวจค้น หากพบสิ่งผิดกฎหมายก็จะดำเนินตามขั้นตอนต่อไป การใช้วิธีการจับกุมจะใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เป็นความเดือดร้อนของชุมชนเป็นลำดับแรกสุด อย่างไรก็ตามตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายกับการสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อแก้ไขต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมหรือความไม่เป็นระเบียบของชุมชน

นอกจากทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายแล้ว ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรนำหลักการและทฤษฎีอื่นๆ ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานของตำรวจสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม อันประกอบด้วย ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Crime Prevention Through Environmental Design) ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) หลักการพัฒนาและแก้ปัญหาที่พลิกผันไปตามแนวทางของชุมชน

7) การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก (Proactive Crime Prevention)

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่าความท้าทายในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันนั้นต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครบทั้ง 2 รูปแบบ กล่าวคือต้องมีทั้งมาตรการเชิงรุกและเชิงรับ (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994) หรืออาจกล่าวได้ว่ามาตรการเชิงรุกเป็นการเน้นการป้องกันอาชญากรรมมากกว่ารอให้เกิดเหตุ ดังเช่นการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบของสถานีประชาอาสาพิทักษ์ มีการจัดสายตรวจประชาชนดำเนินการดูแลรักษาความเรียบร้อย และสามารถตรวจค้นยาเสพติดภายในชุมชนได้ ดังนั้นจึงเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมัธยมศึกษาคเป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีการใช้การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม เช่น การจัดให้ชุมชนมัธยมศึกษาคเป็นพื้นที่ Safety Zone โดยใช้การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดดูแลความปลอดภัยรอบชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าเพื่อเพิ่มแสงสว่างในเวลากลางคืน การจัดระเบียบพื้นที่รกร้างซึ่งเป็นการร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่เทศกิจและประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัธยมศึกษาคซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเป็นลำดับแรก สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ใช้วิธีแก้ปัญหาแบบครบวงจร คือ การใช้มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้านการปราบปราม มาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟู สำหรับ

มาตรการในด้านการป้องกันได้มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ตำรวจจะร่วมกับผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนาเพื่อร่วมกันกำหนดมาตรการทางสังคม (Social Sanction) มาบังคับใช้

ในส่วนของมาตรการด้านการปราบปราม เจ้าหน้าที่ตำรวจจะดำเนินการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดอย่างเด็ดขาด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่าตำรวจจัดการกับผู้ค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีผลประโยชน์กับกลุ่มผู้ค้า ในด้านมาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟู เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากศูนย์บริการสาธารณสุข ในการค้นหาผู้เสพยาจากทุกครัวเรือนเพื่อทำการตรวจปัสสาวะ จากนั้นจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เสพยา และทำการชักชวนให้เข้าร่วมโครงการบำบัดด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังนำแผนการในการใช้พิธีทางศาสนาเข้าบังคับ โดยการตรวจปัสสาวะภายหลังการทำพิธีสะเทินน้ำสะเทินใจ ค้นหาสารเสพติด หลังจากนั้นผู้นำทางศาสนาจะชักชวนให้ผู้เสพยาสมัครใจเข้าบำบัดรักษา ในระหว่างดำเนินโครงการตำรวจจะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาและหาจุดบกพร่องจากการดำเนินโครงการ ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการป้องกันเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากยาเสพติด ตำรวจและชุมชนได้สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆ คือ การจัดกิจกรรมวันเด็ก การส่งเด็กและเยาวชนไปเข้าค่าย การจัดตั้งศูนย์กีฬาในชุมชน การสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าแข่งขันรายการกีฬาต่างๆ การดูแลเรื่องเด็กและเยาวชนเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนในชุมชนมีสยิมมทานาคเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ (Targeting Special Groups) เพราะเป็นกลุ่มเสี่ยง (At-Risk-Youths) ที่อาจได้รับอันตรายจากภัยของ ยาเสพติด จากข้อมูลดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่าสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมครบทั้ง 2 รูปแบบ คือ การใช้มาตรการทั้งเชิงรับและเชิงรุก

8) การใช้เทคนิคแก้ปัญหา (Problem Solving)

สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การเชิญตัวแทนของชุมชนมีสยิมมทานาคเข้าร่วมประชุมที่สถานีตำรวจ การออกตรวจเยี่ยมของตำรวจระดับผู้บริหารและตำรวจระดับปฏิบัติการ ทำให้เกิดการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลจากทั้งสองฝ่าย (Two Way Communication) จึงทำให้ทราบว่าปัญหา ยาเสพติดในชุมชนมีสยิมมทานาคเป็นสิ่งที่ประชาชนเห็นว่าควรได้รับการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน นำไปสู่การร่วมกันแก้ปัญหา ยาเสพติดโดยประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งการกำหนดปัญหา การหาแนวทางแก้ไข การร่วมดำเนินกิจกรรม จนทำให้ปัญหา ยาเสพติดภายในชุมชนลดลง หรือการออกตรวจเยี่ยมอย่างไม่เป็นทางการขอตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ทำให้ทราบถึงความต้องการของชุมชน เช่น การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดภายในชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนต้องการจักรยานเพื่อใช้ใน

การตรวจตราชุมชน การสร้างสถานีประชาอาสาพิทักษ์แห่งที่สอง การจัดหาอุปกรณ์ดับเพลิง เป็นต้น ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจัดทำรายงานความต้องการของประชาชนนำเสนอผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาได้ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

9) การเป็นพันธมิตรเชิงหุ้นส่วนกับชุมชน (Community Partnership)

การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตามหลักการทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ตำรวจและประชาชนเป็นหุ้นส่วนร่วมกันรับผิดชอบป้องกันอาชญากรรมและปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน จากการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติในชุมชนมัสยิดมหานาคันนั้นได้แสดงให้เห็นถึงการเป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการแก้ปัญหาการหว่างตำรวจและประชาชน ทั้งในด้านการมีอาสาสมัครประชาชนร่วมตรวจตราความเรียบร้อยภายในชุมชน เพื่อการป้องกันอาชญากรรม โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง หรือแม้กระทั่งร่วมกันทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชน ซึ่งมีการใช้วิธีปราบปรามผู้ค้าอย่างเด็ดขาด และสำหรับผู้เสพจะใช้วิธีการบำบัดเพราะถือว่าเป็นผู้ป่วยที่ควรได้รับการรักษา โดยผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา คณะกรรมการชุมชน ตลอดจนอาสาสมัครในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ เช่น ร่วมกับตำรวจค้นหาผู้เสพและชักชวนให้เข้าร่วมการบำบัด การประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องของผู้เสพ อาสาสมัครร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกันปฏิบัติตามขั้นตอนการบำบัดผู้เสพภายในชุมชน และร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์และคัดเลือกบ้านสีขาวตามโครงการแก้ปัญหาเสพติด เป็นต้น จากการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนจึงเป็นผลให้ปัญหาเสพติดลดลง ไม่มีผู้ค้าในชุมชน และสามารถบำบัดผู้เสพให้หายขาดได้อีกทั้งยังทำให้ปัญหาการลักขโมยลดลงด้วย ประชาชนในพื้นที่คลายความกังวลเรื่องเสพติดซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่

10) การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Integration)

การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ในบางกรณีตำรวจไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือไม่สามารถเข้าไปจัดการได้ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังเช่นในกรณีของการปรับปรุงพื้นที่รกร้างและสภาพแวดล้อมภายในชุมชนมัสยิดมหานาค ตำรวจจึงต้องประสานงานร่วมกับเทศกิจในพื้นที่ หรือในกรณีของการตรวจจับสวาระเพื่อค้นหาผู้เสพและการบำบัดผู้เสพเสพติดภายในชุมชนจะต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากศูนย์บริการสาธารณสุข 20 และประสานกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อส่งตัว ผู้เสพยาที่ไม่สามารถบำบัดให้หายขาดได้ภายในชุมชนไปยังศูนย์บำบัดยาเสพติดโดยตรง ตำรวจจึงจะต้องปฏิบัติงานโดยการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้กฎหมายหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ซึ่งจะต้องมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา (สุพิศาล ภักดีนฤนาถ และคณะ, 2556)

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีเป้าหมายเพื่อทำให้ประชาชนมีความหวาดกลัวอาชญากรรมลดลง ประชาชนเกิดความรู้สึกปลอดภัยและได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมัธยิมหันาคมมุ่งเน้นไปที่ปัญหาเร่งด่วนคือเรื่องยาเสพติด จากการประเมินผลเชิงคุณภาพพบว่าประชาชนมีความเห็นต่อสถานการณ์ยาเสพติดภายในชุมชนอยู่ในระดับเบาบาง กล่าวคือ ไม่มีผู้ผลิต ไม่มีผู้ค้าในชุมชน จากปัญหาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขเป็นผลให้ปัญหาการลักขโมยลดลงตามไปด้วย จึงทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อโครงการที่ช่วยแก้ปัญหายาเสพติดและรู้สึกว่าชุมชนมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

ในการประเมินผลตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติได้ให้คำแนะนำว่าควรมีการประเมินความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนในช่วงก่อนดำเนินโครงการและหลังโครงการ หรืออาจแบ่งช่วงการประเมินเป็นระยะ 3 เดือน, 6 เดือน หรือ 1 ปี ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของทฤษฎีซึ่งจะต้องทำให้ความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนลดลงได้ ซึ่งทฤษฎีตำรวจ ผู้รับใช้ชุมชนมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาของชุมชน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลลัพธ์ของปัญหาที่ได้รับการแก้ไขซึ่งมีความสำคัญมากกว่าสถิติการจับกุม อย่างไรก็ตามในการประเมินผลยังต้องให้ความสำคัญผลลัพธ์ทั้งในด้านเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Trojanowicz & Bucqueroux, 1994)

จากการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในหลายระดับ และใช้เทคนิคต่างๆ ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน ซึ่งสามารถสรุปตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 6 ระดับการมีส่วนร่วม

ระดับการมีส่วนร่วม	เป้าหมาย	แนวทางการปฏิบัติ
1. การให้ข้อมูลข่าวสาร	เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน และเสริมสร้างความใจเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่เข้ามาปฏิบัติงานในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของชุมชน - ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน - เติ็นประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการตามบ้านเรือน - ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน แจกนามบัตรแนะนำตนเองให้กับทุกครัวเรือน (Door-to-Door)

ตารางที่ 6 (ต่อ) ระดับการมีส่วนร่วม

ระดับการมีส่วนร่วม	เป้าหมาย	แนวทางการปฏิบัติ
2. การรับฟังและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อาชญากรรมและความไม่เป็น ระเบียบของชุมชน ตลอดจน ความต้องการของชุมชนและแนว ทางการแก้ปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - การออกตรวจเยี่ยม - การพบปะแบบไม่เป็นทางการ - การทำประชาคมติ - การจัดประชุมร่วมกับชุมชน
3. การดำเนินกิจกรรม ร่วมกัน	เพื่อร่วมปฏิบัติงานกับชุมชน และ สร้างความมั่นใจให้กับประชาชน ว่าปัญหาของชุมชนได้รับการ แก้ไขผ่านโครงการและกิจกรรม ต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งสถานีประชาอาสา พิทักษ์ซึ่งเป็นศูนย์รับเรื่องราวร้อง ทุกข์ดำเนินการโดยประชาชน ตำรวจทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง - การจัดตั้งสายตรวจประชาชน (Citizen Patrols) - ตำรวจร่วมกับผู้นำชุมชนและ ผู้นำทางศาสนาร่วมกันกำหนด มาตรการทางสังคม (Social Sanction)
		<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และ อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนร่วมกัน ค้นหาผู้เสพและชักจูงให้เข้าร่วม โครงการบำบัดตนเอง - การแจ้งข่าวอาชญากรรมและ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด - การร่วมกันปรับปรุงพื้นที่รกร้าง - การส่งเสริมด้านกีฬาให้กับเด็ก และเยาวชน - การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
4. การประเมินผล	- เพื่อให้ทราบถึงความคืบหน้า และผลการดำเนินงานของ โครงการ	- การประเมินผลเชิงคุณภาพด้วย การสอบถามความคิดเห็นของ ประชาชนต่อปัญหา ยาเสพติดใน ชุมชนว่าลดระดับความรุนแรงลง หรือไม่

สิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นหลักในการปฏิบัติงานคือการเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและตำรวจ ช่องว่างระหว่างทั้งสองฝ่ายลดลง ประชาชนมีความไว้วางใจตำรวจมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีทั้งในระดับบุคคลและองค์กร จากการศึกษาพบว่า คนในชุมชนมัศยิมทานาคามีความรู้สึกต่อตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเหมือนกับเป็นบุคคลหนึ่งของชุมชน และมีความสัมพันธ์เหมือนญาติพี่น้องที่สามารถพึ่งพิงกันได้ อีกทั้งยังมีความรู้สึกภูมิใจที่มีตำรวจเข้ามาดูแลชุมชนอย่างใกล้ชิด ตลอดจนตำรวจในฝ่ายอื่นๆ ของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ที่ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับคนในชุมชน โดยยึดหลักการใช้ความสัมพันธ์แบบพี่น้องและให้เกียรติประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตำรวจมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ปัจจัยที่เกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วยปัจจัยหลายด้าน ผลการศึกษาจากประชาชนซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในชุมชน และความเห็นของตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ พบปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการ ดังต่อไปนี้

(1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน

จากการตระหนักถึงปัญหาอาชญากรรมในชุมชนทำให้ประชาชนมีความห่วงกังวลว่าลูกหลานของตนจะได้รับผลกระทบ อีกทั้งผู้ปกครองของเด็กบางคนไม่ได้ใส่ใจบุตรหลานของตนเอง จึงทำให้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของคนในชุมชนกลุ่มหนึ่งที่ได้ร่วมกันจัดตั้งชมรมกีฬาและกิจกรรมต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเมื่อมีโครงการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมจากสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 จึงให้ความร่วมมือทั้งในส่วนของผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน อาสาสมัคร และประชาชนในพื้นที่ จากความสนใจและความกังวลส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญเป็นความเห็นพ้องต้องกันกับบุคคลอื่นๆ จนกลายเป็นความสนใจและความกังวลร่วมกันของหลายคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา นำไปสู่การรวมกลุ่มและลงมือกระทำร่วมกัน จึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าคนในชุมชนมีความรู้สึกผูกพันร่วม (Shared Commitment) และตระหนักถึงปัญหาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างไร และหากคนในชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในชุมชนของตนเอง

(2) ความต้องการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

ประชาชนที่อาศัยในชุมชนมัศยิมทานาคาโดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ชุมชนมาตั้งแต่กำเนิดจึงมีความรักและความผูกพันกับชุมชนของตนเป็นอย่างมาก ประชาชนรู้และเข้าใจปัญหาของชุมชนอย่างลึกซึ้ง จึงมีความต้องการเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม อีกทั้ง

ยังมีความต้องการให้ชุมชนมีความสามัคคีมีการช่วยเหลือห่วงใยกันแบบญาติพี่น้อง เมื่อมีโครงการที่จะช่วยส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นจึงพร้อมที่จะเข้าร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนของตน

(3) การได้รับประโยชน์ตอบแทนด้านจิตใจ

เมื่ออาสาสมัครได้เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมและผลลัพธ์จากการที่ตนได้ช่วยเหลือสังคม เช่น การได้ช่วยเหลือผู้سهพให้สามารถเลิกยาได้ ทำให้อาสาสมัครได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองว่าสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ จึงทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อไป และการได้ทำงานเพื่อชุมชนเป็นช่องทางในการได้แสดงความสามารถของอาสาสมัครของตน การได้รับประโยชน์ตอบแทนด้านจิตใจเช่นนี้จึงเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้อาสาสมัครเหล่านั้นเกิดแรงจูงใจในการร่วมทำกิจกรรม

(4) ผลจากการดำเนินโครงการ

เมื่อการดำเนินโครงการต่างๆ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนและส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และได้ตระหนักว่าประชาชนก็สามารถดำเนินการดูแลความปลอดภัยในชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยที่ตำรวจทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง การได้ประจักษ์ถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการต่างๆ ทำให้ประชาชนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกับตำรวจต่อไป อีกทั้งยังส่งผลให้มีประชาชนเข้ามาร่วมเป็นอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น และตำรวจเองก็ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเช่นกัน

(5) การได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวน

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนบางส่วนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการประชาอาสาพิทักษ์ เนื่องจากได้รับการชักชวนจากญาติพี่น้องของตนซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการชุมชน และปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครอยู่ก่อนแล้ว หรือได้รับการชักชวนจากตำรวจผู้ใช้ชุมชน

(6) โครงสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วม

ปัจจัยด้านโครงสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วมทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชน การออกตรวจเยี่ยม การพบปะพูดคุย หรือการจัดทำโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนดำเนินการด้วยตนเอง เช่น สถานีประชาอาสาพิทักษ์ การใกล้เคียงข้อพิพาท เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายได้มีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจในการปฏิบัติงานระหว่างกัน ทำให้ประชาชนเข้าใจการปฏิบัติงานของตำรวจและพร้อมที่จะสนับสนุน ตลอดจนการเข้าร่วมโครงการต่างๆ

(7) หลักคำสอนและผู้นำทางศาสนา

การตักเตือนผู้ที่ประพฤติในสิ่งที่ไม่เหมาะสมถือว่าเป็นหน้าที่ของชาวมุสลิมซึ่งจะต้องปฏิบัติ ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามนั้น ถือว่าญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านคือความรับผิดชอบที่ทอดทิ้ง ไม่ได้ ผู้นำถือศาสนาอิสลามต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ชักชวนและตักเตือนรักและ ห่วงแหว่งต่อญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านของตน การเป็นคณะกรรมการชุมชนและอาสาสมัครพิทักษ์ ชุมชนจึงเหมือนกับได้ปฏิบัติหน้าที่ของชาวมุสลิม หลักคำสอนทางศาสนาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ อาสาสมัครเหล่านั้นต้องการปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาชุมชนและช่วยเหลือผู้อื่น ชาวมุสลิมจะให้ความ เคารพและนับถือผู้นำทางศาสนาหรืออิหม่ามเป็นอันดับหนึ่ง ดังนั้นอิหม่ามจึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อ คนในชุมชน เมื่ออิหม่ามได้ช่วยตำรวจในการประชาสัมพันธ์หรือชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการ ต่างๆ จะทำให้ตำรวจได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากยิ่งขึ้น

(8) ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

จากการที่คนในชุมชนอยู่ร่วมกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ จึงทำให้ทุกคนรู้จักและมีความสนิท สนมกันและศาสนายังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การละหมาดนั้นทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เป็นชุมชนที่มีความ เหนียวแน่น ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายจากความขัดแย้งในด้านการเมือง แต่เมื่อมี กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ทุกฝ่ายก็พร้อมที่จะเข้าร่วม ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ส่งผลให้ตำรวจ ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี

สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญในการนำทฤษฎีตำรวจมาประยุกต์ใช้คือ การสร้างการมีส่วนร่วมใน การป้องกันอาชญากรรมกับชุมชนในเชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในชุมชน มัธยมขนาด โดยใช้เทคนิคการออกตรวจเยี่ยมและสายตรวจเดินเท้า (Directed Patrol) เพื่อพบปะ พูดคุยกับประชาชนซึ่งทำให้ทราบข้อเท็จจริงและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ส่งผลทำให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทั้งสองฝ่าย และปัจจัยที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานีตำรวจนครบาล พลับพลาไชย 1 ประสบความสำเร็จเกิดจากองค์ประกอบดังนี้

- 1) ผู้นำตำรวจหรือตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชาเล็งเห็นความสำคัญและนำทฤษฎีตำรวจ ผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นปรัชญาและกลยุทธ์ขององค์กร
- 2) ผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกับชุมชน มีความทุ่มเท อดทน และเข้าไปฝังตัวในชุมชนเป็นระยะเวลาจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
- 3) การมีคณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง ผู้นำทางศาสนาให้ความร่วมมือ ทำให้เกิดการ ทำงาน ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแรงผลักดันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 4) ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและ ตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนมัธยมขนาด

(1) การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน

ขั้นตอนแรกของการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจและลดความหวาดระแวงต่อตำรวจ ในช่วงแรกของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ประชาชนในพื้นที่ยังคงมีความหวาดระแวงและสงสัยว่าตำรวจจะเข้ามาในชุมชนโดยมีเรื่องการเมืองแอบแฝง ซึ่งสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ทำให้ในช่วงแรกประชาชนบางส่วนไม่ไว้วางใจตำรวจและไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบกับชุมชนมุสลิมค่อนข้างมีความหวาดระแวงตำรวจมากกว่าชุมชนพุทธ ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในช่วงเริ่มต้นจึงต้องใช้ระยะเวลาและความอดทนเป็นอย่างมาก ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องวางตัวเป็นกลางสามารถร่วมงานได้กับทุกกลุ่มและปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังพบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการแสดงให้เห็นถึงความจริงใจเพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าไม่ได้เข้ามาในชุมชนโดยมีการเมืองแอบแฝง

(2) งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ

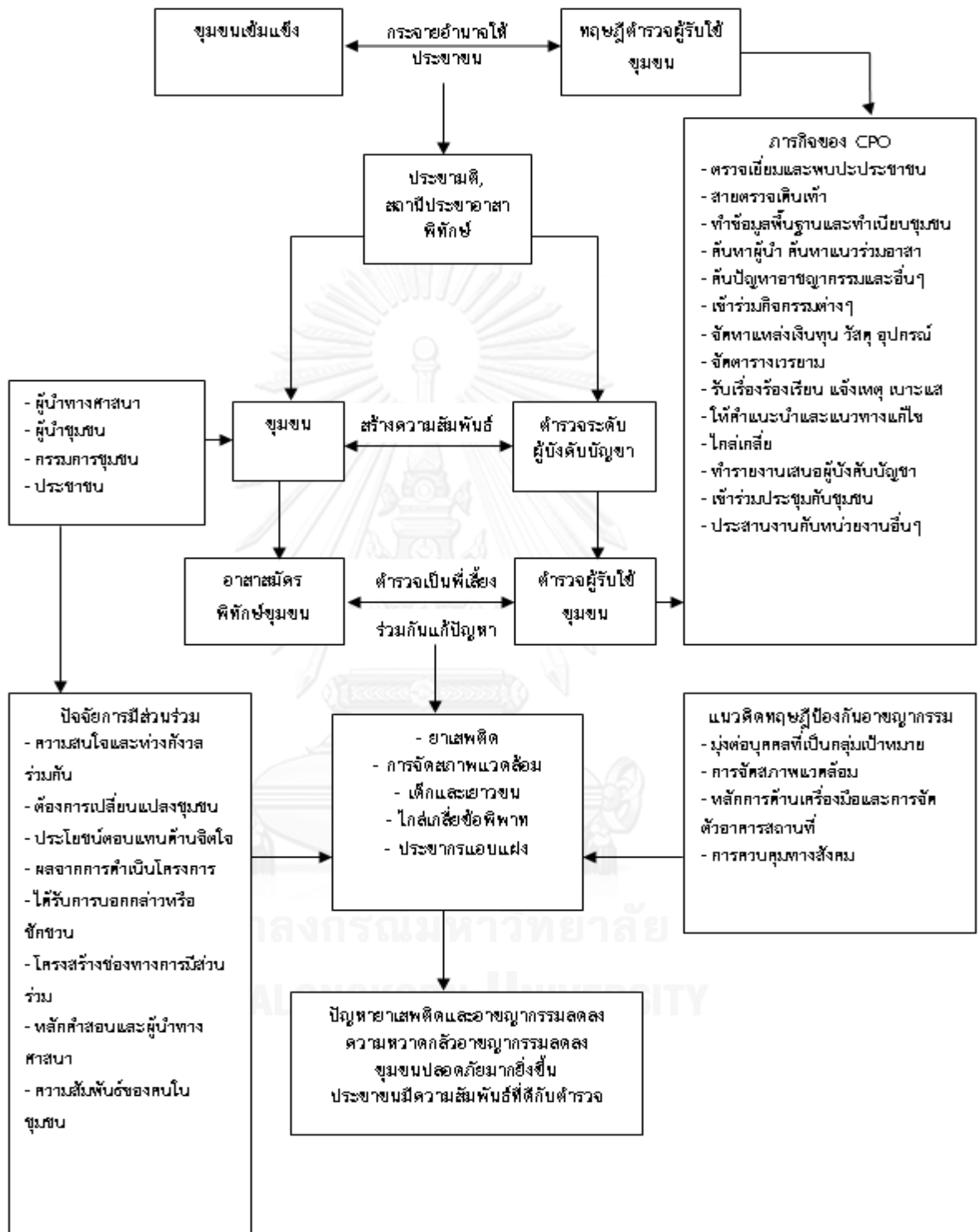
สถานีประชาอาสาพิทักษ์ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณประจำเดือน ในแต่ละเดือนทางสถานีอาจจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากการบริจาคของคนในชุมชน การช่วยเหลือจากผู้นำทางศาสนาและประธานชุมชน การขอรับจากสำนักเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายและจากผู้บังคับบัญชา แต่ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าเครื่องดื่ม ค่าอาหาร ค่าเดินทาง สำหรับการพาอาสาสมัครหรือเยาวชนไปร่วมกิจกรรมต่างๆ นอกสถานที่ เป็นต้น

(3) การดำเนินนโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง

การโยกย้ายข้าราชการตำรวจในระดับผู้บังคับบัญชาอาจจะส่งผลทำให้การดำเนินนโยบายขาดความต่อเนื่อง เพราะผู้บังคับบัญชาที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่อาจจะมีแนวทางการบริหารงานที่ต่างไปจากเดิม และอาจจะต้องเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและเริ่มโครงการใหม่ ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านอาจทำให้การปฏิบัติงานไม่มีความต่อเนื่องและไม่สม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนได้

(4) การไม่ได้รับความร่วมมือจากครอบครัวผู้ติดยาเสพติด

ในการแก้ปัญหายาเสพติดด้วยโครงการบำบัดด้วยตนเอง พบว่าผู้ปกครองของผู้ติดยาเสพติดบางส่วนมีความรู้สึกอับอายและไม่ให้ความร่วมมือในการส่งบุตรหลานของตนเองเข้าร่วมโครงการ อีกทั้งยังพบปัญหาเด็กวัยรุ่นจากชุมชนอื่นเข้ามาสูบบุหรี่และเสพยาภายในบริเวณกุโบร์ของชุมชนมัธยมขนาด ซึ่งทางตำรวจและชุมชนยังคงพยายามหาแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ต่อไป

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดสรุปผลการศึกษาระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ชุมชนมัสยิดมหานาค

3. ข้อจำกัดและอุปสรรคในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยพบข้อจำกัดและอุปสรรคในระหว่างการเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้ที่เคยเข้ารับการบำบัดยาเสพติด 4 คนไม่ได้อาศัยอยู่ชุมชนแล้ว และมี 1 คนที่เสียชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสามารถสัมภาษณ์ผู้ที่เคยเข้ารับการบำบัดได้เพียง 1 คน และในขณะที่สัมภาษณ์ก็พบอุปสรรคด้านการสื่อสาร เพราะผู้บำบัดได้รับผลกระทบจากการใช้สารเสพติดมาเป็นระยะเวลานาน สำหรับการเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติการทำการสัมภาษณ์ได้ 2 คน เพราะเป็นผู้ที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานในชุมชนโดยตรง อีกทั้งยังเป็นผู้เข้าใจกระบวนการทำงานในชุมชนมัสยิดมหานาคมากที่สุด

2) สำหรับสถิติอาชญากรรมในชุมชนมัสยิดมหานาคไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลไว้ เนื่องจากใน 1 ปี มีคดีเกิดขึ้นเพียง 1-2 คดีเท่านั้น และไม่ได้มีการวัดระดับความหวาดกลัวอาชญากรรมของชุมชนก่อนและหลัง เนื่องจากการแก้ไขปัญหาในชุมชนมัสยิดมหานาคมุ่งเน้นในเรื่องยาเสพติด จึงมีเพียงข้อมูลด้านสถานการณ์ยาเสพติดและความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการซึ่งเป็นการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีข้อมูลเชิงสถิติมาเปรียบเทียบกับอาชญากรรมและความหวาดกลัวของประชาชนลดลงหรือไม่ ข้อมูลที่ได้จึงมาจากการสัมภาษณ์ประชาชน

4. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การบริหารโครงการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ ชุมชนมัสยิดมหานาค มีความพร้อมในด้านทรัพยากรบริหาร คือ ด้านบุคลากร (Man) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความเชี่ยวชาญและทักษะที่ดีในการทำงานร่วมกับชุมชน รวมทั้งมีคณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง และอาสาสมัครที่พร้อมให้ความร่วมมือกับตำรวจ พร้อมกันนั้นยังมีการบริหารจัดการ (Management) ภายในสถานีประชาอาสาพิทักษ์ที่เป็นระบบ และมีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ในการดำเนินงาน กล่าวคือมีที่ทำการสถานีประชาอาสาพิทักษ์ 2 แห่ง รวมทั้งวิทยุสื่อสารและยานพาหนะในการตรวจตรา แต่ยังคงขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณ (Money) ที่ไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง ซึ่งควรมีการจัดตั้งงบประมาณประจำเดือนที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการดำเนินงาน การบริหารโครงการจะต้องประกอบด้วยทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน และจะต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มกำลังจึงจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนและคำแนะนำจากตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ ควรมีการประเมินผลความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนก่อนและหลังการดำเนินโครงการ และควรมีการเก็บข้อมูลสถิติอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในแต่ละปีควบคู่ไปกับการประเมินผลในเชิงคุณภาพ

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาเรื่องทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่นำมาปฏิบัติในประเทศไทยสามารถลดปัญหาอาชญากรรมและความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนได้หรือไม่
- 2) การศึกษาหารูปแบบอื่นๆ ที่เหมาะสมในการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย
- 3) การศึกษาเรื่องการนำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติในภูมิภาคต่างๆ
- 4) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนให้เหมาะสมกับพื้นที่ต่างๆ เพื่อป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรม (เป็นผลจากการวิจัยในพื้นที่ที่นำมาใช้แล้วประสบผลสำเร็จในการลดปัญหา ยาเสพติดซึ่งพื้นที่อื่นอาจมีปัญหาอย่างอื่น)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

- Connell, N. M., Miggans, K., & McGloin, J. M. (2008). Can a Community Policing Initiative Reduce Serious Crime. *Police Quarterly*, 11, 127-150.
- Creighton, J. L. (2005). *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement*. San Francisco: Jossey Bass.
- Fay, B. (1984). *Social Theory and Political Practice*. London: George Allen & Unwin Publishers.
- Miller, L. S., & Hess, K. M. (2008). *Community Policing: Partnerships for Problem Solving*. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
- Oliver, W. M. (2008). *Community-oriented Policing: A systemic approach to policing*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Skogan, W. G. (1994). *Community Participation and Community Policing*. Institute for Policy Research Northwestern University.
- Tillman, R. J. (2000). *The Effectiveness of Community Policing*. School of Police Staff & Command, Eastern Michigan University.
- Trojanowicz, R. C., & Bucqueroux, B. (1994). *Community policing : how to get started*. Cincinnati, Ohio: Anderson Pub. Co.

ภาษาไทย

- กรมคุมประพฤติ. (2554). รายงานผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.

กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2551). รายงานการวิจัยเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีพิเศษ. กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม.

กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง. (2555). ตำรวจศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน. กรุงเทพฯ.

คณิงกิจ ศรีบัวเอี่ยม, พัชรี สีโรรส, & ถวิลวดี บุรีกุล. (2554). ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

เจมส์ แอล เครย์ตัน. (2551). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม. แปลโดย วันชัย วัฒนศัพท์ และคนอื่นๆ นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

เฉลิมเกียรติ ศรีวรขาน. (2553). หลักการและแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์.

ชัยวัสส์ เอกภพณรงค์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม กรณีศึกษาพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบุคคโล. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และอนิษา เลิศโตมรสกุล. (2553). การนำกลยุทธ์แบบ *Community Policing* มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเขตเมือง: กรณีศึกษาชุมชนในเขตลาดพร้าวบางนา และบางพลัด กรุงเทพมหานคร. สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

ชินวัฒน์ เสือป่า. (2544). ปัจจัยเกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชน กรุงเทพมหานคร. วิชานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). เอกสารประกอบการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. สถาบันพระปกเกล้า.

ทศพล เฟ็งส้ม. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วิชานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์. (2540). ความรู้เบื้องต้นการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์และตำรวจผู้รับใช้ชุมชน. กรุงเทพฯ: วันใหม่.

พัชรี สีโรรส. (2546). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พิกุล กันทะวง. (2547). ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ , ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2542). เอกสารการสอนชุดวิชา 41431 การบริหารงานยุติธรรม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วีระกิตต์ ชาญปริพจน์ และคณะ. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรมชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนจรเข้ขี้เหล็ก ตำบลเกาะไร่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดฉะเชิงเทรา. กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2564. 7 กันยายน 2555, from <http://www.strategy.police.go.th>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556). 3 มกราคม 2556, from <http://statistic.police.go.th>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). แนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านชุมชนเข้มแข็งเพื่อ การป้องกันอาชญากรรม. กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สุดสงวน สุธีสร. (2547). อาชญวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพิศาล ภักดีนฤนาถ และคณะ. (2556). แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักการและทฤษฎีตำรวจสมัยใหม่. นนทบุรี: บ.กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิคปริ้นติ้ง จำกัด.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: จรัส สนิทวงศ์การพิมพ์.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนา, ผู้นำชุมชน
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎี
ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บข้อมูลวันที่.....
 ชื่อ..... อายุ.....
 ระดับการศึกษา..... ศาสนา.....
 อาชีพ..... รายได้.....
 ตำแหน่ง ผู้นำชุมชน.....
 และหน้าที่ความรับผิดชอบในชุมชน.....
 ได้ขออนุญาตบันทึกถ่ายภาพ และบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ตามจริยธรรมการวิจัยฯ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

1. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลาานเท่าใด และเป็นผู้นำชุมชนมานานกี่ปี
2. ภายในชุมชนของท่านพบปัญหาอาชญากรรมหรือปัญหาด้านอื่นๆ ของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีแนวทางหรือวิธีการใดที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมโครงการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชน
4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมในขั้นตอนใดบ้าง (ระบุปัญหา, การประชุม, การหาแนวทางแก้ไข, การดำเนินกิจกรรม, การติดตามประเมินผล)
5. ท่านคิดว่าโครงการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยมากขึ้นหรือไม่ และความหวาดกลัวอาชญากรรมของท่านลดลงหรือไม่ อย่างไร (การลักทรัพย์, ปัญหายาเสพติด ฯลฯ)
6. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่มีผลทำให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม และทำให้โครงการประสบความสำเร็จ
7. ท่านคิดว่าหลักคำสอนทางศาสนามีผลทำให้ประชาชนในพื้นที่ตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร
8. ทศนคติของท่านที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน – หลังเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างไร
9. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่จะส่งผลให้โครงการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนมีความยั่งยืน
10. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ

แบบสัมภาษณ์อาสาสมัคร, คณะกรรมการชุมชน
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎี
ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บข้อมูลวันที่.....

ชื่อ..... อายุ.....

ระดับการศึกษา..... ศาสนา.....

อาชีพ..... รายได้.....

ตำแหน่ง..... (ในชุมชน)

และหน้าที่ความรับผิดชอบในชุมชน.....

ได้ขออนุญาตบันทึกถ่ายภาพ และบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ตามจริยธรรมการวิจัยฯ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

1. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลาานเท่าใด
2. ภายในชุมชนของท่านพบปัญหาอาชญากรรมหรือปัญหาด้านอื่นๆ ของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้านใดบ้าง
4. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนได้อย่างไร (เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน, ผู้นำชุมชน, เพื่อนบ้าน, การประชาสัมพันธ์)
5. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมในขั้นตอนใดบ้าง (ระบุปัญหา, การประชุม, การหาแนวทางแก้ไข, การดำเนินกิจกรรม, การติดตามประเมินผล)
6. เพราะเหตุใดท่านจึงเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชน
7. ท่านคิดว่าหลักคำสอนทางศาสนามีผลทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร
8. หลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้วท่านมีความรู้สึกอย่างไร
9. ท่านคิดว่าโครงการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยมากขึ้นหรือไม่ และความหวาดกลัวอาชญากรรมของท่านลดลงหรือไม่ อย่างไร (การลักทรัพย์, ปัญหายาเสพติด ฯลฯ)
10. ทักษะคติต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจของท่านก่อน - หลังเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างไร
11. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ

<p>แบบสัมภาษณ์ผู้สมัครใจเข้ารับการรักษาบำบัด</p> <p>วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎี</p> <p>ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค</p> <p>เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร”</p>

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บข้อมูลวันที่.....

ชื่อ..... อายุ.....

ระดับการศึกษา..... ศาสนา.....

อาชีพ..... รายได้.....

ได้ขออนุญาตบันทึกถ่ายภาพ และบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ตามจริยธรรมการวิจัยฯ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในโครงการรักษาบำบัดผู้ติดยาเสพติด

1. ท่านใช้ยาเสพติดประเภทใด เป็นระยะเวลาานานเท่าใดก่อนเข้ารับการรักษาบำบัด
2. เพราะเหตุใดท่านจึงใช้ยาเสพติด
3. ท่านได้รับผลกระทบด้านใดบ้างจากการเสพยาเสพติด
4. ท่านได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการรักษาบำบัดผู้ติดยาเสพติดได้อย่างไร
5. เพราะเหตุใดท่านจึงต้องการเลิกเสพยาเสพติดและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ
6. ท่านใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการนานเท่าใด
7. ท่านเคยเข้ารับการรักษาบำบัดก่อนเข้าร่วมโครงการหรือไม่
8. เพราะเหตุใดท่านจึงสามารถเลิกเสพยาเสพติดได้ และไม่กลับไปเสพอีกครั้ง
9. ทักษะคติของท่านที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน – หลังเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างไร
10. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ

แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้บังคับบัญชา
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎี
ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บข้อมูลวันที่.....
 ชื่อ..... ตำแหน่ง.....
 หน่วยงาน..... ระดับการศึกษา.....

ได้ขออนุญาตบันทึกถ่ายภาพ และบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ตามจริยธรรมการวิจัยฯ

ส่วนที่ 2 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

1. ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเริ่มนำมาใช้ในสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ตั้งแต่เมื่อใด และมีแนวคิดริเริ่มมาจากอะไร
2. ท่านได้มีการแถลงนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนอย่างเป็นทางการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านได้มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย (ผู้ใต้บังคับบัญชา, ประชาชน, ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการวางแผนหรือไม่ อย่างไร
4. ท่านได้มีการมีการลงไปติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติถึงระดับผู้ปฏิบัติการอย่างใกล้ชิดหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านได้ทำหน้าที่เป็นครูหรือพี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชนหรือไม่ อย่างไร (ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา, ปัญหาของชุมชน)
6. ท่านใช้หลักเกณฑ์ใดในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน
7. มีการอบรมผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนก่อนลงไปทำงานในชุมชนหรือไม่อย่างไร
8. ท่านได้มีการกระจายอำนาจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ในพื้นที่หรือไม่ อย่างไร
9. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน มีขั้นตอนอย่างไร
10. ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหา การตัดสินใจ พัฒนาทางเลือกและแนวทางในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาของชุมชน ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร
11. ท่านใช้เทคนิคหรือวิธีการใดในการสร้างความร่วมมือและได้ข้อมูลข่าวสารจากประชาชน เช่น การประชาสัมพันธ์, การรับฟังความคิดเห็น, การปรึกษาหารือ เป็นต้น

12. มีวิธีการใดบ้างที่ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ตำรวจ
13. ท่านได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากฝ่ายใดบ้าง เช่น นักการเมืองท้องถิ่น, อาสาสมัคร, ชุมชนธุรกิจ, สถาบันทางการศึกษา, สื่อมวลชน ฯลฯ
14. ท่านใช้วิธีการใดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน เช่น การป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม, การลดช่องโอกาสการกระทำผิด, การควบคุมทางสังคม เป็นต้น
15. ท่านได้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่สามารถดำเนินการด้วยตนเองในการป้องกันอาชญากรรม หรือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนหรือไม่ อย่างไร
16. ประชาชนมีช่องทางใดบ้างในการแจ้งปัญหาอาชญากรรม หรือความเดือดร้อนของชุมชน เช่น แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้โดยตรง, ศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ภายในชุมชน เป็นต้น
17. จากการดำเนินงานทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกปลอดภัย และมีความหวาดกลัวอาชญากรรมลดลงหรือไม่ อย่างไร
18. ท่านได้นำรายงานที่ได้จากตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมหรือไม่ อย่างไร (เช่น โครงการต่างๆ)
19. ท่านคิดว่าทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

1. ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนให้ประชาชนมีความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ยกตัวอย่างประกอบ)
2. มีโครงการใดบ้างของสถานีตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เป็นประโยชน์ช่วยเกื้อหนุนหรือสนับสนุนในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ขอเอกสารรายละเอียดประกอบ
3. ท่านมีข้อเสนอแนะและอื่นๆ (ถ้ามี)

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

1. ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีปัญหา อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านพบปัญหาในการรักษาความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายหรือการจับกุม กับความร่วมมือของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
3. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ

แบบสัมภาษณ์ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎี
ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัธยมศึกษานานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บข้อมูลวันที่.....

ชื่อ..... ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน..... ระดับการศึกษา.....

ได้ขออนุญาตบันทึกถ่ายภาพ และบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ตามจริยธรรมการวิจัยฯ

ส่วนที่ 2 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

1. ชุมชนมัธยมศึกษานานาคมีปัญหาอาชญากรรม หรือปัญหาความไร้ระเบียบภายในชุมชนด้านใดบ้าง
2. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน มีขั้นตอนอย่างไร
3. ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหา การตัดสินใจ พัฒนาทางเลือกและแนวทางการแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
4. ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านใช้เทคนิคหรือวิธีการใดในการสร้างความร่วมมือและได้ข้อมูลข่าวสารจากประชาชน เช่น การประชาสัมพันธ์, การรับฟังความคิดเห็น, การปรึกษาหารือ เป็นต้น
6. ท่านใช้เทคนิคหรือวิธีการใดที่ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ตำรวจ
7. ท่านได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากฝ่ายใดบ้าง เช่น นักการเมืองท้องถิ่น, อาสาสมัคร, ชุมชนธุรกิจ, สถาบันทางการศึกษา, สื่อมวลชน ฯลฯ
8. ท่านใช้วิธีการใดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน เช่น การป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม, การลดช่องโอกาสการกระทำผิด, การควบคุมทางสังคม เป็นต้น
9. เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีการติดต่อ พบปะกับประชาชนเพื่อสร้างความไว้วางใจหรือไม่ มีลักษณะการลงพื้นที่อย่างไร
10. ท่านได้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่สามารถดำเนินการด้วยตนเองในการป้องกันอาชญากรรม หรือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

11. ประชาชนมีช่องทางใดบ้างในการแจ้งปัญหาอาชญากรรม หรือความเดือดร้อนของชุมชน เช่น แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้โดยตรง, ศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ภายในชุมชน เป็นต้น
12. ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร
13. จากการดำเนินงานทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกปลอดภัย และมีความหวาดกลัวอาชญากรรมลดลงหรือไม่ อย่างไร
14. นอกจากปัญหาอาชญากรรม ในส่วนของปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชนหรือความเดือดร้อนด้านอื่นๆ ได้รับการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร
15. การเกิดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ลดลงหรือไม่ อย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยใดที่ช่วยเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

1. ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนหรือสนับสนุนในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีอะไรบ้าง อย่างไร ยกตัวอย่างประกอบ
2. มีโครงการใดบ้างของสถานีตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เป็นประโยชน์ช่วยเกื้อหนุนหรือสนับสนุนในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ขอเอกสารรายละเอียดประกอบ
3. ท่านมีข้อเสนอแนะและอื่นๆ (ถ้ามี)

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

1. ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีปัญหา อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร
2. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ

แบบสัมภาษณ์ตำรวจผู้นำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาปฏิบัติ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎี
ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บข้อมูลวันที่.....

ชื่อ..... ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน..... ระดับการศึกษา.....

ได้ขออนุญาตบันทึกถ่ายภาพ และบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ตามจริยธรรมการวิจัยฯ

ส่วนที่ 2

1. ความเป็นมาของการทำทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ของกองบังคับการกองปราบปราม
2. การดำเนินโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มีหลักการบริหารและสายบังคับบัญชาอย่างไร
3. เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับบริหารมีภาระหน้าที่อย่างไรบ้าง
4. เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้ใต้บังคับบัญชามีภาระหน้าที่อย่างไรบ้าง
5. เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนต้องได้รับการอบรมก่อนลงพื้นที่หรือไม่ อย่างไร
6. ในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ควรใช้หลักเกณฑ์ใดบ้าง
7. มีการอบรมผู้ปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนก่อนลงไปทำงานในชุมชนหรือไม่ และต้องให้ความรู้ในด้านใดบ้าง
8. ท่านได้มีการกระจายอำนาจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ในพื้นที่หรือไม่ อย่างไร
9. ขั้นตอนการลงพื้นที่และการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน มีขั้นตอนอย่างไร
10. ท่านใช้เทคนิคหรือวิธีการใดในการสร้างความร่วมมือและได้ข้อมูลข่าวสารจากประชาชน เช่น การประชาสัมพันธ์, การรับฟังความคิดเห็น, การปรึกษาหารือ เป็นต้น
11. มีวิธีการหรือเทคนิคใดบ้างที่ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ตำรวจ
12. มีการร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นๆ หรือไม่ และมีวิธีดำเนินการอย่างไร เช่น นักการเมืองท้องถิ่น, อาสาสมัคร, ชุมชนธุรกิจ, สถาบันทางการศึกษา, สื่อมวลชน
13. ท่านใช้ทฤษฎีใดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน (ยกตัวอย่างประกอบ)
14. ประชาชนมีช่องทางใดบ้างในการแจ้งปัญหาอาชญากรรม หรือความเดือดร้อนของชุมชน เช่น แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้โดยตรง, ศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ภายในชุมชน เป็นต้น

15. ความหวาดกลัวอาชญากรรมคืออะไร ใช้หลักเกณฑ์ใดบ้างเป็นตัวชี้วัด
16. จากการดำเนินงานทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกปลอดภัย และมีความหวาดกลัวอาชญากรรมลดลงหรือไม่ อย่างไร
17. ท่านได้นำรายงานที่ได้จากตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาอาชญากรรมหรือไม่ อย่างไร (เช่น โครงการต่างๆ)
18. ท่านคิดว่าทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไรบ้าง เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย
19. ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนให้ประชาชนมีความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ยกตัวอย่างประกอบ)
20. การดำเนินโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ต้องประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง
21. ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนให้ประชาชนมีความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ยกตัวอย่างประกอบ)
22. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน (บุคลากร, งบประมาณ, การบริหาร, การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์)
23. ท่านพบปัญหาในการรักษาความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายหรือการจับกุม กับความร่วมมือของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
24. ข้อเสนอแนะและอื่นๆ

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๑๕/
มหาวิทยาลัย

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

วัน

ถนนอังรีดูนังต์ ปทุม

กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล และเข้าสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย ๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ ๑ เล่ม
๒. แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวอุบลวรรณ แก้วพรหม นิสิตระดับมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังศึกษาและอยู่ในระหว่างทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมตามหลักทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร” จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและเข้าสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย ๑
๒. รองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย ๑
๓. สารวัตรป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย ๑
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบ ดูแลชุมชนมัสยิดมหานาค

ในการนี้ใคร่ขออนุญาตนำเครื่องบันทึกข้อมูลเข้าสัมภาษณ์ด้วย และขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและเข้าสัมภาษณ์ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ หรือหากทางหน่วยงานสะดวกให้เข้าพบวันเวลาใด ขอความอนุเคราะห์ติดต่อกลับ นางสาวอุบลวรรณ แก้วพรหม เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๒๓๔๓๕๖๔ e-mail : ukaewporm@gmail.com หรือ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวไปศึกษาค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์ต่อไป โดยนิตินี้จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและเข้าสัมภาษณ์ด้วย
จักขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยง ชื่นสุวิมล)
หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๘-๗๒๙๙

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๗๓๐๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอุบลวรรณ แก้วพรหม เกิดเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2529 สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรีจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2552 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา (อาชีววิทยาและงานยุติธรรม) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2554

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY